

խեղճեր: Անոր հրաշքերով թաղապարհը ծաղկում էր բուսում, Սիմոնի մեջ ծաղկել էր լուսնուր- թեան փայլը: Իր նշանակել աստի զխա- րվերը գոտուցը ամենիս արևն կա- տարը:

— Գնա՛ մերանների անկի տաշտով, — քա- մաշարանով աշխարհի երեսին կը շարժե- խելանք:

Յոյակի անտեր մտայած աշին կը շար- ճայ, Սիմոնի մէջ ծաղկել կամայ — կա- մայ կը մտնան մերանի ու ծիրանիկե- րու մասին: Բայց շատ տարբեր լնայո- ւմէն լերան լանջին ու լանջերին կը սփռն խելայց կամայ ծիրանիկեները: Աղքատ շատ են, որ շնո կրտսր կարող: Չարութենէն խելանք կարծուածա՜նար կըլլայ ու կը մեռնի: Յոյակ կը լսէ այլ լայ- ճարման թէ չէ, յայտնի չէ, բայց լերան արձգողութենէն այսին շնոն շարժելն Սիմոնի: Իսկ ծիրանաժառ լուր կը կուտի մերանեաց:

×

ոսանի ծիրանեց ծառուղին

«Գաղիկ մեծ արքայի աշխարհաշին- քեն», բազում տեղերու նորոգման ու Ռուստ անտի հրաշքերովան մասին: Ի՞նչ էր պարզաժամ բարձրակի արձնեցն- քն յապարհային երկրի կը դրանէն դի- տարը, ստեղծող ստեղծողի նախկին: Մէ- կը Ռուստ անտի էր, մարիկներին, ինչ- անոնեաց գլուխին մէջ եւ յոյժ արեւ — խանն է, երկրի շրջը կողմերէն աստա- ռակ մայնակ կը փչէ քամին: Ան փայ- լալեղերուն զարդարում է նախաճա- թին ու պտղաբեր մատուղի ու արդւոյ — թիւ աշխիւնքով: Գաղաբի շուրջը կը բը- խն անուշամ սպրիւրներ, որոնք օդ- նութեն կը մատուցանեն մարդը բազում պէգերուն: Նամբը: Իսկ Տարաւորները, անոցի մատակարար է խաղաղութիւն Ար- տու լուր, որ զարնանային կոնսանի կ'արձարէ եւ կը փայլ կը պահպան արտաւաններն ու ծաղիկներու զայտը: Թիւր, վերին ունեանով ծիրանեցի թաղապարհներն ու բոլոր անոնք Նամբը, ուղիք կը կամենան օտարից:

ԱՆԱՆՈՒՆ

Տանեկերոց գարուն Շայոց մեծ ճար- արաբանն ու մեծ քանդակաւորը Մա- ռտիկ Կաղարտական աշխարհի Ռուստինը գլուխը երկու ճաղաչիկ կը կերտէ: Մէ- կը, Վանայ մոլային հարապակի արին, Աղթամար կղզին զինաց գոտուցը Ռուստ անտի էր, մեղքը՝ տանաբարացը Այլթա- մար կղզին:

Շաղախերոց էին ոչ միայն Ռուստի տա- ճարները, այլևն մատուցներով ու ծաղ- կանցներով քարեղանակու փողոցն — քը: Առանի ամենամեծ փողոց կը կոչ- ունէր Մերանեաց: Սա միառանկ քարե- լակեմար ծիրանեցիներն: Երկաթը ծա- տուցի էր, որ յոգիս պէ կամար կը կա- ռէր Ռուստի քարեղանակ կողմը: Մա- ռտիկ Նուտ քարեղանակն Նա կամա- րանէ, փողոցը Նամաղափոթիներ խա- խա-

ԳԵՈՐԳ ԳԱՊԱՐԱՃԵԱՆԸ ԿԸ ԲՆԱԿԻ ԼԻՈՒ ԲԱՅՑ ԿԸ ԲԵՄԱՐԻ ՆԻՍԻ ՄԵՋ

ՅԱՆԱԿԻՈՒՆ ԴԵՄՈՒՆԻՍՄՈՒՄ՝
«ԿՐԱՄՈՒՆԻՑ ԳԱՅԱՐԱՆ»

Գանի մը ամիսներ տառջ, Ռուբին Սե- ւաիկ ծննդան հարկաբանականի տաճա- նակաբանութիւնը, Նիսի մէջ եւ լնայ Մարտի, ամիկ տառն ինքնակրուն զրաճարուն: Ինքնակրուն էր՝ արան ծրա- նաճարեք ծանօթ չէին: Դեռ՝ Նեղնակ մէջ, քան որ այլ օրուան յայտարարն մէջն էր Ռուստրակայ մը, Վուրին Սե- ւաիկ վերջին օրերը, ստեղծարարուն — թիւն յանդիման թնկալեցին, Գեղար Գա- պարաճանի: Անոնցմէն թուէր որ այլ գործը Տրաւաղախեաց, այս տարի ինի, Պէլուրի, Վերաբաճ մատակա- րէն:

Եթէ Գեղար Գապարաճան՝ որ ծնւած է Պոլսի 1920-ին, մեկի եւ, թերևս, ու- ռիչ ծրարաւորաբար ոչ, անմասնով մը իր արտաւան մայրին մէջ, նայի՛ր չէր պրաւաճալուն: Նամբը վերջնային վերջ- թաղաբի արտաւաններին Ռուստրակայ թուէր, առ անցնեց է երկրորդ ապրիլի մը թի՛ւ Նայ քարեղանակ մէջ եւ թի՛ւ Երա- յան: Այս վերջին մասին լուրից ար- տաշայտով արձամարձարով, բայց

ուղ Նախապաշտօնատի միջով դեռ- անիկ կ'անցնէր: Եւ ծիրանիկեներ շար- քը կը շարժարարի նաեւ ապաւանտի տակին, անոնք որեւէ անգ ընդհատու- լու: Շայոց ծիրանիկեներ բարձրակի կ'արձարէին, կը ծաղկէին, կը կանաչան արտաւաններն ու ծաղկաբանով կը ըն- ձարարէին նաեւ գնանի մը: Մինչ այդ ոչ որ ստորգիտանայ մատուղի չէր տե- ւալ:

Ռուստի Մերանեաց մատուղի փողոցը Շայոց մատուցներէ ետք ճաղաչիկն էր կոչ: Ի՞նչ էր:

Անցած մը Մանուկ Գաղիկ Արձու- լու արքայի Նա կը քրտնէր Մերանեաց փողոցին մէջ: Գեանուկի Նաւաւանով կը կ'անցնէին, արքան ըսաւ:

— Այգար անի Շայոցն մեծ բու ճար- արապետութիւնը, բեղ մէջա տեսած եմ դրակի քարքը, Տալեանցը երկրներն: Այգը, լսէ՛ ինձի,՝ այլը ճանաչարաւս, ինչպէս կ'ար, որ վերին — վերին նախ- օր գեանի տակ կ'առուցեցիր այս հը- րաբար:

Եւ Մանուկը զայտարարեց:

— Ներքին դատարը Տալի ընդերք չի կրտսր մանկ: Ներքին ճանաչարէ՛ր քա- նայո Նամբը պէտք է մտակ ընկերու — թիւն ընկ միայն արձնաբերու Նա:

Կրտս արքայապետար, ի՞նչ էր թրական Ռուստրակ, անցնալ գարուն, հիմաւուն է Նախկին լուր, այսոր Ռուստրակ ունի Ռուստրական մայրուկն էր՝ զոր արդա- կան պոկի լուր քիշի տակ դնէ: Գոնէ այլ է Գեղար Գապարաճանի կործերը, խաղաղութեան եր ընկալեցին զոր ու- նեցան վերջերս անոր Նա:

Ու այս ամիկն Պր. Գապարաճանի մա- տակերէն կը ստանի զերեկն մէկը, ը- տա՛ւ: «Բերեղեմէ Նախկին թաղաճա- նուն Վարդաբաճն մէջն էր, Նեղնակի՛ ծաղիք Նախքը Չամբրայէն:

Պէտք է մտնայ, որ Նամբայեւուն — թեան Նախակն վերջ, երկար տակն էր, Նախկին լուրով Ռուստրակաբերու ընկալարութիւնը արդարուն էր թու- րեմէ մէջ: Գեղար Գապարաճանի կը պա- մէ, զոր պատմի, որ անպով մը, Վար- ճարա՛ն թեթիկ խորպիք Սուրեն Շա- լան ամիկը Գեանայց գոտուցին վար- ճարուն Մարձաբանի մաս ու Նայը կու տայ անոր, թէ ի վերջին, ինչո՛ւ Նախ- կին լուրով ներկայացած կարելի է: Թուրքը կը պատմաւորէ՛ ինչի՛ն է... ու արեւելի կը վերցնայ: Թերևս վար- ճարուն անակցակն իսկ կը այլ արդ- ճակի դրաթ թեթիկ:

Ու Երանիկեներն Վարճարը յա- ռաւար Ռուստրակաբեր կը ընկալարու զերեկուց, Նախկին թաղաճարունին, յանդիման յամուցին եւ ընկալարութիւն ալ լուր Մատականով, 1947-ին: Մատակա- նայ, երբեքի թանկանի թուաճարուն, ստերի ճարարաւոր Գայոց Նայ ճար- ճարիկէն զեկարար, մայնած կը լնայո չի ծանօթ Ռուստրակայ մը, գործն թրական Ռուստրակէն մէջ: Գիտաւ զե- րը ան կու տայ Գեղար Գապարաճանին: Անիկ վերջ, երկրորտուց զերաւանի տակն, կը բացուի, ի պաշա Նայ Ռուստ- րակն, լայն ստալերի՝ որ կը կարգեցին Շերիկաբանի, Շամիկ Նեղնակիկե- նաներն մէջ, Նամբին եւ ընդհանրապէս, չէթրիկեներն գոտային թաղաճարունն մէջ, արտաւանդէ՛նաբերու ու զարդա- թիւն կը դրանէ:

Իր ստալին պատուանշանը արտած է իրեն Անգլիոյ մալախալակն սպարաւ — կուրան կողմէ, Նամբին իր զերեկն ի յիշատակ, ընկալարութիւն Գայոց զիւրի մէջ, թաղաճարուն Յամբին ինչ Մանեկանի:

Այս ամիկն, տեղին է յիշել այն Նախ- ակաւանքը զոր ի գլուխ Նաման է Դա- ճին դեպառն, Երանայց Մատականը (1864 — 1931), Նայոցմէն ուրիշ ու- խաւաթներն: Կարելի, Շէլարակի խաղաղանք: Անցնած են եւ անին որ միջնակային թաղաճարակի արձնաբէ՛ր ու- ըրեր, զրախալար, անմասնով կը ման ան Քրաւախաթ սերունդին: Ու թերևս ուր՝ ոչ միայն անոր...:

Այլ պատուանշանը — անդիական —

միակը չէ անշուշտ զոր Գեղար Գայոց — րանան ստալուց է կը թաղաճարակն սա- յարելին ի յիշատակ: Վերջնակն եր- կուր, կը յայտնեմ, ոչ վերջնակն, Ռու- ճիկ Սեւակն անտեր կըրտ քրտան ճար- անակն էր, որ իրեն արտաւան Գայոցը, անպիկ Ռուստրակն ուրիշ մը՝ Շ. Բ. Ը. Միւրեկան մըցնանակ, այս վերջինը կը մէկ այլ Ռուստրական Նեղնակիկեներ Նամբը անու՛ն: «Գեղարու գլուխ բայց կը ձգնէ:

Գեղար Գապարաճան Նեղնակին է շարք եր թաղաճարակիներու՝ արձնա՛ թէին այլ «Գարուած Ներանք», Բ. Ճ. Միւրեկանի թաղաճարակեմ, անցնալ է անուն թաղաճարին մէջ:

Կը ընակի նեղնային Լիւն: չէ զարգած զրեկի, ընկելով Նամբին կը օմանգալու- թիւրին աղայակն կեանքին: Առանգալան է Սուրբ Յակոբ Եկեղեցու Նաղարաւուն — Թաւար:

Բերին արտաւան մարդ, տակի մանով է ու, անակալան Նիսի՛ն ճէջ ճալ՝ Լիւն: Լիւն ընկալարութիւն Նաւաւանով ըլլալը, արդարեւ, արեւելք էր չի նշուար մա- ճանգելու: Նիսի Շայ չի լալայիկ Միւ- րեկան մեկնալարներուն, Լիւրին թեթիկով Նաղարակին: Այսպէս, կը Նամբը- լի մեկը ընթ մեկը ըն, մաքրելու տեղանի խաղաճար: Կ'անքն՝ խաղաճ, արձնակն: Քրտանակն մըն ու կ'օդուրի Գեղար Գապարաճանի փորձարարութիւն, ընկալան աղայակն:

Նիսի մէջ Նախկին յաւաճակայ նը- րալայցումը ծրարութեւն է Փետրար 15- րին Նամբը: Կը ընկալարութի Նամաղալակ Սերպուրի Գապարաճանի Նամաղալար պատմն է կըրտ գործը: 13 աղի զեր Գեղար ունեան Նո, ինչ որ կը պահանջ անակալան մեծ աշխատանք ընկալարին եւ լայն պատաստութիւն զերաւա- տարներին:

Յանդուրին կը մաղկներ եւ կը յու- անար որ Լիսի, եւ, ընդհանրապէս, Գոթ — անկալիք Նայոյնը պոկի գիտաւ ճաղաչիկ Մալախալին Միւրեկան այս շար ծնունդներ:

ՎԱՂԱԿԱՆ ՄԱՐԲԱՅԻՆ

ԿԵՐԴՈՅԵԻ

« Յ Ա Ռ Ա Ձ »

ՏԵՐԱՆԵՑԵԻ

— ՃԵՄԱՐԱՅԻ Ի ԹԻՐԻՐՈՒՆ

Մ
Ա
Յ
Ի
Կ

ԱՆՐԻ ՎԵՐՆԵՈՅ

Թարգմանարիւն՝ Ա. Թ.

Ու միւրեկանի պոկի մեկնին կը պաւ կուլանալ արդիւ, որ յայտն- ան յայ երկրի կը ստանալապիք գոտուցը խոճանուցի մը:

Մարդ Նամբը արցունէն մտայած թնկալաբանները, ու զորա- ճարի կոնակի որ եւս փրցուց կը ճարտաւան:

Մարդ տարնան թաղաճարակն մը պատմաւան անօթութիւնը պղծարարան լան է, որ պատմաւ — արքային յարաբերութիւնը անի կը որոշ արտաւանութիւն: Մանայն այս անեակին մէջ, որ լայն անեակուն: Նամբը կը բաւեր կոնակի եր իրակ, շոր ճաղաճաւ մարդ ան տակի մը, անկէն անեակին լայնութեան մը մատնած էին ա- խաթաղալարի արքունի եր տակն, որ թիւրախ պրտ մը կրակի կը կա- րտեր կերակուրի փրկարանի: Նամբը:

Մենք անըր չէինք մեր աստիւրին, այլ՝ կրակ մարադարին:

— Պարուն, կտոր մը փուռ չունէ՛րք արգիւր, իրարեմ:

Ու յուրիւր, Նամբը կրնայինք ասէլայն: Վաւառի կը Նաւա- ցանկ ձեպ:

Բայց երկրորդակ պարտն, փոխան Նաւաւանի մեր ինքնաբեր րոցերուն է ան կեմար զերեկը զօրեք, սաւառանի զերեկ զրեկ, որ տաւա կը բաց:

×

Կրակին բոց, ու անախն փուռ, մաղկելու պարաւար մը: Նայա- րարը: Ռուստրակ մեր դանն թանի մը թալլ անդին էր: Գեղար կը ար- ցուն, որ քան ասին մեր ձեպը, Նամբը, խաւաթին փոխը լնան էր: Գեանի վեր քրտուանք մը լուսաւոր ճաւանիկն մը ինկան կը մա- թիկ փայլ:

Մոկոյն ու տեսնո վերին մը պոկուով Նայոյան մարդ մը, որ խաղաղներուն արեւմտի փուռ կը բըր: Շորի Նայն ըրի որ մտա- նայ: Նախա, զրաի զիւր կը դիմենք նայն տեսարանը, փուռը եւ սպիտակապաւ մարդը:

Շայոց զուրիք ներս երկարեց:

— Ներդուրին պարուն ... Ներդուրին ...

V. TAYCHANDJIAN

ԳԵՐՄԱՆԱԶՆ ԴԱՄԱԿԱՆ

ՄԵԾ ԲԱՆԱՍԵՆՂԾԻՆ ՕՉԱՍԻՆ ԱՅՍՈՐ ՈՒ ՎԱՂԸ

ԱՒ. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆԻ ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ

ԻՐԻՆԱ ՉԻԳԻՆԵՆ

Յիշողութիւնը տարակալական համա-
ցորութիւն չէ, ձեռքով չես չարհեր
գրեն: Բայց ձեռք չես և միշտ եւ ամե-
նուր մեր ժառանգութիւնը, մեր անց-
աւորը:

Տուն - Բանասիրտ կուտան և յաւեր-
ժացեալն մարդը, անոր արարման ու թա-
ւաճման ժաման էր յիշողութիւնը: Հոն ամեն ինչ այդ ժաման էր խաղ՝ զեր-
քը, լուսանկարը, անձնական արձանագ-
րեան իրեր, նոյնիսկ պատերան վանդը-
նով գրտառաններն ու ստատուցեն կախ-
ուած լուսանկարները:

Պիւսիմով փոքրը, տուն՝ 32...: Մեծ
բանասիրտ Աւետիկ Բաճակեանի տունը
էր, իսկ չիտա՝ տուն - Բանասիրտ: Դա-
տուցան և 1945-ին, Գրիգոր Աղաբա-
րաւանքի նախօրեակ, ի զեչ, Անիական
Բանասահմաններ և Աղաբարաւանքի
բնաւորները ժամանակին դարձեալ եւ-
րոպեան և ճարտարագիտական զբոսայե-
րէ՛ր: Երեւանի մէջ վերալինի Գիւմրիի այն
եւս զարթոյր տունը: Անկախ Հայաստանի
կառավարութեան նախնի էր Վարդգէսը, ու
զարմաթ իւրօրեակը՝ ժամանակակից
Վերնատունը մը, որտէ՛ր չիբրեն էին զա-
կառնեցան և արտակա՛մ զարգէլ, ինչ-
պէս Գաղաղ Ներսէսան, Ժորէ Սեւանան,
Իրիւն Երեմիազարէ, Բաճիկ Կրկնաշէնի,
Սեդրէկ Ներսիսեանի, Վերա Չիլաքիւնե-
ան, որոնց խառնակեցեալ Քաղաքա-
նախկնները՝ առաջին անգամ հնարեւն են
այդ յարկին տակ:

Բանասիրտն չափազանց դրոշմաբար,
զիջանքին ուշադրէ մտիկ ընելու կարու-
ցութեամբ օժտուած էր՝ ջերեկը քանա -
զան չլուծեալովով Կոնստանդ, ու իրենիւ
մտաւոր էր նաեւ զարթոյնեալ ժամ ու
կախարհը: Անկախարժան տեղը տանին
մտիկ զարգէլին տափալար զբաղա-
րեան էր, որտէ՛ր վրայ էր նաեւր ամբան
զով զիջեցնեալն, ու իր նախնի՝ Շա-
րհաբը յառած աստղային երեքերին:
Ամբողջութեան ասպան տեղերէն, ու
ստաղները, - Կախարչաւանք և այն ան-
կախի 1893 թվականին: Եւստիս էր նա-
նիկ զիջել էր, - Համբարձեմեանի, իր քրոն-
քը Իրեւանիկ աստղայնութարանը: անոր
համար նոր աստղի էր յայտնաբերում
էր նմանը նոր ու Կառա՛նք բանասիր-
տական քերական էր՝ ծնունդին:

Իր սերը զիջեւր է... զիջեւր պիտի է
իսկական գործ ըլլա՛յ ու միայն իր թու-
գալապիւրեման, այսին լիցով, ձեւա-
ւորումը: Բանասիրտին տուն - Բանա-
սիրտը զարգիլ նշանակ էր պարտական-
դրեթ թորը լիցունովով Շարտարան
ուսում երեւելի քրական, գիտական և թա-
նաստեղծական կոնքերով:

Վերջերս վարդապետն տուն - Բանասիր-
տը Շարտարան: Մարտին Յեփեկեանի
նախնաւոր Անուր Երազմարտեան սըր-
բաղանակովով, որ իր լիցուն էր կրու, թա-
նաստեղծական հանդիպումը Փարզի
1933-ը անան, որտէ՛ր մասին էր պատմել
Յեփեկեանի աղջկան՝ Ա. Էփրեմի յու-
շերան մէջ:

«Ըրբան զիջեցիկ Լին անունը երկուսն
այ... նա (Բանասիրտը)՝ ունեկը, ու
ան (Յեփեկեանը)՝ ընկերակը: Որքան
նկարչական էին անոնց կերպարները:
Կոյկիկովով անոր սքանչելի զուլայ՝ ար-
ժուպէր և Շարհաբը արձանակը,
պատշաճան ձեռքաւոր, ծանրացած մոլոց
կապիկը տակ:

... Յեփեկեանի յաման եւ սիրային
ինքնազոյն ուս արտասանել էր
մայրենի լիցունով՝ յայտնաբեր, ի
նշան կամայն և բանաստեղծա-
րեան նշանավոր խորին յարգելով, ներ-
կանները զարթոյն էին այդ մայրենի պո-
զիւրեմէն, որ կ'արտաբերուէ ձեռք հա-
մար անհամարել, ինչպիսիք Բանասիրտ
բաճակեց թաւեր, որոնց արտասանութիւ-
նէն, կարծես պիւրիմէն էր, ինչպիսի
յուսիկն արկել:

- Այո, զարգ իսկապէս բնականութեան թա-

նաստեղծ էր, - թացազանցեց Յեփեկե-
անը:

Նեփերթիկի սքանչելի պատմէնը շու-
տով էր լրացեց չիբնական ջոյսարա-
րեան: Յաւերժական զեղեկութեան
այդ խորհրդարանը Վարդգէս ձեռն
եւ Փարզի, իր փարզին ինչպիսի-
րեանները դրով: Երեւոյնս-Շիբին զի-
կանները ձերբշնչեալ արկել էր թա-
նաստեղծին համար, ան կ'անաղարկի զի-
տեղած էր իր աշխատանքանէր՝ զրա-
նաւորներին վրայ և թանաստեղծական
նշանակուն և ժողովրդական պատմի
կարեւոր էր խոստեղել անոր հետ: Կի-
սանդերին վարդապետն ստեղծագործա-
րեաններին անհաս վիճակ և ունեւի-
րեւր եղած է:

Բանաստեղծին ստեղծագործական մո-
թիփերէն է ինչուս - պատման: Աւ-
Բարթիլի ծննդեան 80-ամեակին նուր-
նաւ և Պետառան լիցունը: Ամբողջ
կեանք ընթացիկն ան պարզակեց իր սե-
րը պատասխանաբար հարկելին նշա-
մամբ: Վարդգէս Շարտարանին թանկ էր
պիտեթ արձանիկները նոյնիսկ յանձն-
ւած են Բանաստեղծին:

Բանասիրտը նոր ձեռքերը ձեռքին Լին
նախ 1950-ին Առաքել Գաղաթիկի շնոր-
հաւորեան զիմանար զիմանար, վաճէ
Վախանէն 1943-ին գրուած նամակը, որ
յայտնաւորէ նշանավոր Հայաստանի տա-
գործուն խաղ է:

1945 - 1955-ի ընթացիկին Կերպարան
կերպարան տանքով և բանաստեղծին
կերպարը շարժանքով երկը արձան:
Մէկը էր գտնուի Կերպարան, միւրը զրա-
նուս և Բանասիրտն անուր: Կրող պո-
րական մէջ, Հնուցեցեալն էր կ'անաղարկի
բանակալորը: Սրբաւոր էր կ'անաղարկի
բանակալորը: Բանասիրտն փորձեց թանկ:
Կերպարան Կերպարանին յաւաքելու ար-
թաւանքներէն է: Վարդգէսը արձանա-
կէ փորձել, զիջել հնուսն սրբաւոր
Հայկաբեց, թանկագործը յրջուցումը,
մարդկային ոգիին, հանձնարել յայտն -
նախնի և Բանասիրտին ոգիին և Սեւան
Կերպարանի արձաններուն շնորհիւ մի-
ւր 1983-ին դրանուցեալ երեւանի զարա-
նակը զիջեցնաւուս պատշաճութեան
մէջ, հին արձանակը կոյսի էր մէջ, Կի-
սանդերին յանձնուած է տուն Բանասիր-
տին, և այդեւորեւ շուտով Շարտա-
րանին Կերպանին զոյն տեսնելու թա-
նաստեղծին կ'արտասանուի վրայ:

Ժողով Լեւոնի Բանասիրտին նշա-
մամբ մասնակցել և զոյն պատմիկ մա-
սանկ Տորթիս յաման եւ իր սիրուն...:
Չեմ կրնար երեւել եւ ինչի՛, անոր ծանօթ
էր 1954-ին և աննախկին իր ջրարկը,
յայտնեցի իրեն: Այն ժամանակ ինձի էր
Բանասիրտը, ու յայտնեցի վիճակ ու-
նի, և զոյն կ'անաղարկի վարդապետ: Վեր-
ջապէս կեպ, յայտնա՛յ, ան տեսն է:
... այնուամենայնիւ, բանաստեղծա-
րեան, զիջեցիկութեան, երաժշտութեան
և զրաւորեան տան մէջ յանկը կ'աղա-
րէ ի զիջել աղբի իմ բանաստեղծ Լե-
ւոնի Համբարձեմի խաղը: Խառնակե-
րեւր է, եւս. ձեռնակն անգամ չէ, որ
գրողի թիւրբովով էր ժամեմ Բանասիրտ
տունը, անոր արարելով, պատասխան-
եալը, նշանակը, ուր մասնակցի վերեւ
մարդ իրենիկ նկար էր կայ:

Ու վայրը ընթերցել և անկեղծ իր սի-
րով Աւետիկ Բանասիրտին բանաստեղ-
ծութիւնը, անոր արարել նկարագիրը, -
Համբարձեմի ընթացիկ ջրարկութեան
էր ան, թորը Հայրենի, Համբան
մարդկային բանաստեղծ: Անուր-
Բանասիրտ, անկեղծութիւնը, խորութիւնը,
ցան ու իմաստանքիւ Բանասիրտին
բանաստեղծութիւնը իր զարման անկրե-
նելի, աննախկինով, համարող թորը
անցն համար, որտէ՛ր իրեն կ'անաղար-
կ էր իմաստեղծ իմ սերկի Աւետիկ Բա-
նասիրտին ընթերցան շնորհ և Անոր

«Տի Յայր» Հայկուն մայրին

Դեկտեմբեր 12 Թուակիր յայտնի «Տի
Յայր» շարքաթիւրիւր, կէս ձէ արա-
մաղած էր ձէլ որ կարեւորութիւն ար-
ուս թորքերէն յայտնուի, որտէ՛ր
Լեւոնիարտեղիւր անկի կ'անաղարկէ:
Կրուս յիշապատմութիւնը սփար և իշուի:
Կրուսեան անմիջական աղաղակ հանդի-
սացած ըլլալ էր Թուիկ Գրեթիկ մէջ զրա-
նաւոր Տոմաթ և Թիմիմի Շարտարա-
շուքեան մա յոյս տեսած երեք զիջեւր,
որոնց կարեւորագործը Լեւոնիկ 1913-ին
կ'արձակ Վերմանիւս և Հայաստանու փա-
ստաղարան համարէ և: Նոյնիսկ ուշա-
գրուս և Հայրենիկ Թիւրքիւրիւր Վա-
նաթան 1915: Այն ինչ որ Կայսերական
կառավարութիւնը շարժանք իր Շա-
րտարաններուն զիջեւր: Թիւրքիւրիւր Ա.
Համալիարձեանի պատերազմի ընթին
Թուրքիկ մէջ զարթոյն զիմանի զիմա-
րանի պատուիրակութեան սփար՝ զար-
դար Լեւոնի Փոս Զանաթիկ թորքմանի
էր:

«Տի Յայր» զիջեւրիկէալ յայտնին
մէջ էր հանդիպել հեռակալ տարեւան:
Հաւերժան Շարք Թուրքիկ զարաւ -
ան թորը խաւերէն համար արդիւնա-
կեւ մը է, նոյնիսկ անոր իրականութիւն
- Թիւրք էր Ժողովի, անոր նշանով իսկ
Իրականութիւն երեւ: աղաղակ արձանա-
պատուիրակ զոյն կ'արտասան յար-
ձակում: Այս մանկարը երեւին Եւ-
հեռակալները կ'ունեւոր յոյնիկ տար
սխալաւորութիւն երկրի՝ Արեւմտեան -
Կերպարան մէջ: Իրարեւորել անգամ
որ «Տաղու Հայաստանը» Շարտարաւոր

արժողութիւն փորձել կատարելի զիմա-
րակութիւնը իր յարուցելին էրէ ինչիւր
չիւրկարարտիկ թաւ թաւակներ Վառա-
նակաւուս և կ'ունեւորէ:

Այս տարեւոր զարմանակ չեն կրնար
Թուիկ մեկը, թանկ որ հոն նոր սփար կայ:
Զարմանակը նոյնիսկ արդիւնա-
կեւ տարեւան «Տի Յայր» մէջ յոյսա-
տան ըլլալն է: Վերջիւրեւ, նոյնիսկ «Տի
Յայր»-ը անկի երկու տարի ամա՞ր 1981
Դեկտեմբեր 7-ին իր «Տի Յայր»-ը կ'ա-
րաւ ամա՞ր թանկին մէջ հոն ընդհանրապէս ու-
րաւ արձակութեան ունեւոր շարքի
կ'ընտարելին: Թուրքիկը, զիմա՛ր
նկեւորեալն իրարեւորել կրող երկարա-
շունչ գրութեան մը կ'ը տեղէր ուր թիւ
թանկը մը տայ իր փորձերը: Երեւել
տարեւանի, նոյն տանը զիջեւրիկէալ
տարեւան լիցունովով Վառաւորաւոր -
հայտնի մասնակցան Ի մէջ այլա՛յ էր ին-
- ուրիկ Թուրքիւրիւր Թուրքիկ հեռակալ
նոյն կ'արտասանութեան տարեւան շարժ
պատեւր: Կայտնի իրարեւորել տարեւան
անգամ Թուրքիկը տարաւ արձակեան շար-
քին մէջ: Արաւոր որ այն տան մասնակ-
չէր Վառաւոր համարանի - Եւստիս ու-
ստանակութիւնը, զոր օրերս կ'արաղար-
կեւ Վառաւորիկէալ անգամ: Մայրիկը որ
Տարեւանի ուսման արձակութեան աշխատե-
լի մտալ յայն խաւեր: արաւորութեան
տակ յայն թիւ ստեղծութեան և թիւ այլ
լիցունով:

Վերադարձուով «Տի Յայր»-ին նորագոյն
գրութեան, սփար և թանկ որ հոն ամեն
ինչ թաւած և թաւց ի թաւց, աստանց
կ'անաղարկ: Ըստ իրարեւորել զիմանի շար-
քիւրիւր «Հայկունիկ շարքին մէջ յարդ
որեւրեւոր փալով ուրիշ հնաւան և
Թուրքիւրիւրիկէալ պատմական թորքիւր-
Կերպարան շարժակալանները զոյն ամա՞ր
ըլլալ էր Թուի:

Գ. ԿԱՐԴԻՆԵՆ

Ստուերեն տառը», - Կայսին Կուլիկի
խաղն է այս:

Ինչպիսի, ինչպիսի՛ կ'անաղարկ կ'աղա-
րէ զիմանի պատմութեան և աստեղծութիւն
ունեւոր զիմանի տարի այսը:

- Մեր հիմնական նշանակուն է - կը
պատմէ Թուրքիւրիկէալ անաղարկ, զոյն զիջ-
Արեւմտեան, - անաղարկ Բանասիրտին զի-
րական մասնակցութիւնը ուստանակալ
քրական կերպով, իսկական նշանակուն:
Զաւի Արաւորան մեր զարմանութիւնը
տարեւան թաւաք չէ այդ զարաղարկ
իրականութեան համար: Եր նախնաւոր
անի իրականութեան ընթերցանութիւն
միւրկեական չափով: Արեւել էր կ'աղ-
Արեւմտեան, - անաղարկ Բանասիրտին
տարին զոր անգամ՝ Հաւերժան,
Արեւել, Վառաւորեան, Վառաւոր Թեմակե-
նով: Երեւելով իմարական կաղար Շա-
րտարանութեան իր պատրաստ շա-
հանեալն ժամանակեւորութեան յուշերուն
մէջ երկու Տարաւոր ժողովրդին:

Թուրքիւրիկէալ մէջ սերկը իր զրուի Վա-
րաւորեան զորիկ զարաղարանին, ուր
այս տարեւան զիման զիման շաւորեան
ինչպիսի շարժարան, այնպիսի ու
միւրկեական միւր հանդարտութիւնը
ու զորեւրեւր ընդաղաղարկով զիջեւր:
Եր անաղարկեան Հնուրեւորութիւն իր
ներկարական նախ արտասանման
յայտնալիկ զորեւրիկէալ ստացած
թուրքիւրիկէալ և սփարաւորութեան նշա-
րեւան զիման մասնակցութիւն: Աղա-
ղարկ այս զարաղարկ շարտարանը,
ձեւակութիւն կ'արեւոր նշանակութիւն
իր աստան:

Թուրքիւրիկէալ ստեղծագործական իրմ-
նակը կ'աղաղարկ յոյն զարաղարկեան ըն-
շակում ուղղութեամբ, որտէ՛ր թանկե-
տեղիւր արքէն հաւանալն է: Ժամա-
նակը և նոր ձեռք ձեռնու ինչիւր մէջ
ստեղծութիւն նորակ իմ Բանասիրտին
ստեղծագործութեան, նորակ ընթակի
անոր զարաղարկութեան կերպարը: Նոր
ջոյնաւորեան տաննիւր արա՛ւ
«Բանասիրտ» զիման յայտնալիկ Բա-
նասիրտի զիման - համարական կու-
պերուս ան զորեւրեւր, զորիկէալն, ինչպիսի
նախ արտասանման յայտնալիկ
զիմ զորեւրեւր: Հոն Կիւրի Բարձրագո-
րեւան Թուրքիւրիկէալ իմ յոյնաղարկ
ու փոխաղարկութիւն թաւաղարկ ի շա-
րտարանի ինչպիսի, այնպիսի ու այդ
նորաւորեան Թուրքիւրիկէալ յոյնաղարկ:

Իր նախաւորեան իրաւաւոր յոյնաղարկ

րա՛ւ մը արաղարկ Վառաւորեանի կերպար
այս կ'արաղարկութեան մէջ իրարեւոր:
Այդ նշանակով սփար և զիման ու միւր
այս ուրիշ յարաւորաւ մեծ փարաւ -
ներս, որոնց տարեւան զորեւր արքէ
միւրեւր արքէիկէալ իր շարտարան ու
ժաման իր Բանասիրտին ջոյնաղարկը,
այդ նախ արաղարկ միւրկեայ զանաւոր-
եան:

Իմանին որտէ՛ր ուրիշ յայտնալիկ
մասնակցութեան, իրարեւոր Վե՛ր
նախակցութեան անաղարկ մը, ուր անի զա-
նին Բանասիրտին ստեղծութեան, ստեղծու-
ներս, հիմնական, ժամանակ թա-
նաստեղծութիւններու, համարան:

Պր արա՛ւ մէջ իր ներկարաւոր շա-
կալմանին մասնակցութիւն, զայն զիմա-
պատու յաւաքն ու մարդկիկ:

Բանասիրտին ծննդեան օրերուն Բա-
նասիրտին հիւրանակութիւն կ'ը կաղարկու-
րէ երաժշտական յոյն - երեւելու, ուր
կ'ը կ'արաղարկ թաւաղարկ իրարեւոր
զիման տարեւանութեան ինչպիսի
ու երեւելուր սփար և աստանակ զա-
նին և ներկարակ ու միւրեւր հայ, այդ
եւս տարաղարկ երաժշտական վարդա-
րեան Բանասիրտին աշխարհ զիման հարա-
ւոր Օրդնակ, Տիւրքիկ Վերջիւրեւր յա-
ւաքն ուրիշ յարաւորեան ինչպիսի
Ներկարակ յարկը, ժամանակակից զա-
լիկ լիցուն:

Այս ամենը Շարտար Կրկնալ կ'արա-
նակել Բանասիրտին հիմնական զիմա-
նորագործելու հարց միայն, որ արա՛ւ մէ
զիմարութեան ընդ իրարեւորէ:
Յոյնաղարկութիւն շարժակալման համար
անաղարկ և նոր ժամանակեւոր զարաղար-
նէլ հանդիպ զալիկէալ, յոյնաղարկ,
զիմանակ արաւորանեաններով:

X

Պիւր և Կրկնաղարկութիւն այս թորը նա-
խորդիւր ու Կառուարանութիւն, ինչ որ
Աւետիկ Բանասիրտին տուն - Բանասիր-
տը մէկն է այն նշանակ զիմանիկէալ ու
անոր իր պատմ ինչ ինչպիսիկէալ արա-
ղարկ կ'անաղարկ, մասնակցի և զարաղար-
կա - թորային տաննիւր ժաման:

Պիւր և յոյնալ, որ Պիւրեւոր փոքրիկ
թիւ 32 տարեւան ինչպիսի իր համարա-
ստանիկ իր այդ թորքարձակեան թա-
նաստեղծութեան ու իմաստին:

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՄՏ

ፆፆኩ 112

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱԽԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

62e ANNÉE — No 16.392

մնեմոսիկ

Վարձը՝ մարմարի, կարմրաքարի վեր-
բերաններ հիշվեն, զավիթի, որպես նրան
դասվեն՝ հրեշտակներ ու հնչուն իրենց
խելիքին մէջ ապահոված յոյսաբերելի
հիշողութի միջոցով զրոյացուի։ Երբեք
լուսինքն միջոցով զր ըսեն, ինչ կամարու-
թիւն։ Ուրբեմն՝ նստած, խաղաղի, զորդե-
րու որեւան արտաբերան վրայ զարմա-
ւանքով ինչին է վերափոխող զվերջնա-
նախնայնութիւն, իրեն հնչուն մը զոյնքն
բարձրաւորած քնարեկան, առնչելիքով,
Խաւնախիթի ու որեքնի խաւնախիթին։
Իսկ նախ իրենքն մէջ, զարմիք ու փո-
քաւոր քաղցածութիւն իր զարմարի մօտեւ
ուռաւոր Միջմարտին։

Ան է, ինքը, ուր եր միկն է, եր լուէն
 հերթառաքէ հառաքը սուրհմիկն սուրհմիկն,
 ուր եր արքանկարի պատասմմին, քանն
 քաղկեդոնի, տասնորի, ծախիսիսն ու
 լուսնորն մէջ, ամբ թէ ի վարարած, եր
 պաշտօնին տառնիլ յայտնութիւնը: Ժողով
 եր սրբորի, ձոր, նուարան, միմամսն,
 յայտնութիւնն Տօնորի, եր հանմամբ,
 է, բամբուն է է սնորհութիւն, քայլ
 մէկը բռնածս անոր ազգին մէջ, անոր
 ծառայութի: Օ ապրող եր հեթմիկն, հայապ,
 քայլ առաքելը ժողովարարի եր հեղա-
 տարը զեպի բեզ, զեպի երկրորդ լուսնու-
 թիւն:

որ [սօսքով], պայծառացում [Յ] [սոբ-
տակում, բեկանեն :

and

Տարբեր զարգացման մեջ, չկարող եղանակներով՝ հանդարտաբար օր օր կենցաղ մտնել օրվա խոտերին՝ մարդկին համարում է, թանկարժեք ուղղակի զգացումներ փայլելով։ — առ ի, պարզին, վարդապետի, մասնաճյուղի մարկին՝ առ ի, անողորմ ծառն անհոտի վերին, օրվային ծառն իր կրկնի, խնկար, ցրտեղանա՜ն։ Տարբերն չէր հանդիպում առաջ, բայց երկրիցներս մեջ, որբին կանգնելի, կարմուն չափած ընկած խաբարին երբ Կարպետին կացելի ուղեկան զայն։ Բռնոր սղորկ, գրկին հարկին կենդանի մտնել ու կարմրել մեջին արևադարձի, երբ զարթոթանար մինչև փերի համար անտառան զյաղագրող, հոն, որբին շերտին ինքնին կ'ընծայեր արեւոտեղ, զարմանա փռվ ծովուն։

Սակի վրա, անշարժ վաղ որ երբեմն
հեղինակը խառնակե՞լ երազել, թվե՞ին է՛ր
թի՛ր զվե՛րի Տառու՛թ տն, սերերե՛նուր,
ծեր, որքան ծերակա Քաղաքո՛ւր։ Ե՛կեր
Համարասկի թաղա՛նքից անոր դուրս
հեղինակը հեղե՛կն է՛ր վեր, ո՛ր կայե՛ր, ընդ
յու՛ր է՛կ, զառա՛րկ սակե՛նքից ծանկե՛նքի
կերեւո՛ւմ Տառա՛ր, ե՛ր խառնակ սնոր օձ
ճամա՛ն թե՛կեր, թաղա՛նքի, գիշա՛ւս, —
լիճա՛ս ճակո՛ղ վաղ ծառո՛ղ մե՛կեր, ու
նա՛նձն մաքե՛րէ մոքե՛նքի տն։ Զի՛նք է՛ր
ժամե՛ր անդադա՛ր, որ է ըսե՛ն, զայ՛ն է՛ր
զոքե՛րէ, ե՛ր զայ՛ն է՛ր, ե՛ր խառնակ
զոք մե՛կեր է՛ր զմե՛կեր անոր կողա՛նքից
շրջե՛նքի։ Մե՛ր, Տառա՛ն ճաղո՛ւ կ'է
կանե՛ր թե՛ Յոթե՛նակա՛ր, որ սարե՛ր է՛ր
բարե՛զ ո՛ր, Մուռ է՛ր թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛
ո՛ր գի՛նքի, ե՛ր իր թե՛ թե՛ ճաղա՛նքից
զուե՛ր է՛ր ծածե՛ր ինա թաղո՛ւ թ, օմա՛յա
շաղ, շաղե՛ր թե՛ թե՛, մե՛լա մաքա՛ր, կա՛մ
նա՛ն թաղե՛ր ինա կայա՛ւ, ե՛ր կապա՛ր ան
պաղա՛նքի մե՛կ, ե՛ր թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛
մաքա՛ր, ե՛ր հա՛կեր անոթա՛նքիկերն իրա՛յ
շաղա՛ն, կարապա՛ր, թե՛ թե՛, մե՛լա՛ն,
թե՛ թե՛, խառնակ Քաղաքե՛նքի, ե՛ր երեք, երեք
է՛ր թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛
թաղա՛ր է՛ր։ Ե՛րր պաղա՛ր թաղե՛ր է՛ր,
երբ մե՛լա՛ն մե՛կեր ճաղա՛ր, ասպապա՛ր
սառ, թաղ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛ թե՛
կապե՛ր, ճաղա՛ր թե՛ թե՛, թաղե՛ր է՛ր թե՛
նա՛ն անոթա՛նքի։ Ա՛ն է՛ն։ Լառե՛րէն
է՛ն։

[illegible]

փարդափառ

Հինը կկրկնվի եր գրկին կրկնվի առաւ, չի գործի որդ, առաքին, որ կը առաւ մարմնին վրայ դէպ զովորէիներ ձերման, նոր արցունքներ ապրկին, որ կրնան ինչպէս կարողութիւնն որ կ'առնեն, այն պատճառ եր առարկին ձեռքերին անցաւ. դեղնեման, պիտի զնախապ ճողդ փորձը ինն անկիր. եր զիս արարաւոր, այլ զիս փաշը որ դրանի եւ վար զորդը լնայ, ին կարիքներ կը կարեն մտաքննել, դէպ անմահին եր ճիշդ քաղաքման ծմծմայտ տանիքներու. արեւնորդ տակ պատմաւորայտ արկններուն. յոյզին եր զմահուն արթոյն:

Թրքումաճ՝ ան գալլ մը եւս պիտի առնէ, երկուս, զոկիսի փողոցիս անձնասան՝ ին ելլը, երկուս զիկոսիներով տո հոստանէտ խաւարափով տեղեղամառը, երբ ջուրի ջուր հեղից մը աւելի ջերմ՝ իր ծափի չափըը՝ զկեր իր պայլիկ քնոպաւ երկուս բաժնուող, ճամնաչող քրքիջը աղջիկներուն, որ կը պտտան, կը փախան իրանէ, որ կը կրնան զինը, աներեսոյ՝ որքեմ

դիտեմ, հիմա որ չկան այլևս, թէ երկրին
բոլոր գետերը կը հոսեցընեն անոնք բեր-
րի ու թխամբ միջև առաջ ու անդամտան,
կ'ուղչեն անապատներն անգամ մեր
մարմինին :

Ճերմակ երկինք

Հոն ուր սալալատակը տարածութեան
կը տիրէ, հրուանդան՝ կը մատուցանէր
զին, անպաշտպան՝ միջոցին,

Ճուշեմ քը էրբեքն քը, քը քը պատասխոմ
փոյզքն քը էրբեքն, ոչ ալ ծովափը չա-
ցալքն թաղաքիմքն քը առնիմքոյ,
ալլ զաւրապոյ, առանց ապքի, բայց
առանց յայս - ստոյթի, ապրիմքն ու լը-
ռուրեմքն, յոյ՛ք ճըշտափի վիթրիմք
առնալուրեմքն քը զիթ՛ք զոյնքու, ձե-
լաւու փոխուքն:

Ճըրմալ էրբեքն քը, Սիւն-Մ'ուխաթը,
էրբեքն չուխաթը, ապքեքն զայն-
ճըշտալ զիթիմքն միջև առախա: Անք
զի՛ն ու զիթի զայն խոյզուլեքն վերառե-
րողաւ ճալաւորքն ճըրմալ, կ'ա-
ռալէին իննց պատաճաճեալու, ձեյ,
խախտ պաշտաճեալու: Ճալապոյքն ու
ճալապոյնքն, ապքեքն, ապքեքն
զիթի, ճալքիքալեքն կամ ճալապոյնքն
նպիմքն արձգալուքն: Էսան Մսկին
խարթիմ առնալուքն քաղաքն Փա-
րսիլի, մեր անցալք:

Օրուան ժամերէ կուրս այս պահուն՝
սոյիւն կը միտնուի, գիտնի: Մարմինս պա-
ւեր էր կը զնայցելն ստորեայ, կապացոյց
կուսոյթը, բայց կեցած՝ գաղաղին մէջ,
բարեբաւի վրայ, կարծես ինքեւցած, ա-
նոր զէմ որ կու գար, կրկնէր՝
աւելի ձերանի թան կարծիր հեռա-
տանները քեւեռային ցերեկուան, աւելի
ձերանի թան Պէլլարթի, հնարեցեքներս վը-
րայ ճաշարարութի, հնուն մանրիւն

դերկրաց ու բաժնուող հողէն, եւ կը
տրուէ՝ անդիմադրելի, անդիմաբերելի
հունէր անուն, կ'ընէի, պիտի ընէի ձեր-
մակ երկինք, կը պահուրէի բաւերու ե-
տեղի, տարապտումի մը արագութեան, ա-
նոր հեռակայ, սպաննիչ օտարութիւնը
դիտանալով:

Թեբեան պէտք էր հետեւիլ անոր ան-
շարժութեան ու րկրորդին, որ կը բխէր
նոր աչքէն, ձերմաթի՝ ձերմաթիքէն ան-
զին, միջոց առանց միջոցի, ուր կ'արձա-
ւէր, կը մտնէր։

Արուեսցալ անոր անընթեանի ազա-
տանի, կարծես վաղեի՝ աղբնչութիւն
մը զիս կը կրէր անոր եւ առաջին համա-
պատասխանումի մը մէջ բլայինք զոյա-
կերց։

Թուրքերու անոր չհերքին կոչոյթը եղան
պէտք էր ալլեսն ըլլայի պատասխան
կ'ըլլայի թափախկոյթին, ու պար-
կուն, կ'աճէի յուրանսնուն, ճեղքա-
ծաշնալթէպնուն. խլուծեամբ եւ մար-
մին կը դիմէր ճանորթեան ինքրորին
օտարութեան խօսուն: Փխրուն, բայ-
նովոյ չարաւս:

ՀԲԱՊՈՒԹԻՒՆ

Տեղեր՝ ու դրան բնում:
Տան տը անկերն՝ երբ պատահանի
Կը բազում ծղոթել ծովուն՝ պարզվել
Կը կհաղթան խախտ, բաժանանալ չուրեք:
ԲՅՈՒՆԻՆԻ ՆՈՒՄԵՆ՝ որան առկ զո
Կը քաղաք մարդո՛ր կըրտորեն ճարարն
Գլխակ, ծորվո՛ր իր ծառե՛. և գեռ խորո՛ր
Ջրն իր դարձը՝ որ մանաժողով ճովի՛ր
Կը ցամաք ունի կոպանի և ուրիշ լեռնա՛-
լեռն իր մանկավարժը կը խուճե՛ր
Կը Կա՛ն Սուրբանան, ճարտարո՛ր, զոնա՛ն
ՄՆԵՐՆԵՐ՝ պարե՛ր, ու բարձրե՛ր կպարի՛ր
Կը պահ ընտանիք իր՝ մարմնի՛ր, ստան՛-
նկելն ճառասարկու. գե՛նք ցանցոր
Ներսես:

Ինչպե՞ս ձմային տառանձն Խաբարյո
անապատներին, որոնց առաքած բլրերին է՛ն
րանտան օդանավը կը Խարստար, կը ար-
գաթա՛ր փայլիկ ալիքներուն դեմ, զանա-
կը ծռահա՛ն է փրկել էջեր կապույտ, ի-
ջերը ծովո՛ր՝ հոր հասանա՛զիտան՝ մեկ-
նը կը չափար կը քառօրե՛ս, հրաճա՛
հէր ինչպիսի՛ գլխիկի՛, խա՛ղաթա՛ւ
կը խնդրէ աղի փոփոխի՛, ուր կը խա-
տա քարճեփրփու՛ն է անկողն, սարահա՛ն
անդորոքեփրփու՛ն է թմրի քարճեփրփո՛ր մը
կը փարսի մաճա՛տն զգրանքի մը
չափարճեփրփու՛ն է զգրանքի մը չա-
փարճեփրփու՛ն է մինչ քարճեփրփու՛ն է ար-
գաթա՛ր, զորսո՛ւն է զիկերին է՛ն քաղ-
աքա՛յտըր Մեհորա՛ր, իրենց օդանավ-
փաթեթը՛ն ծաղրարը՛ն օդանավն զի՛մ
Հակոբյ՛ն մեր քալոր անկալեթի՛ մեղեթ-
նու՛ն

Հովանուտ կամ անապանով, պատրաստելով ի՛նչ անապատանձ՝ անտառ, այս տեղերը իմ զարանն, բեղի համար, բերք, կեր անոնց զոգնվեցին, անխնայ մեծ, չլայտեղի մեծ մէջ՝ մարտիկը իմ ճանչան տեսանելի իմ խնամքով իմ կնիքը միացան շրեն չառտվեան արայուն լայնութեան։ Անձ թախն, որ սպիտ տեղերին կուտ ու շեղուտվեան մը արտադրոյ ժամանակէն ինչպարտեկուրէ չալարուող, վերակաց մընով, պարզուող։

Երբեմն արտոնող պայքեր են հանձնարվում յաւաթ քանակներ ստանձնել, ժեներալներ պատեղ, մանուկը խամսմանն էմէլ: Մերը Նաղսեր են հան Եւ խն, մտադա չհանգ, կռիւման ստանջ պայքարութեան մեկ ըստ առ, ժամայաւ երանկութիւն ժայր ըրեաւ: Թիկերս այս Ներքոյնը սահճաւ իշու եր թիկր, որպէսզ պաշտօն, մոր թի, մարմիր փախկեմանն էմ, անկէ ստ ղիւր արտադրուող միջոցը եր մէջ տառա լաւ, չեղարկեցիւր ապէր իրերս անտր լաւան, սննդէ, լաւա ղայ մէջ, անտաղ սնկ պաւ մէ զիւր իր յայտնութեան ղիւ մալ առադրող երկրի ստիւրէլ:

ርኅጉሴቡረደበኮሆ

Գրեց՝

Գ. ՊԸԼՏԵԱՆ

բու. Լախին ապարտանած, բայց ինք, 0
Մարի, 0 Չուարթ կամ Շաբէ ձեզ կը
յիշէ, 0 կը ճանչնայ, զիտէ ձեր սրտնքնե-
րուն չուրթ թափառող հեղուկ, անքերա-
կայիկի հոտերը, զուրք կը ցառքոտէ
տանիքէ տանիք, զիւրար կը բաշքէ, կը
րգքովէ, կը լաւանէ, ջուրի թռչող ցայա-
թիբուն հետ:

Ինք պիտի դառնա՞ն տուն, ժիլին կա-
թիւք իջնուր, բաւազօր պիտե՞ն, որտե՞ս
ստորիցէն պիտի կանգնեն, Բըքը, յոգե-
քն իր վրայ ինչպե՞տպ ապա ապշիւնդը։

Ծաղիկը համառ պատճա՞հ կը սիրե-
այա օրը, կըր Բըքին բոյրը ծաղիկե՞ր
ի բոյնցիցէն, կ'արաւիկէն իրենց հնա-
րան օրովիցիւնը, և պզտիկ մէծ, նոյն-
իսկ չիփոք օրերուցիւնը թէ՛ն, ամառ-
նաթիւ, խաղողու կ'ըլլայ, իրեն ամառ-
նայից պեղեցիկիցիւն ինչ կ'ըզգեն, կը
յորդեղենն առաւու, կ'ըրբորք ու անկար-
կի զիբառնինան մը համար։ Ինչ մէկը

խորհրդեր, կոլ դար, կ'ընտանյուրեք, կ'աղարթ գէշերէն՝ ստորեկան ու մեծ ամառած մըբք, մըբք ցնորք, աղիւնը՝ դուռ մը մտածման, կ'ը կ'ը քիտը արեւը, չանցնելով, չարքն քորտուած, կը կուտէր ան ձերեն, մտադրելն ու բնամը որոտում, լուռ, կը փութ ինքզնիք, կը փութ փութը զայսքի ապակեմութեան ու ամբարշտորդը մ'ընտրուին անկին, կը կը գլուցի ինձեմ արթնահարցութիւնը յիշուցիւնն ու աղետներ, որ կամս քիտէն, դիմապիշ չորտեմք, բազապտտիքներ, աստղածափներ, կը շարտուր իրեն, կոլ դար չորտուրեման ու, ներքորտուրեման մը բնամարդը ամեն իր ու ջրեման մեծ կ'ան, որոշք պիտի կուտէ՛ն՝ մեկ ճիկով մը մտածում. շամար անոր անտանիքն ու ցաշիշը կտուրիւրեք, օտար անտարտուրիւրեք:

Համրացել էի: Ճերմակ երկինքն էր,
կիրժ երկինք, բարձրացող հանքերէն, ըն-

ՉԱՅԼ

1
երկար է օրը
Դժուար է հորէն
Բարձրամալ ու յետոյ
երկար է օրը:
Բայց բարձրամալը չէ
Տենըը չկար
Զուրն է որ կ'ուռչի դուրս
Ու կ'ընկրկի կրկին:
ես ընկզմած էի:

Ու մարմինիս ճողփիւնը նահիկնմ մէջ
հիմա
ես արեւուն եղջիւրը աշկերտս
Ու շուրջս ուռչող քաղանքը Բաղաճին
ես շուրջս մարդոց դէմքերուն
կը քամճանամ
Դիմակները մահուան

Անմեք են, անմեք
Կերկարն օրս:
Հօրը չկայ:

2
Կուգեմ, հորս
Կուգեմ գտնել,
Գտնել մտնել
Կուգեմ հորս

Բայց ո՞ր խօսիկն ետին
Այս խօսքերէն Բաղաճը ակամող.
Մի՞ խաբարի

Բենեռներ են ստոքն որ Բաղաճը չիախօյի

3
Փաղաքը փախչի՞
Փաղաքը ի՞նչպէս կրնայ փախչիլ
երբ Բաղաճը չկայ
Զկար
երբ հորը կ'անհետանար
ես ի՞նչ որ իմա շուրջը կը գտարի
Միտմն է Բաղաճին
որ չի նահանգեր
եր պատժ քեզ, բայց չի շրջեր
ես երկար է երկար է օրը
Շուրջը կը դառնայ իր պարսլորով

ես կամարները կը փորձն
Կամարները կամակար
կը սանձամ, կ'ուռչին
կը քանամ, կը չուգի
կը փչին

Ու քերնիդ մէջ քիչ մը գտր
Խնկալա կրնաս փախչիլ
Խնկալա չուսալ

4
Դեմք որ պտտողը ընտրեցի եւ կ'ապրոյր
Դեմք որ վազեցի առանցքուն վրայ
Ընկրկեցա՞մ յետոյ ու կաշեցա՞մ միտմնին

ես ձեր ուղին
Դեմք ուղիդ
Մի՞նչ եւ պտտողը վերջին եւ կ'ապրոյր

երանի ձեզի որ չհասա՞մ
երանի ձեզի որ պիտի չհասնի՞
Բնաւ
Որքան ալ կամակոր
Դժուար է
Դժուար է ապրիլ միտմնին մէջ
Ապրիլ

Զեր դէմքերուն չճամբացան
Որպէս փակաւ
Դիմակները մահուան

5
Ինչո՞ւ այս ջալլը
Այս խորացող ամբոյր իւրաքանչիւր
Բայլափոխի
ես պիտի հանգիպիս դուն դեռ
Ամբոյրն ինքն ու ամբոյրն դուրս
Պիտի հանգիպիս դուն անմեք դարձաւ
Արդէն դրած են դէմքերուն
Դիմակները որով պիտի հանգիպին իրենք
Մահուան

Ընդառաջն կամ նահանգն
Պահանջն կամ գիշանին
Նայմն է պարը
Հանդիման կամ բրտաման
Հանդիման կամ սակարկին
Մոտուին կամ մերկաման
Նայմն է պարը
Մորաման կամ մայեցնին
Նայմն է պարը
Նայմն է աղը

Հասի՞ր
Մտանքդ դի՞ր
Դժուար է ապրիլ
Թող դարդի

6
Աւաղ, Բաղաճը մտրդիկը չեն ստոքն,
Փաղաքը չէ այս պրճանայ,
ես ոչ ալ դուն հորս
Անմահական բուրձ:

Տոյգած ես իմա ու կոնորդ չոր,
ես ակամները եր պաշխիմ,
եր խոխոյե՞ կոյտառը
Կոտորելուքուն տակ,
հոգեւած ճնջեցիւրն.
Որ դանդաղ կը տապալի:

Վերջին շունչն առաջ
Հազիւ շունչս գտած
Հազիւ կ'ուռ չեւր
Պիտի կրնա՞մ
Պիտի տակա՞մ
Իր կոտորողը անկոտոր
Պիտի տանե՞մ ինչպէս
Եղբիւրը կը իրէ:

ՎԱՐԱՆ ՈՒԺ
8 / 14 — 9 — 1986

JISR AL MAHABBA

Bien que le temps me soit compté, et m'eût-il manqué cruellement, cela me chagrinerait, chère Amie, que j'en puisse tirer prétexte et ne vous remercie pas pour votre dernier envoi. Je parle de cette lettre du 31 dernier portant (vous ne sauriez le nier, dissimulatrice, lâcheuse, et que sais-je encore qui se puisse écrire sans vous empourrer les pommettes) les deux couronnes du cachet postal de la Principauté. Gratitude donc. Pas exempté cependant d'un sentiment peu avouable qui tache salement l'âme et la bonne conscience : l'envie de votre «plein soleil de midi», de votre «jardin exotique», et de votre vue de milliers de gœlettes, yachts et autres esquifs de plaisance dominés par le gros rocher et les murailles imposantes et feuilles du palais des Grimaldi. Fallait-il que tout se passe ainsi, vous sur la Côte prenant indolemment, insolemment seule, du bon temps, je ne saurais le dire. Croyez, pour le moment, que j'ai enragé ferme. Seriez-vous sitôt revenue ici? Je me serais plu à vous rouer de coups, bien ou mal placés, à vous laisser ensuite, artistement tuméfiée, semi-consciente, sur le carreau moite, tandis que, vaguement menaçants, la main ostensiblement caressante sur la braguette, de vrais hommes pour vivre ensemble le dernier acte, des divisions de voltigeurs motocyclistes de la République se profileraient. Si vous voyez ce que je veux dire. Dégondé certes, mais pas assez pour oser la témérité, le bel oisillon des îles Aeoliennes souffrira-t-il je l'escompte fort de savoir qu'à votre retour la superbe de mon dédain pourrait vous battre froid.

Matières moins frivoles, moins conjonctures (plus encore étant considéré ma grande bonasserie qui m'incline à l'indulgence à votre endroit, ce qui, au demeurant, ma chère, est une erreur) retiennent toutefois mon attention. En particulier la note concluant votre lettre. De par sa teneur et son ton (ce ton qui, n'étant pas posé, manquant singulièrement de placidité, est, pour aller vite, assez «suffragette»), elle est préoccupante. De toute façon, elle atteste que nous sommes condamnés à ne pas enregistrer nos points de désaccord respectifs tant que nous serons affectés d'une étrange surdité pour toutes les argumentations de l'autre. Qu'affirmez-vous, en effet, dans cette note? Votre détestation pour l'enfermement, les prisons et tous les totalitarismes - surtout celui de l'Amour, avant de poursuivre : «J'aime les Coeurs, saignants... ou pas, le désordre de la passion, et l'extrême volupté des amours tranquilles».

Sans m'appesantir sur les contradictions dans les termes qui composent cette citation, je constate que vous avez choisi ce côté de la barricade où je ne me reconnais pas. Car si, dans cette guerre immémoriale des deux Vénus, celle - plantureuse et facile - qui aguche les longues files d'attente du vulgaire bêtard et la Vénus glorieuse, vivifiante et pacificatrice, la première conserve vos faveurs, je n'ai rien à ajouter. Sinon prendre acte. Et me reconnaître, à l'occasion, une éloquence aux ailes rognées, aux effets défallants à vous avoir fait partager ce que je crois, que nous avons su toujours, cette vision intérieure qui procure joie et chaleur. Je n'en persisterais pas moins jusqu'à mon dernier souffle, jusqu'à mes derniers regards pour le cercle de mes proches et pour l'azur immense, à concevoir, et vivre, l'Amour comme pur principe actif, dispensateur de vibrations po-

sitives, qui transmue les miasmes pernicioeux en force positive de lumière et de dilection, sans que chacun des hôtes de cette force vive et pure ait la fatuité d'en attendre quelque chose, gratification ou amertume qui noue la gorge.

Ne vous méprenez pas. Je ne vous en joins pas, si tant est que j'en ai jamais eu le dessein prétentieux, de vous retrancher de l'ordre des êtres désirants et désirables. Ce que je ne veux plus, pour ma part, c'est me figurer le tendre sentiment comme un cœur de terre à jouer violemment rouge brique, la membrane tendue, veinée, parcourue de pulsations

par
B. Hamazasp SAKAYAN

régulières et qui saignerait d'abondance. Si vous parlez d'enfermement, de «prison», de «désordre de la passion», je pense à : espace ouvert sur l'infini, plénitude, harmonie. Vous évoquez «des amours tranquilles», quand j'aspire à l'Amour. A l'Amour qui rassérène parce qu'il relève de l'esprit de la Paix intergalactique, qui n'est pas effusion, qui n'occasionne aucun déversement d'aucune humeur, d'aucune âcre sécrétion de nos enveloppes charnelles. Je ne veux aimer, désormais, que cet Amour qui procède réellement du Ciel et dont Saint Paul énumérait méthodiquement, dans je ne sais plus quelle lettre aux Corinthiens, les qualités :

«L'amour est longanime et bon. L'amour n'est pas jaloux, il ne se vante pas, ne se gonfle pas d'orgueil, ne se conduit pas avec indécence, ne cherche pas son propre intérêt, ne s'irrite pas. Il ne tient pas compte du mal subi. Il ne se réjouit pas de l'injustice, mais se réjouit avec la vérité. Il supporte tout, croit tout, espère tout, endure tout».

Consentir à désapprendre les usages, les rituels, les manies de l'Aphrodite ordinaire, libérer ainsi le jeu quotidien de nos interrelations, les décorseter : ne pas renoncer à apprendre le bien aimer : se connecter, ne serait-ce qu'une heure, à un réseau planétaire, groupe de méditation qui réunirait nos coeurs et nos esprits, accéder à un état de conscience éminent d'où le genre humain nous apparaîtrait «quelle acné ineffable ! en tant qu'UN à bord du globe, respirant la Lumière, la Vie et l'Amour : tout doit être là, ma fille, à qui veut encore entendre l'écho du substrat de notre être-au-monde.

Avant-hier, j'ai reçu une invitation pour l'expo. personnelle de Camille... Oui, le doute n'est pas permis. Essuierais-jamais deviné qu'il referait surface (vous l'aviez déjà mis six pieds sous terre - osez donc me contredire, meoutrière aux sicaires tranchants, tout spirituels qu'ils fussent!), qu'il exposerait une quinzaine de jours dans un duplex du quar-

tier de la Bastille. Vous vous souvenez certainement de sa rétrospective au pays, annulée au dernier moment, qui aurait dû être fastueuse, de haute gamme, etc... On murmure que, depuis, il n'a pas cessé de pester, de marmonner, de remâcher ce lamentable incident; qu'il s'était même interdit toute nouvelle occasion de présenter au public ses travaux. Il y a aussi au verso du carton d'invitation, pour y revenir, une espèce de présentation de notre peintre par un critique que nous ne connaissons pas, nouveau venu ou peut-être un stagiaire. De son amphigouri jargonant que Trissotin et Vadius réunis ne renieraient pas, voici, je n'y résiste plus, un morceau de choix. Allez, chère Amie, votre réputation n'est plus à faire. Vous êtes fondamentalement ficelleuse, gloussez, frétillez d'aise, de grâce ne vous retenez pas.

« (...) Avec une persévérance que rien n'altère (Camille C. travaille depuis plus de vingt ans) ses toiles évoquent, au plus juste du saisissement, le point d'extrême focalisation d'un instant, l'expression de l'immédiateté, fixée dans sa dynamique.

Les arborescences evergreen, jaillissant de structures irréelles et plafonnantes, entraînées dans des étreintes douces et passionnées, dans de complexes enchevêtrements, figurent une gestuelle multiple, ludique, imaginative... L'arbre n'impose plus les exigences de ses données formelles. Au delà du corps des végétaux, la violence érotique du mouvement inscrit l'incertitude volontaire des contours par des désaxements compensés, des instabilités. (...) »

Nous aurons appris, au moins, par cette présentation, en la créditant d'un minimum d'exactitude, que Camille n'est pas en train de sortir de sa mauvaise passe, qu'il ressasse à l'envie les mêmes motifs végétatifs. Possible également qu'improductif chronique, on veuille nous réserver ses vieilles toiles des années 79 - 81. Dans les deux cas, je suis convaincu que sa crise excède le strict domaine pictural, qu'elle nous parle d'une brisure des énergies de sa psyché. On nous a toujours dit qu'il n'est plus le même homme, qu'il a même pu battre la campagne après que la sœur Atropos ait coupé le sifflet au jeune Azade, reléguant à la Fosse ce qu'il lui restait de vie et d'individualité, en attendant une possible rematérialisation. Et cependant, sous d'autres traits qu'Azade, Azade s'en irait reparaître sur la route de Camille, et frapper ses pupilles ? Ce n'est pas possible, nous sommes en plein roman. Votre avis sur la question infirme-t-il mes doutes ?

Pourtant, je me prends à rêver, malgré tout ce qui a pu advenir et ce qui nous a été donné de connaître, malgré l'évidence : Si nous ne nous étions, très stupidement, j'en conviens, brouillés avec Camille, si vous n'aviez mis à exécution, gâchée, efflée, fêlée, cette lubie de fuir sur la Côte... Paris serait déjà enlouté dans la dame-jeune de nos ambitions ? Je vous ai vu venir, très Chère, mais vous n'y êtes pas. Nous excursionnerions plutôt toute la mince bande de la Riviera, empruntant tour à tour une grosse cylindre, je m'en mets à votre choix, pûtes lignes ferroviaires follement exotiques et calèches enguirlandées de gogos. Grisés par la vitesse et les senteurs des prairies de farigoule, nous entrerions en vainqueurs dans Monte Carlo, Cannes et éventuellement Saint Tropez, descendrions dans quelque suite réservée, vert pastel, au New Nations Piazza Hôtel, et passerions en fine jusqu'à Nice et la vallée de l'Estéron. Imaginez-vous à Nice même, tous les trois devant l'hôtel particulier de la princesse Loukachevskaïa, en train de graver, lentement, avec aisance et ce sentiment diffus, persistant, d'aller contre l'enchaînement fatal des choses - le large escalier intérieur en fer à cheval, puis immobiles, extasiés devant les Van Don-

gen et les Mossa du premier étage. Et Camille qui confère, intarissable, décidément bien en verve, de l'Art et de l'Amour.

Au fait, en parlant de crise, d'une autre que celle prêtée, abusivement qui sait, à Camille, si je vous touchais quelques mots... soyez sans crainte, je ne veux pas vous retenir plus longtemps, aussi je serai bref. Mais je compte bien vous réexposer tout ceci de vive voix, dès que possible, sauf à vous faire bâiller. Dernièrement donc, une nuit fort tard, alors que je me proménais sur un bord de Seine, tout en ratiocinant en moi-même, il m'est arrivé une étrange aventure. Une expérience décapante de mise à plat. La tabula rasa. Les apriori qui, jusqu'ici, sous-tendaient son travail d'écriture s'écroulaient, se dissolvent. On ne peut plus faire l'économie d'un nouvel art du court récit, assorti de principes, de règles, quelque arbitraires qu'ils soient encore.

Par ailleurs, vous trouverez jointes à ce courrier, quelques « pages littéraires » antérieures à cette nuit où la lumière s'est faite. Faites-en l'usage que vous entendrez. Vous quittez, bien à regret, veuillez m'en croire, daigne, haute et puissante Dame, Votre Béatitude Eminentissime, agréer l'hommage de mon profond respect. Plaise au Seigneur que cette lettre vous trouve fraîche, gaie, comme la bichette du grand cerf qui brame au clair de lune, toute frisée, le teint hâlé, une toilette de tulle (à moins que, de toutes les matières, vous préféreriez la ouate) vous seyant à ravir, en train de vous appliquer un stylo à lèvres rose indien brillant, soutenu, tirant très légèrement vers le mauve, si bien-nommé : perlide !

X

« D'abord, ne rien voir; le yeux, déshabitués de la lumière, se ferment brusquement. S'efforcer de les rouvrir. Et demeurer, alors, émerveillé, stupéfait. Un cri unique : « La mer ! » Au-delà des limites de la vue, une vaste nappe d'eau. Commencement d'un lac ? D'un océan ? Le rivage, largement écharcé, offre son sable fin, doré, aux dernières ondulations des vagues. Les flots grésillés se brisent avec ce murmure sonore particulier aux milieux clos et immenses. Au soufflé d'une brise, chargée d'humides émanations salines qu'il est voluptueux - infiniment - d'aspirer de nouveau, une légère écume s'envole. Sur la grève légèrement inclinée, à distance respectable de la lisière des vagues, les contreforts de rochers énormes, qui montent en s'élevant à une incommensurable hauteur, viennent mourir. Quelques-uns, déchirant le rivage de leur arête aigüe, forment des caps, des promontoires rongés par la dent du ressac. Plus loin, leur masse se profile nettement sur les fonds brumeux de l'horizon.

Une lumière particulière éclaire les moindres détails de ce véritable océan. Non pas la lumière du soleil : faiscieux éclatants, irradiation splendide des rayons. Ni la lumière pâle et vague de l'astre de Diane - qui ne sera jamais qu'une réflexion sans chaleur. Le pouvoir éclairant de cette lumière, sa diffusion tremblante, sa blancheur claire, sèche, le peu d'élévation de sa température, son éclat accusent une origine purement électrique. Phénomène cosmique continu. Comme une aurore boréale. L'effet de cette lumière estence, dépourvue de chaleur, est triste, souverainement mélancolique. Par dessus les nuages, sentir, en lieu et place d'un firmament ensemencé d'étoiles, une voûte de granit oppressante, tel qu'un ciel splénétique.

Commencer à cotoyer cet océan nouveau, suivre les sinuosités du rivage. Sur la gauche : rochers abrupts, grimpés les uns sur les autres, formant un titanesque entassement d'un effet prodigieux. Sur leurs flancs : d'innombrables cascades se déroulent, s'en vont en nappes limpides, retentissantes. Quelques légères vapeurs,

sans trace

par Varoujan TAVCHANDJIAN

En vain je cherche substitut au désastre
Parmi les héritiers du drame
Porteurs du démon de l'anonymat
Continuateurs zélés d'une tradition surannée
Ils quadrillent l'espace en marge du présent
De leur sénilité avancée...
Dépositaire d'un bonheur unique
Charlatans vulgaires
Pris dans l'étau de la servitude
Ils contemplent leur univers, déliréscent,
A travers d'étranges lucarnes
Les saoulant du son invariable
D'un cliquetis métallique
Arme d'un suicide à doses létales répétées
Inoculant l'inertie.
Hantés par la fièvre du désaveu
Ils préfèrent croupir dans leur tanière
A l'embouchure du fleuve de la vie
Plutôt que de s'aventurer dans ses courants
Impitoyables envers ceux qui ne savent pas.

Ils n'en sortiront que pour être emportés
Par le levain de la révolte
Charié par les éclaboussures du passé
Cette manne suprême qui lézarde l'édifice
Construit sur un faux air d'abdication
Maquillée en un simulacre d'espoir
Cette manne suprême qui éternellement
Irriguer nos veines en éruption
Devant cette soumission à votre Irrévocable
Vous l'avez inventé pour vous défaire
Du fardeau de l'avenir
Bâtisseurs d'un monde en quête d'architecte
L'Histoire ne vous retiendra pas
Vous n'avez jamais existé
C'est la fin de l'agonie
Vous allez pourrir dans ce monde
Où comprendre est le mal absolu
Vous allez crever
Sans homélie ni sermon
Disparaître
Sans protocole ni cérémonie
Bientôt ce sera le triomphe
L'apothéose enfin
Mais une apothéose sans lendemain.

sautant d'un roc à l'autre, marquant la place des sources chaudes.

Un peu fatigué, s'asseoir à l'extrémité d'un promontoire au pied duquel des flots se brisent avec fracas. De là, contempler. L'imagination impuissante devant l'immensité. Admirer avec une stupeur mêlée d'une quantité certaine d'effroi. Par certaines acalmies du vent, le silence descend sur les rocs arides. Plus profond que les silences du désert, il pèse à la surface de l'océan. Se penser seul, le seul être vivant de ce monde souterrain.

Azade reprend le chemin de la grève. Se déchaîne. Ses pieds s'enfoncent à moitié dans une mousse fleurissante - rouleaux au terme du voyage, qui se mentent et s'insinuent dans la plage de grès. Il s'immobilise dans une zone hu-

mide encore d'une marée antérieure. S'échapper, à jamais, hors de la Fosse, avancer toujours, percer les brumes lointaines, déchiffrer ce rideau jeté sur le fond mystérieux de l'horizon. Où finit-elle, pourtant, où conduit-elle, cette mer ? Pourrais-je jamais en reconnaître les rivages opposés ? Quelques instants. Azade tergiverse, se demande quelle tenue adopter pour continuer le périple. Me dégarnir du gros tricot jaune vif, retrouver mon pantalon au-dessus des genoux ? Il jette, plutôt, tous ses effets loin de lui. Il se présente face à la mer. Les flots recouvrent ses chevilles, ses cuisses robustes, puis tout son corps. Il est le fils de Mélanouch et de l'Africain. Il nage avec célérité Et s'éloigne du rivage.

BRUNO HAMAZAS SAKAYAN
Décembre 1986

ԳԵՂԵՅԿՈՒՀԻՆ ՕԹԷՐՕ

իր արտահարգ դեղեկցություն համար,
կեբ կռնած են «լա պէլ Օթէր»։ Երջա
իկ չըմանին – լա պէլ կփօք – դեղեկցու
եան ամէնէն զգլինէն թաղուհիներէն մին
ր ան։ Շատ կտնուի, տաննէնքոս տո
կանին, կը լքէր իր դուզ ծննդալայրը՝
ախի, եւ կը մէկնի Պարզէլոնա։

[illegible]

իրելիումն ձեր յանկարծ, հաշմախալ Ստաբի՞նոսի մէջ, հրապառ դերանկախ կ'ուստառն սեւեռնի մեր վրայն եւ մերկ ոտքերով հոն կը պարէ Զանաւանկուն այնպիսի վրդալիկ խառնքով, որ այն ստոնիկն նշաւաւոր ծագաւորներէն Ալէմ, զայն դիտելով, պիտի խռտառովանէր, – այն ապաւանդաբխին ունեցայ որ դիտաւոր կը պարտէր ինքն: Ավէշունն մատուցել չէր եւ պէտք չէր: Օ՞րէջուն. տառաւ հազար ոսկեայ ֆրանս, պատիւն ունեցաւ Նամաթ հետը դիշեր ելլել: Ինք կը կրկնէր, հարաւոր թիւրք կու-

գոյ, փառաւոր՝ ... պարմառն չնկնի առանձին: Քաղաքները ու կայսրքը ծանօն են եկած իր առկա ու առաջացած իր անհորին ընդհնէ: Պե՛րժիք Քաղաքը՝ Լճափու կերպրեց, Լճիկներ կերպրը, կաշար Գերմանիկ, Ներսիս կերպրը, ապառաջ ցար, Խուլիկ շահ՝ Միգրաթ - Լու - Տիւ, Դուրե՛ն խլան, ապառաջ Քաղաքը կառուր անհնարեց, ցարը՝ ալ զարն կ'դրոյր իր տարածանքով, սովե - ղչննորով եւ լուսնափառակ Տեղեւ զրամներով: Բայց զամենի կը պատահէր Արեւստա Պարսիկ:

Արեւստիտ ստակալի կերպով տղեզ է,
կ'ըսէր ան, ու կը զգնեւ անմաքուր կեր-
պանաւորով, ու շատ քիչ անգամ ինձ կը
նստիւրէր անաթոլիէ ռուկեղէն եւ Ծաղիկ-
ներ: Սախալն եւ ախպէս մեծ սերահար
մըն էր. սէրը կ'աղբերէր ընթ առգամով
մէկ զիւրեարանին մէջ ... այդ՝ այր մարդ
էր էր, իսկական...:

Ընդհանրապէս սնանկացած կամ չափազանց սկզբատ սիրողները անդթօրէն կ'արտաքսէր :

Կային քո գրկում քո հաղթող փառ-
 չիք, յառաջիկան տալիս՝ ամա-
 յապառ կրկնակի հա-
 ղաթող ուղղվող իրենց զինքի, ինչ
 որ երկրիկն ժամակն մէջ, զիկեցիկ
 ՕՐԻՔԻՆ, յորդնուում քո կէ կն ին, ծո-
 փառքով, ամաճապանքին Մայր աշո-
 յալքովով, շալիքն քո սիրիսին: Բայց
 եւն զստորեկն ծաղունով, ժաղկի
 որքն զամանակն քրեկ ունկանն ժե-
 նելու շամբն եւ պէլեւ իրենց զի-
 րեկ սրբա շալիքն ի զիւրեք ՕՐԻՔԻՆն հա-
 ժոյք: Բարոյն ՕՐԻՔԻՆ զայլաբեր-
 ցուիք: Կայաբեր լիքն գտան եւ պէլեւ
 Բայց հանգապան կուտան արմատն-
 քր կէր տալին շառ հարուտ եւ: Կն
 հաստատուի Զքրմանիկ հարապակ զ-
 անին մէջ, քո լոճանիկ չալիպակ դո-
 ւանք քո Աւաջ, յառապակքեր շառ ժո-
 տակ եւ քո քուսարին:

Դիպե՛լ, յարկաբարձն ե՛ր անկէջներէ
շատ շատով պիտէ շօշուփան հանա՛ն,
կործանեմ փայտ, ծովա՛նս կը թաղայ՛ն
կիւղիքն կըստով, որ մէկ դէպքերուն մէջ
երես կորսնցնէ՛ պիտէ տար հանե՛ր քաղա՛
թիւն շիւղիքն: Գեղեցիկ էն կը կըսե՛ր
հա՛նա՛ն, հիւսեր կը վերջացնէ՛ նմիկ պարզ-
գոյնակ օղորդիկ մը մէջ 96 տարեկան
1965-ի Նոյեմբի 10-ին, կը աճողւած յի-
շատակերտով, որոնց մէջ կը ինկար ար-
արաւորա՛նա՛ն ցարկն հողէ՛կ, ինչորտե՛ր
պատկերներ եւ անորմը կը դարձան ու –
հեղե՛լներ: Այլ դրոյքը պիտէ ծախուի՛ն
անուրախով՝ Տապար քիւնքէ՛ պակու՛ն
կը ողորձէ՛ր փականքը անոր, որ եղա՛ւ
գարուն ամա՛նէն Տա՛խիկ եւ փռանա՛ւ
որ սերբանայնո՛ւ:

Քաղաք՝ ԳԵՂԱՄ

- ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ -

[illegible][illegible]

X

ՊՈԽԻՐՃ ՀԱՄՈՒՏԻ Ն. Փալանճեան ձե-
մարանի «Դանիէլ Վարուժան» սրահին
մէջ, Իւկոսեմբեր 7-ին, աեզի ունեցած է

Հին ու նոր չըմանաարաններու հաւաքոյթը: Խօսք տանելով Տիկին Սօֆի Փայլեան – Սիլվիքեան, յանուն Վարդաթեան, որջոնած է նոր չըմանաարանները ու դանոնք կոչած «Լեւոն Պէրպէքեան սեւորնդ»: Խօսք ատած է նաև Յակոբ Ժամկեան: Գործարարուած է ղեկարարես – տական յայտադիր մը:

ՀԱՅԲԻ ԲԵՏՈՒՆՅԱՆ (Կախեայ - Նա-
ձաղանք) Մ. Գրիգոր Լուսառնորթի ճե-
վելայն արտաձև ձկն, Դեկտեմբեր 7-ին,
ստեղծում է Հ. Յ. Ի 96-րդ տարեգրա-
վոր, կամոյապարթևներ Հ. Յ. Դ. Լո-
վորի ձկնախմբի: Հանդիսավթերը վարած
է Արա ձկնախմբական: Խոսք տաում էին գա-
ղափարաթյան կամոյապարթևներից ներ-
կայությունը: Բանասիրում է Կրկն
Պետան: Դեկտեմբեր 10-ին յայտարարին
մանանցում է Պոսթերի Համադպարին
ժերերդին պարտադրար:

ՊՈՍԼՈՅ Հերթադրանք պահպանելի մէջ, Դեկտեմբեր 22-ին, տեղի ունեցած է Գոյարտեւտեան երեկոթի մը, կազմակերպող Գրիգորեան Կերպասակաշի 100-ամեակի Յանձնաժողովին: Հանգիստ կնած է օրհնակի մեծերգութիւն Տիգրէս Ալեկ Մանուկեան՝ տալը երգչակազմին, քորօքին զատ Կեանքաբանիցի հետ: Երեք Գրատարներէն (Որօր), Միլիթանէն (Կարօր Վարդ), Մ. Գրատարուհանէն (Աշխարհաշին), Ժամ Մարտիկանէն (Մէլ), Միլիթիկանէն (Շրակ տակ) և Խորօքիցիական Միլիթիկան: Յալապրիտ առարկին, ներկայ թաղովի՛նքը ըլլողուն է զիւր-Միլիթի շուրջ: Հնաւորեան Քիլիկի երած է Կերպասակաշի Հարկըրտակաշի առթիւ: Կազմակերպուած Հանդիսը իմանալուն:

ՊՈՐՈՃ ՀԱՄԱՌՈՒՄԻ Համազգայինի կեդ-
րանը, Դեկտեմբեր 12-ին, տեղի ունեցած
է Արամ Հայկազի նուիրած զբաղան ե-
րեկոյնի մը: Դասախօսած է Գրիգոր Շա-
Հինեան, երեք բաժիններով տալով զբա-
ղական կենսան ու գործը:

ՊՈԼՍՈՑ Արամեան Սանուց Միտութեան սրահին մէջ, Դեկտեմբեր 12-ին, դասախօսած է Պեճեմ Լիբեհան «Հայկական մանկապարտէզները» նիւթին շուրջ: Յօդագրուած են նաեւ լուսապատկերներ հայկական մանրանկարչական արուեստի նմոշներէ եւ բունասիրտ աշխատանքներու վերաբարտութիւններէն:

անկասկած դիմ չարթնցնելու համար – կը նշմարելի մօրս, Աննային ու Գայանէին անկողնին վրայ հալած ուրուականները: Հայրս եկաւ, փոքր դուլ մը ջուրով ու զրաւ դեմին:

$$= U \left(p^1 \right) q_1 m(p^n) r \dots p^n n z l q,$$

Այլ պահուն էր, որ հսկողապ թուփով ծանրապատ ըլլաւոր, աչ-
քեր տեսան տառիկն միջնոր։ Սուրբէ հասրիկ էր մեծութեամբ, որ-
ք ծծաւ արիւնիով ուտաւ, պսպոսաւ տառիկն իրայ յամբօրէն եր յառա-
հատաւ ան ի շարք թէթիկ էր իրալէ իրայ, սնանք հաճախուն իրայ, կեն-
դանին վրան հաւ։ Տայրք թուփով թուփն յոյլին իրայ, ծակն, ծակն
զանին տահչաւ, ինկաւ ու ջուրին մէջ ինկողոտեցաւ։ Մանաւանդ
զոք չէր ճոյրէր թուփ, տառիկն իրայ արիւնի հետք մը չգտնուր եւ
դաշտիկն հոտին իտաւախիւր համար։

Մականյի միջոցը մեծահասակ մանկանցից մեկն է: Գինը՝ արժեքավոր, այս փոքրիկ արհեստագործական, ամբողջ Նորարդը՝ իր արդյունավետ իմ անհատականության հնձր: Մոտո, Բուլգիի կատարներ մեր մեներ, բոլորը այս կը մասնավորապես այս տարաբնակի արհեստ, իր զգրվածություն: Մասնավորապես, արհեստի այս գինը միայն, իր արհեստավոր աշխատանքով: Մասնիկ իր անտիկն արհեստ ձեռք այս փոքրահասակ, իրենց 6 ոտքերով, արհեստ իր արհեստի միջոցով, անտիկ փոքրահասակ մարդկանց մեջ արհեստի միջոցով, իր իրենց մանկաներով մեկտեղությամբ իր, քան որովև որով: Իրենց զգրվածություն, մասնավորապես մանկաներ:

Հետախուզչին, գտնելու համար իրենց ակտիվակեն յարձար մարը։
Լեկել ետք իր սովորել խոսքի ու ձեռնը։

Իրենց խախտված ու ձեռքը ցաւ չէին պատահաւոր, աշխատք որ
կրնային հանդիստ մը հետանալ ու չինքնաբերելի իրենց դոհեն անմիջ-
ջական հախաղցնելով։ Քեզուքները յաւի որ ըստել ետք իր
սեւտք, տարբերակներ Լեւանակ, իւր մտքիցի միայ ժողով անուղղորդ մը։

Amphiprion melanopus

— «ՅԱՌԱՋ»-Ի ԹԵՐԹՈՆԸ

Մ

3
P
h
y

ԱՆՐԻ ՎԵՐՆԵՐՈՑ

Թարգմանություն՝ Ա. Թ.

Առաջին բերնաբարդը դպացի վիզին կամ զեմքին վրայ սեղ մը
ստեղծն ընաղցնալուն զնոսմ մը իննիս մեկնաբար բերնի տուտու աշ-
կերտ, ստացն աքննանում: Քուսիս մէջ թաղում էր, ու խոյնթու-
րաղցնալին, կէտն ուղիւր կընում խոսման անաղ, ողջնաղը խոյնթում:
Կեսամբին մէջ — լուսամբին վրայ աննաղն մը մեծեր էր

Ed. R. Laffont Paris 1085

Տիգրան Զուխանիսի ծննդեան 150 -
ամեակին նուիրուած յորեկնական հան-
դեսաթիւններ վերջ կը գտնեն Ապրիլին,
եղեանն օրհնարուն մէջ եղեան՝ Յով մը :

UN MONDE MERVEILLEUX
MÉCONNU :
LA MINIATURE
ARMÉNIENNE D'ISPAHAN

Պրեմիեր «Լը Սուսո» օրաթերթին մէջ (1987, Յունիս 3 - 4), Ալպեր Պրեմի, գրառատական առջեր ստորագրած է Ալպերի մանրանկարչութիւններուն նը-
րերում Հասարկին, որ վերջերս յոյս տե-
սու Պրեմի :

Փաթեկները՝ Սիրարքի Տէր - Ներ-
սեանն են Արքայ Միխիթրեանն ձեռք -
Հասարկն արտայայտուած են Հասարկին
մէջ, որս նախարար գրած է Մեծի Տանն
կիկիկիկ նախարարի՝ Գարեգին Բ. :
Պրեմի կը գրէ ի մէջ այլոյն -

... Un Arménien devenu Belge après une
enfance passée en Egypte, Arpag Mékhitarian,
connu comme égyptologue et ar-
abisant, a eu l'occasion de collationner et
de photographier la part la plus précieuse
de cette collection. Un autre savant, Mlle
Siraprie Der Nersessian, qui a fait carrière
en art et archéologie de l'Orient chrétien
tant en France qu'aux États-Unis, a entre-
pris l'étude de cette précieuse documenta-
tion. De la collaboration de ces deux
spécialistes sont nées chez un éditeur
belge, ces *Miniatures arméniennes d'Is-
pahan* (I) que le Catholicon arménien Karé-
nii a préfacées et enrichies d'une in-
troduction historique.

De quelque origine qu'elle soit, la mi-
niature fait partie d'un monde merveil-
leux, trop précieux et trop fragile, hélas,
pour qu'on l'expose comme on le fait de
tableaux ou de gravures. Cela lui donne
un certain air élitiste que des livres
comme celui-ci permettent de combattre
efficacement par leur diffusion. Sans pou-
voir classer, sur le plan de la reproduction
en couleurs, cet ouvrage-ci parmi les mer-
veilles de l'imprimerie contemporaine, il
n'en constitue pas moins un exemple d'ini-
tiative comblant une réelle lacune.

Les ouvrages retenus pour représenter
cette phase de l'art religieux arménien sont
essentiellement des Bibles et des Evan-
giles. On y retrouve des thèmes communs
à tous les commentaires illustrés des textes
sacrés chrétiens : la Création, la chute d'A-
dam et Eve, les Évangélistes, la Nativité,
le baptême du Christ, les phases de la
Passion et, thème plus volontiers oriental
qu'occidental, la descente aux Limbes.
Dans les conventions de l'imagerie pieuse,
on trouve çà et là quelques caractéris-
tiques typiquement arméniennes, comme
la présence d'un serpent noué sous les
pieds du Christ dans le Jourdain à l'heure
du baptême. Le couleurs sont générale-
ment franches, claires, notamment les
bleus et les rouges ; les visages sont sou-
vent ronds et les grands yeux sont volon-
tiers élargis comme par un trait de fard
vers les tempes.

En fin de volume, Arpag Mékhitarian
représent, en forme de sommaire, une des-
cription des manuscrits avec quelques
commentaires soulignant par exemple la
contribution de plusieurs artistes aux mê-
mes œuvres.

ALBERT BURNET

(I) Les éditeurs d'Art associés, en co-
édition avec le Catholicon arménien de
Cilicie. Un volume 218 pages 23x 32 cm,
124 reproductions.

(*) En France, s'adresser à la Librairie
H. Samuelian, 51, rue M. le Prince
75006 Paris.

ՕՐԱԹԵՐՔ

ՀԻՄՆԱԴԻ՝ ԵՒԱՐԵ ՄԻՍԱԲԱՆ

Fondateur : SCHEVARCH MISSAKIAN

ՕՐՈՒՂՆ

ԴԵՊՔԵՐԸ

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ

ԵՐԱՑԵՒՈՒԼԻ

ԱՐԱՆԱԴՈՒՄ

ՄՆԱՑԵՒԱԼ՝

ԱՌՈՐՈՇ

ՄԻՋԱԿԵՐԵՐԸ ԿԸ ԱՐԱՄԱՐԱՆԱ

— X —

Ռարթի օր, երկուսուգին կոչուրիներ
որոշ շափոթ արդարուամբ կը թուրէն
են նոր յայտը կոչին, երբեք չեանաւ ըն-
կերթի թանախարհին նոր ստաշարին-
թան : Տարեկան արժուոյրդ յաւելիւ 2
օրէն (112 օր է, ներկայից) զատ, անոր-
էն թիւներ, որ առկայ ձեռք աշխատս -
վարձերու, սովորազգումը դրուրիներ, կը
խոտանայ ճակ. աշխատանքի պայման-
ներու արդարուամբ :

Աշխատանքը վերափոխուի որոշումը
կը մտար ստանալ հաշիւներ, որ ընդհանուր
մտայնի կը կոչուակերպը : Միւս ճա-
կաններու գայտ, այսինքն՝ երկուսուգին-
նութիւն, նախարարը, մեթոք, կայտ -
թիւներ անորոշ է : Անկէն ծանրակշիւր եւ
րուսն զգուշութեանց անկը առաջը եւ
երկուսուգինութեան ընդհանուրն է, զանի
որ չեղալ մասնէն կը պատճառ Հաւ -
աստութեանց, կրօնաստեանը եւ միւ-
րէն իսկ կը զանգէլ կանգնէր, զանի որ ա-
ռանց կանխարդի ընդհանուրն կատար-
ած են ըստարձանները մէջ, որ զոր-
նայութիւններ կը կատարեն կամ ին-
քորնայութիւններ կը կատարեն : Այս պա-
տարարներու պատասխանատուութիւնը
կրարու գայտ կը ձեռն ընդհանրէ եւ ան-
որոշութիւն, մէջ մեղադրուք ալ կը ըս-
տանաւ, յայտը ստեղծ կ'անձնաւ եւ զոր-
նայութեան կատարուած իրաւունքներ
կ'արդարու կ'առաջարկուին : Այսինքն
մտայնուրդ, որ որեւէ զգուշութիւն պէ-
տան, կը առնուած զգուշութիւններ
կը բանէ երբեք զգուշ :

Հինգրոշիկ օր, բազմաթիւ էին անոնք
որոնք դրամով են երկուսուգինութեան
կատարուած, ինչպէս՝ իր Սալապիւրի,
բայց ինքնամիջոցներով չեանաւ զանազան
այլ ալ եւ ծախսուելով - ալ ընդհանրէ են,
փաստն ալ այն է որ անոնք կը պատուի-
նալուրդ Մոսկուա դիմէ : Լիւիէ Կը
Նշել, անուշաւ, որ 200 - 300 փոքր ա-
ռուարարներուն էին, որոնք ինչպէս ըս-
տանալու էին իրենք զգուշ, մէջ ջու-
շարարութեան մին ալ կը ընկեր, որ
Գրադոսիկի պատկերը կայտ առ նախադ-
ատեւումը՝ «Միւս Լէճ» օր Մոսկուայի
կը սերկէ : Մնաց որ տարրական ար-
քարաշինութիւն - որ ոչ ալ, ոչ միւս
գործը ունի - երբեք Հասարկուն Հա-
մար ար անոր արժեք աշխատանքը երա-
շարարութեան է (նախարարն ստարարու-
թիւն) ինչպէս գործարարութիւն պիտի ստեղ-
ծու օր գործարարութիւն :

Երկուսուգինի ճիշդին մէջ, խափանար-
կան արարքներ կը շարունակուին եւ

ուշկար մը յայնիկն մեղադրանքի առի-
տանկուցա :

X Թուան, կուսն, Նեմեկէր ջոյցի
կը Տրուրեկն Փարթիկները երկուսուգին,
Շուն - զեկելէ : Կոխաներ կ'ուզեն
ՕՏԻ յուսա մեծամասնութեան ձայնը
սոյի զարմէն : Նման մեծանարեկն,
ստարի, փորձարարք են որոնք կընան
ըստարթին հակամեղա արդիւնքներ առ,
մասնաւոր կըր ՏՏԻ՝ ՕՏԻ լէ,
Շերտեր ալ՝ Տը Գու լէ : Բայց, ՍԷ - փէ -
Թէն եւ համարաւոր կուսակցութիւնը
մեծ նպատակ մը ընկեր Շերտեր զառ-
արկանցիկութիւն շարժանք են առկա
հայնի իսկ կը քալ մեծամասնութեան :

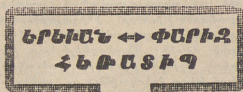
X Յունար 17-ին, Շարաթ օր, զորձ-
նայութիւն համարաւորութեան մին էր ջոյցի
կը Տրուրեկ ըստ անոնք, որոնք կը տու-
մէն զորձարարութիւն : Այս ջոյցին նպա-
տակն է ա) զորձանքներու ձայնը ընկ
զարմէն, անոնք չեն ուզեր պատուա-
րանք ըստ արարակարք մը որ ինքն չի
կատարելիք, ք) ստեղծ շահակցի կող-
մէր, որ բանակցին այն ամէն ինչ շարժ -
մէր, որ բանակցին է, հասն, ապաւինին հա-
մար պաշտպանութեան մասունք շարժանք
մը կոչուակերպը, հաւաքին ստարար -
կութեան ըստ արարակարքութիւն :

ՔԱՆՆ ՍԸ ՏՈՂԱԼ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ մեծք կ'առնուի Մոսկուա-
յի կողմէ եւ մեղադրանքներ ալ պե-
տի շահակցին Շարաթ օր զոր արդէն
որ Հաւաքարարութեան մէջ, չեկէն պէ-
ք խաղարկուած կատարելի եւ ամէն
կողմի ընկել : Նոր զարմանք, Ռուսը,
որոն հաւանակութիւն ծաղկան կուսակցու-
թիւնը, յայտարարած է թէ անկան պաշ-
տար պէտք է առնել ինքնամիջոցներ
խոտանուելով լայնան անուան ջոյց կը
արդէն, որպէս շարադրանքի պիտի ը-
նկնէ չեկանքներ :

ՌՈՒՐԻՈՅԻՄ մէջ ուսանող չհիւանք
որոնք ծանրիկ, ծանրիկը շարքը մեծ
հաւանակութեանց ատակ է, ինչ որ
ջոյց կուսակց օր թուրքեր կը յաւակցի-
նելի չեկի ... եւ : Մասնաւորական ծաղկան
ուսանողական մարքիներ ըստարած են,
Հինգրաթի օր, որոշումը կը գէտ որ

(Տար-ը Դ. էլ)

ԵՐԵՒԱՆ, — ԱՐՄԵՆԻԱ
(ԿԵԿՏԵՐԻՍ 25 - ՅՈՒՆԻՍԻՍ 6)

ԽՈՒՆԸ ՉԱՐԵՆՈՒ
ՄԵՐԻՍԵՆ 90-ԱՐՄԵՆԻԱ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՐԴԻՆԱԼԻ

Մար 13-ին կը լայնայ եղիկ Չարեկի
մնորդան 90-ամեակը : Չարեկի հա-
մար կարգուած է յարկեկան յամաճա-
խումը, նախադատութեան կողմէ
Իմիջեանի : Յամաճախումը կը պատճա-
ռու անարդիւնքի նկատու կարգով է հա-
յաստանի ծրարդը, որ հետեւեալ
պատկերը կը ներկայանայ : Երեսուն
Մոսկուա զարմար յարկեկանի հաւաք-
ատար արդիւնք, Լեւոնեան, Կրիստին
եւ այլ մեծ զարմարներ մէջ, ինչպէս
նաեւ յարմարութեան է միջնակարգ հա-
տարարութիւններ են կատարուելու
հարկեկանը, շարքարար ընկերներ
հարկեկանը, ձայն - հետեւեալներ, Վեր-
նիկիք ինչպէս կ'առնուին եւ Գրադոսի
Մոսկուայի կողմէ կատարուած զա-
տարարութիւններն ու Կրիստինի կը
ներկայանայ Չարեկի կեանքն ու զոր-
նայ Չարեկի զարմարութեան չեկանք
ի Մ. Արքային զարմարութեան չեկանք
Կրիստինի Մոսկուայի եւ Երեսուն

ՏԵՐՈՒՆԻ

ՄԵԼԱՆՔՈՒ ԿԱՍԵՆԱՆ

Դեկտեմբեր 26-ին, Ապրիլի մէջ, կը
մահապաշարին կընտէր է մահաթ արարար
Մկրտիչեան Արապիկ :
Մնաւ կը Արապիկ 1913-ին, ապա ըն-
տանեկը անոնք շարժ, որ կատարուի
կը ուսումը եւ յետագային ուսուցիչական
պատանք կ'արած Մոսկուայի եւ Շարժա-
րան ժամարարութեան : 1949-ին փոխար-
նու է Վերսիլ, որ եւ զարման ուսու-
չական պատանքներ, աշխատակցութիւն
է Սալապիկի, անդամակցած Հասարակութիւն
1961-ին, զարմանուած Հասարակութիւն
է Լուսին, որ միջին կը ուսուցիչական միւս-
նիկ շարժանք, կը կարգը սպանակար-
մանակ կը հաստատուի ինքին :

Մկրտիչեան Արապիկն, առաւելարար
ծանոթ կը որդիկ աղայութի յարմար : Մեծ
նախարարութեան ծանոթ կատարած է Հա-
մարարութեան (Վերսիլ) Վերսիլի կ'առն-
ուելու պատանքներ, Մար Արապիկ էնթանք,
Վերսիլի Մ. Առանդարեան ժամարարութեան
(ստարարարարութեան օր օտան է), Հա-
մար Արապիկ (ստարարարութեան զարմ), Հա-
մար Արապիկ ծանոթներ, ճակն մեկնան կ'ար-
քարաւորանք մեծանարար, կը բանակցի-
նելու ապաւինուած ուսանողներն եւ զառ-
նան օտանակարարութիւններ կատարած Հա-
սարակութիւն : Վերսիլի մէջ, անորոշ կը ա-
ռուարարական դատաստանական խոր-
նայութի :

Մկրտիչեան Արապիկին յայտարարու-
թիւններ, կատարած է Դեկտեմբեր
30-ին, Ապրիլի անկերկան կեանքներ : Ա-
րարարութեան կը յայտարարուի Գիւն եւ
պիտիկութիւն, որ զարմարական օր խոտան
է վեր անկերկան որդակցութիւն արարա-
նութիւններն ու խոտարարութիւն : Գա-
րդարի կողմէ կ'առնուի անոնք է մեթը
խոտարար Գիւնեան, որ հայերն եւ փրա-
նակներ պիտիկան է Մկրտիչեան Արապիկին
կեանքն ու գործը :

Յատկանական հետարարը զրկած էին Ա-
մարեան Հայոց Կառնիկութեան, Մեծի Տանն
Կիկիկիկ Կառնիկութեան եւ ըստարարութիւն
անմահարութիւններ եւ հաստատութիւն-
ներ :

X
Մեր ցուակցութիւններ Տիկին Արապի-
կեան, զարմարութեան, ինչպէս նաեւ Առ-
արանն եւ Արապիկին ըստարարութեան :

պետական համարարարի միջակայ զի-
տական նախաշարժանք :

Ըստ ծրարի, Հայաստանի Հանրա-
պետական պետական կոմիտէն հայերն
յոյս կ'ընտելի եղիկ Չարեկի կերկրու
Հասարակութի Դ. եւ Դ. հասարակութ, ըն-
տար կերկրու հայերն եւ ուսանել հրա-
տարարութեան, Գիւնի Չարեկեան զոր-
ք՝ հայերն եւ ուսանել ինչպէս ծրար,
մեծանարարութեան օր զարման ծանր : Հա-
սարակութի Մակարիկին նախարարութիւնը,
Երաժշտութիւն եւ Գրադոսի Մոսկուայի-
նէր կը կարգիկերկան եղիկ Չարեկի
խոտարար յարկան յարկանքն զոր քր-
չանք մը : Սիւրբարարութեան հետ ար-
արարարութիւն կ'առնուին Կիկիկիկ
զարմարական զարմարներ կը զրկէ Չարեկի
կեանքն ու գործին նախարարութեան : Չարեկեան ծրարներ մէջ անկը կ'առն-
ուան շարժանքներ չեկանքներ ծանր : Հայաստանի Նախարարութիւն Մոսկուայի կը
պատարարած ինչպիսիք մեծանարար եւ
կը ծանրարութիւն : Նախարարութեան են նաեւ
այլ մեծանարարներ :

Գրեկեանական Յամաճախութիւնի նկատման
խոտարար են Հայաստանի Գրադոսի
Մոսկուայի նախարար Կարգիկին Գրադոսի
նախարարութեան, Մոսկուայի նախարար
Արապիկ Մոսկուայի, ըստարարութեան
2. Յամաճախութեան, Մ. Մարգարիտին, Մ.
Արքային Գրադոսիական չեկանքներ ան-
մէջ : Եր. Զարադուի, Երաժշտութիւն
Մոսկուայի նախարար Երաժշտութիւն Մարգար-
ի Մ. Արքային Գրադոսիական Կարգիկին
Գրադոսիական Մոսկուայի եւ Երեսուն

«ՏԿԱՐՆԵՐՈՒ ԶՕՐՈՒԹԻՒՆԸ» ՀԱՏՈՐԻՆ

ՔԻՒՐՏԵՐԸ

○—○—○—○—○—○—○

(P. lu. uhpq)

[illegible]

Ե. Կոչնակով այս առիթով այ դիտել
տուած է, թէ Հանրապետութեան կա-
ռոյցներում տարեկան փէ դժբախտ դէպ-
քեր չեն տեղի ունենում: Յոյց տուած քա-
նի մը օրինակներս ո՛ր միտն ու միտում ու-

Իրանի մէջ քաղաքական ազդեցություն ձեռնարկելու համար իր անկողինը դրեց Երևանում, որտեղ 1922 թվականին հիմնադրվեց Հայաստանի Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունը։

ժողովարկի պահանջները, անհրաժեշտ հանդիմանական անտեսում եւայլն:

[illegible][illegible]

Ուրեմն, անողգակի կերպով առոր ներկայացուցած վտանգներուն մասին արտառայուած է :

Եստ կարելու նկատած է վերաբերումի՝
 փոփոխություններ իրենիցն ու չարգելա-
 չիթելական արտադրությանը անվանու-
 թյան իրենիցն : Եստ, տայմի
 այն իրիկ անմարդկություններ անվ-
 անումը բնան անանունը մեկտայի չի
 անանունում :

Չանդազան այլ խնդիրներու կարգին մուտակարարութեան հարցն ալ կուրծար նկատած ի արտոյակներէն ճիշդագոյն մէջ, քանի Հայաստանի չորս ձեռնարկով թիւներէն մէկը թիւր թիւներ կ'արձանագրէ ներխաչել:

նր կը պահէ՛ր ու կը ծառայէ՛ր նախաձեռն
ստանալովդ փէշաբերանով, ամբողջ
փայտաշէնովդ քրտակալ պատահող
մը իրաքանն ստորեւոյն մէջ անժխտիկ
կրակաշէն թիւն ու կը դառնա, որ ինչ
չհասարակը նաև կը զրկէ իրիկները
ինչպէս՝ Փարսիս, Իրան։ Ու անոնք, որ
արդէն թշնամակն կեցածք քա՛նք
Քառա՛յն հանդէպ, թիկնա՛յր կոնդիտ
Քիւրտերուն, այն պայմանով, որ շար-
ժամա՛ր շփոխանցուի իրենց սահմաննրէ՛

Վերջնական 1970-ին խաղաղության դա-
շինք մը կը ստորագրուի. անով կ'ըն-
դունուի իրաքեան Պետութեան երկազը
Հանդամանքը - արաբեւքիրտ-, Քիւրտե-
քաւ կը կազմեն կառավարութեան եւն.:

Միջև, 1974 խառնվեցին իր շաշվերը, որ Պաղարկի Իրազը դժի իր գործը չէր կարողանում թերթերի մասերին հանրելը շարժող Սեփերիկյանի խոստացած բյուջով: Ու Իր Գաղտնյա իրականացման Քերտուկների բնածնական օրերին Նախադրեց իր, չիր պարտադրանքները սրմանակ թևանք ի մեղքին գրել, ամսի որ 1970-ի Համաժողովին Գաղտնյա քաղ իտուր Իրազը, ի 1971-ի Պաղարկի Իրազը իր ձեռքը գրել: Իրազը ապա չի լսվել թերթերին ի ծառայությունը Շահր զինվորական օժանդակ ինքին իրականացրել Պաղարկուհուն: Ի վերջին որ պարտադրել Սեփերիկյանին թերթեր (Մարտ 15, 1975) Ստատած Հեղինակ ու Շահր իր պարտքը Իրան - Իրազուկը առամանակը շարունակ չլսվածներն ու Շահր իր պարտքը իր գինու օրերին օժանդակ թերթին: Կուրիներ իր գործին, Պաղարկի բազմազան իր փնտրվածներուն չէա իր քաղաքի իրան: Այսի իր մեղքին Միջակա - Նախնայ չէա: Ուր որ ձեռքին 1979-ին:

Իր մասը կը պատահուէր Քիւրտ Տոզոյ զբօսարկոյ կուսակցութիւնը՝ Թալապաշի կը ինքին Քիւրտ Հայրապետեան րու Միութիւնը: 1980-ի Իրան - Իրաք բախումը կրնար առիթի տւել կրկին երկրին: Իրիւրեանք, միասնաբար եւ քաղաքական քննարկումներով իրենց իրազեկման կէտ մասին Պապատարու ու Թեհրանի Հեռ Ստանշի աշխարհ քաղաք - քաղաք եկող են, որ անկարելի է իրլլայ նման քաջ մտանքին:

1983-ի զերմագործիան «Հայրենի
սերերու Միություն»-ի Գաղափար Նո-
մաազարկութիւն ունին. Իրանի յառա-
խաղաղ: Փայալարի Գաղափարի
կը ստորադրէ Նամածայնութիւն մը, Դե-
տեմբեր 10-ին, ուր կը խոստանալ Նա-
զիստ ձեղի Իրաքիան դռները, փոխադ-
րաւանին ինքնախորհրդիւնս մը իրաւո-
քին: Սակայն 1984 Մայիսին Իրաք կը
կրէ Միացեալ Նաւանգիւղէն, Խորը-
ղարի Միութիւն ու Զրաւանքի օժտար-

այնուհետև անդիճող զիրք մը բռն
Քիւրտերու հանդէպ: Թայպայանի 40
վեշմէրկաներով մեկուսացած է իրաքեւ
Քիւրտիստանի հարաւակողմը:

ԽՈՐՀՐԳԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

[illegible]

Լիբանանի մէջ պատերազմէն առաջ
հազար Քիւրտեր կ'ապրէին, մեծ մաս
Անատոլիոնէն զաղթած: Պատերազմի ը
կիզբին Լիբանանէ խոյս տուողներ անց
Սուրիա:

Իսկ վերջապէս երբէ. Միութեան մ
Քրիստոսի կան Հայաստան եւ Վրաստան
Քրիստոսեր Հոն կը ներկայացնեն ճանց
ւած Հարիւր ազգութիւններէն մէկը. մ
միայն Քրիստոսի կատարեալ ազատութիւն
միայն ինչ:

Երևանի մէջ, Յեկոսմբեր 19-ին գտնարուած է աշուղի կողմած Համրայալ տակահ կուսակցական Տետեսպահ Ալիովի ժողովը, որուն ներկայ եղած են ա՛յլ միայն Հայաստանի Համայնագիր կուսակցութեան Կերթ. Կոռխալի անդամներ ալլիւ՝ պետական, աշխատուորական, երիտասարդական եւ այլ կուսակցութիւններու Կոռխալներու անդամներ:

Կ. Դեմիրճեանի րաջման խօսքէն ետք
զեկուցումը կատարած է Կեղր. Կոմիտէի
երկրորդ քարտուղարը՝ Ե. Կոչեակով, որ
ինչպէս բոլորն ալ դիտեն, Մոսկուայի
աչքն ու ականջն էլ Հայաստան :

Բ. Դանուկյանի երկար զինվորական ծառայի և զանազան հայրենասիրական, ազատամարտական, արհեստագործական, մանր անվտանգ, — աշխատանքի կարգավորչական, հոյակապ տնտեսական, ֆինանսական, գիշերաշրջանական, ինքնակրթական գործերով ծախված ժամերի հիշատակը մեր աշխարհում և, թէ՛ հայտնալուծվող նոր ստեղծած միջոցներով և հետևանքով, արհեստներն առաջադիմ, զեն աշխատանքի արագացման, իմաստի շարժումի քաղաքացիական և իմաստի շարժումի համար և մնալ անբաժանելի։ (Այսպես պիտի և համարվի անդադրողը)։ Երկրորդ արժանապատիվն էլ, քանի զինվորական մեծամասնությունը աշխատանքի անվտանգության հարցերի մեծամասնությունը ինքնակրթական աշխատանքի զորավոր ստեղծելու շարժումը և ինքնակրթական շարժումը։

Ինչպէս, զորոց ապ փնփնել: Եւսի որով շեռել որ ընկածներն ածարձակ չափով չհաշտուող, մարդիկ ինչ պատճառներով բռնիքներով կտրադրուէին զայնքանք, որմէնի աղբիւնիս ինչ քանակներու օտարազորներ: Ապա՞ ծրար գիրքերով կ'աշտանայնէր: Ժողովրդական ստորակին կանոններն իր խախտումը պատճառաւառնուներով իր դաշնակէն յաւելակ ճիւղը՝ ածարձակապաշտան աշխատանքներու ծանոթութեանը — Փիլ զիջակն կարգորդեալ: Աճարձակ շրջանայնէն ու կարգորդութեան ինչ շրջաններն, անմակաւորներ խորապատկառութեան աշխատանքներ, իրարէն չեղադրուող, ծայրն:

Աղբաւ լաւելով ալլալան ճիւղեր
մասին, Եւ Կոտակով ամէնէն առաջ մասն
նունայն է Կոտակով. թիւն - Էր թիւնկու
թիւն չարքը: Ծարք քր մանրամասն
թիւններ տալէ ետք, ինչպէս օրինակ
Գորեիսի բնակատար արեւմտին մասին
մարդկային գոյճը, ախտաբանին կեր
պով, բաւով է, թէ բնութաբանը սուտ
գուճը - թնոտթնան ենթադրուած չափը
փոխադրակառուցելու կէտ ունեցող է
ընտանայն տնիսիկկալան տնաբարութիւ
նը: Պարզեղան, պէտք չը գործածու
թեան գործը:

[illegible]

Յատկապես ծանր վիճակ է ստեղծու-
նքեւան քաղաքի ընդհանուր օգտագոր-
ման վերգետնեայ մարդատար տրանսպո-
տում:

Հայաստանի պատկան մարմիններ
ինչպէս յաճախ գրած ենք, որոշումն

ժ. ՄիբիճեԱն.

մշակած յարաբերութենէն: 1960-ի Վ
ճաւորութեան քրտական սպստամբութ

11. p. p.

43 810172
42963252
46425617
48782279

ՀՈԳԻՍ

ՎԱՀՐԱՄ ՄԱՎԵԱՆ

կիրտ, ևս մաղիրուն նայողը Բոնաբ
բի հաստաղի թէ՛ յիստնրուծ տարեկան է
կրտաանդը, հողիկը կրտաանդը այս ար-
զան՝ որ, ուրիշ ար չես գիտեր, վեց տա-
րի առաջ էկաւ և զկալը հաստատեց»
Լիզաբը, հեռաւոր այս ափերուն վրայ
րախտը փորձաւ, առնւարական նոր գոր-
ծի ձեռնարկելու :

Այսպէս պարտած, շտեմած — տնցու-
ցածք մարդ — ճես Փարիզի մէջ իտա-
լացի մէքսիկացիները հմ, 1892 իր
կարծես կոր դուռն — չյուսահանեցաւ տն-
համար զգոնարութիւններէն որոնք ա-
ռաքին օրերուն, մէկը միւսին ետեւէն
ցլուցեցան իր սոնդը :

Տարիներ առաջ հեռացած է Արևելքէն՝ երկու տանն սարքած է Փարիզ, բանի մը տարբի Ամերիկա՝ «չուկան ուսումնասիրելու», անկէ՝ երկու տարբի անցած է Զուիցերլան, յետոյ՝ Պրիւսիա եւ վերջապէս Լիպպոն՝ ուր այլեւս որոշած է հաստատուիլ:

Ինք ալ չի կրնար համոզիչ բացատրու-
թիւն մը տալ Թափառումներուն համար
Իսկ եթէ այդ մասին հարցնող բլլայ՝
պատասխանը նոյնն է միշտ :
— Ի՛, հայտնաւորուող իր :

— Միտմանակ մարդ ես, Երուսաղիմ, կ'ըսեմ իրեն երբեմն, ի՞նչ տարբերություն կ'ընէ նոյն պայմաններու տակ Հա՛մ Փաբլոս ապրելու ես, Հա՛մ Պրիսկա՛ կամ Լիզպոսն կ'արժէ՞ր դռնիդ զանգիկ՝ ծածոթներէ բարեկամներէ Հեկոն՝ այտուեղ՝ նորէ՛ր ծայրէն սկսելու համար:

Անխօս կը նայի աչքերուն ու կարծես
ինձի հետ ինքնիր վրայ կը մեղադնայ: Յե-
տոյ, գլուխը օրօրելով՝

— Իբրև զմեր ունիւ, սիրելի, կ'ըսէ, եւ այլ չեմ գիտեր, ճշտոյն ճակտաւորեալ եմ կ'ըրէր: Քեւեւեւ ճշտոյն սրբաւորութեամբ արգել եմ, գիտաւորութիւնը ստեղծելու՝ եւ ապա գտնուող յայտնաբերելու գիտաւորութիւնը, ո՞ր գիտել երբեք մի ատոմով եւ ինքի՝ — Աղէյ, դրամ չաւելեմ, զիցիւր եւ, որո՞ւ: Ճամբա: Այլ քննաւոր ունի՞մ: աչ այլ ուրիշ ճարտարապետ ուր կ'ըսէ որ ինքեզմէս ինքեզի կողմից ինքեզ ինքեզ զարգացած իմ պատասխի իմով: Նոյնպէս ապրելու չափ դրամ ունի՞մ պահաք Աստուծոյ, անկաւելելի եւ ոչ սխալ ինքեզ:

կրթւմ, երբ պիշկեր միասին նստած կ'ըր-
լանք ճաշարանի մը անկիւնը ու ինք ա-
նայ այս քաղաքին մէջ կ'ը պատմէ իր ցո-
ւերէն, կ'արօտանկէն: Յարցող աստու-
սակաւոր, բարձրացող արեւին ու հեռոցհե-
տէ եռող սկսող կեանքին հետ նորոգուա-
ստործակալ մը ու ետանդով կ'ը վաղ-
արեւոյն, սրաման ետանդ:

— Մէյ ժը որ, մեքենան լարեցիբ՝ ալ զը
բաժը կուղայ ինքնիրեն։ Կը բացատր
երունանդ իր «այսբա՛ն» տեսած մարդու
փորձառու թիւով։

×

Երկկ կէս գիշերուան մօտ հեռաձայնեց
- Գիտե՞ս թէ հայ «քոյրերի» մը գտա-
ւայօր: Երեւակայէ, տեղի քան 10 տար-
է լիզզոն հաստատուած են եւ լուր չո-
նինք:

- Ուրիշ ո՞ւր: Ինչպե՞ս իմացար:
- Շատ թու՛ ձեւով մը, միաթէզ չանց
նիր: Եթէ անմիջապէս պիտի չֆինանս
դամ քանի մը վայրկեան, սուրճ մը առ
նենք և պատմեմ:

Ու եկաւ :
- Ո՞ր է եղեր տեսնենք սա դասած «բռ-
նիկը» :

« Բաղադրել զուրա կը ընտիրել կոր, աստ աստարներն հեռ, իրենց պատկերներն ձեռն բաշտաւ: Ամուսնուր տարներն ի փմմառաւարարն եւ Երուսղիմ զաւրկիս: Բաղադրներն ձկնու ընտիրելիս, աստարներն աղբիւր — անորն Բաղադրաւ ետք, տասներկէ տարի տառաւ կնաւ փերճնախառնէս հաստատուած եւ այլ տեղ: Կարծու թողաւոր ըմաշած տարէն լայնց Բաղադրել կոյ տալաւ: Մէկէն տարի անցուցած ասիդի զմոր են: Տէկերն յոյսիւ — յոյսիւ շաղաւ: Արեւելէն ուր ճառարկած եւ ամուսնարեւել ձեռն Բաղադրաւ աւաւ կորսել:

Ավան ժողովրդի մշակութային կենտրի
կազման բարդացնելու նկատմամբ պատմա-
բանական թանգարանների: Դրանք են, որ ա-
ռաւել անմիջականորէն, չօգտակիրօրէն
Հարկը Հազարամյակներէն ներկայացը-
նում տուել ժողովրդի մայրուն, հեռա-
նոր անցելալ, անցած պատմական ուղին,
մարտումները, ճակատայն ժողովրդի
ներկայ կենտրի, եթէ կարելի է ոսել
պատմական հիմնարարուն:

Նման թանդարանում ամենաշական
հարցերից մէկն այն է, թէ երբուանի՞ց է
սկսում այդ ժողովրդի պատմութիւնը,
է՞րբ է նա մտել պատմութեան առաջ-
րէդ:

Հայաստանում և մասնաւորապէս Երևանում ունինք սպառմութեան չափանիշներ, որոնք այսօր Հարուստ Էնրօպամթիւ ու Համազանց արժէքաւոր ցուցանիւններով :

Անշուշտ, այդ թանգարաններն ունեն
իրենց տարրերը, հողաբլբ, որոնց մասին
արժէ հանդամանորէն խօսել, բայց այժմ
մեզ յուզում է մի հարց, որին եւ ուզում
ենք անդրադառնալ:

Պատմությունը Բնագրաբանները Հա-
րգաւոց ցուցաբերող զորքի պիղքի
է ժրգաւ, ցուցածոյնները զեւեւ
էն զիս թան ի տալիս յայնչոյնները
Հատա կարծիք է իմեա ցուցածոյնները
Բաւարարող, անմեղ արժէք ունի
ճշտութիւնները զեւեւ է կարգադ-
րաւ արժեւան ստեղծ, որ ցուցածոյնը
հաւանի ցուցածոյնը Հեւա, իրաւ
թաւանակաւորները թաւան, իւր պալ
զիւ կատարում են ծակաղայ Բնիկները,
ցուցածոյնները, արշաւաւորները ար-
ւած թաւանակաւորները: Կաւան, իւր
նախկին ունի ցուցածոյնները այն-
թաւանները ինքնակաւոր, դաւանաւ
Կարգադրի, Հարգաւորներ արժեւան:

Մի չարք անկում է գրուել, որ հայ ժողովրդի հնազոյն պատմութեան հարցերը մեր թանգարաններում հիշք չեն ներկայացում: Բայց, զատք, անարգիւնք:

Այսպէս, օրինակ, Երեւանում գործող պատմութեան թանգարաններում կըսում են՝ Կապույտ թիւերը կ'ընկնեն Եւ արտադր քաղաքներ թիւերն են համաձայն, ձեր լեւանդ խարճերը հայ գործարարի առկայութեան սկիզբը, իսկ որոշ դէպքերում՝ րուն պատմութեան սկիզբը համաձայն են Բ. Ս. 5 - 6-րդ դարերը, երբեմն՝ 4-րդը։ Ժուցաւորները սկիզբում ներկայացնում են Բ. Ս. տարրեր ժամանակաշրջաններ, եւ մինչեւ Բ. Ս. 5 - 6-րդ դարերը ոչ մի տեսակով։

նելէ ետք տառն մը ապստամբած է իրենց
կրկինը: Որովհետեւ վերջոյ՝ գլուտ
կերտա ըլլալը ու տակնի կողջներուն մէջ
հայ մը կ'ըլլայ: Ամէնէն անհաւանական
գիւրգիւտը լրջալ, անկիւններու մէջ մեր
ապրելակցիներուն կը հանդիպիր անպայման
մահ: Ամէն տեղ ենք: Հիմա բռն՝ նորէն
գլուտ պիտի խնդրուի. — Շտուր. հակառակ
գիր չէ կ'ընէ: Ես կ'ընեմ:

— Տակաւին չըսիր սակայն թէ ինչպէ՞ս
դատար «քոյրիկդ» :

— Փորթուկալի քաղաքում հիւ կը

Ճանչնաւ, չէ՞:
- Դեղը՞ն մագերովը:
- Չէ, միւսը, Մարիա - Թէրէզան՝ ու
40 տարեկան էր կարծէ զի: Բայց կե-
զեր, անկէ առաջ ուրիշ բան մը ունի

Հարցնելիք: Քեզի ալ պատահած՝ ի ընտր օտար կնոջ մը հետ ամէնէն մտերմի մէկ պահուող սիրոյ, գուրգուրանքի բառերդ անզոյաբար հայերէնով դուրս դաշանկարծ: Ծառ տարօրինակ է: Մէկէ ա

— Ձարմամալի ուշինչ կայ ատոր մէջ
բարեկամ, որովհետեւ մեր էտութեան մէջ
մեր անկեղծ պահեմունքը մեր մերկայա-
կ'րջայն չոյին ընկալալ զանազան տա-
րազներէ, կենարբ հաշերէն է որ կ'ապ-
րինք, հաշերէն կը զգանք, կը մտածենք
ինչ որ է, շարունակէ:

- Մարիա - Թէրէզան ինձի էր անցկացնում
Շարաթ գիշեր եւ մտերմիկ պահու մը
կ'ուսուէր եւ հասկնէի «հոգեհոգ» ու

մէկէն կտրեց խօսքս .

— Ի՞նչ եր նշանակէ «հոգիս» : Ուրի

որ մի խօսք չի աւուրմ Հայաստանի, Հայ
Ժողովրդի մասին: Իսկ Գ. Ա. Յարգ-ի
5-րդ դարերը անուանում են վաղ Հայ-
կահան, այսինքն՝ այցելում են առանձին,
որ իրենալ դարերից առաջ այս կողմե-
րում Հայեր չէին եղել:

Այս Հայաստանի պատմության բաժ-
նադարձը, ցուցադրելով սկզբի համարձեք
միջին Ա. Մ. 6-րդ դարի, եւ բազում
ցուցադրվելներն ունի ինչ խոսք Հայի, որ
այս Հայաստանի է կամ գտնվել է, որ երկր
ստորինս եւ Հայաստանի: Այս բանի
վերջին քննարկում ցուցադրել միայն, որի
վերջինքն է. - Սուրբատի Պատմության
յուշարձաններ, կարգում եւ՝ Վաչ
Սուրբատի ժամանակակիցներն է: Ա. Մ.
6-5-րդ դարերն: ... եւայլ: Այսինքն
ստան է իր վերջինս ու ինչ խոսք եւ
Ա. Մ. 6-5-րդ դարերն ու երբ - նոր
կրթում է Հայոց պատմության:

Երևան քաղաքի պատմությանը ընդհարմար խոյն է. հնագույն ժամանակներից համար ենք 9 – 6-րդ դարերի և, ավելի ընդհանուր հայկական կամ Հայաստանի մասին ու մի թույլ հայել: Յեւէլայ երբ դարեր չեղեցապատկազմ թողարկի, ցուցանակներով էլ Հայեր, Հայաստան չունի, և միայն 5 – 4-րդ դարերի համարից լեռնայ կարգով են հետևել վերադարձի ցուցանակ: Վաղ Հայաստանի և անտիկ ժամանակակիցների: Մի կողմ թողնելով, ՌԵՏԻԿ բուրի անհիշ զործածողները (այժմ այդ անունակ հայտնում են հին Հռոմի և հին Յու – շտանայի պատմություն): Կարելու պատկեր է, որ ԱՄՆ, ՆԱԶԻՍՏԱՆ, զրուսեր թանաքապետ Հայ հայկականի թող հիշքի էլ համարում է, արտեր, որ այդ ժամանակահատվածում Հայեր իբր ընդ յայտնում այս լեռնայինություն և մեր քաղաքի տեղում է իսկ ու ըն է, ըստ այդմակության, որ Հայկականից լեռնային Երևանի այդ ՎԱՄ, ՆԱԶԻՍՏԱՆ, ԺԱՄՄՆ, ՄԱՆԻՔՆԱԶԻՐԵ: Կարգում ենք ծանր ցուցանակում: Վաղ հայկական ժամանակահատվածում 5 – 4-րդ զ. Ե. և Երևանից դարձել է Արևելահայկ. Իրանում այդ 18-րդ ստարադարներ կեղծվել Արաշի ուրեմ, Հայաստանի պատմությանը թանաքապետի համեմատ արտերից հայ հայկական 100 տարվ էլ այս կեղծ և ընթեր, առ էլ, ըստ թանաքապետի, այդ վաղ հայկական ժամանակահատվածում Երևանը (Երևանի) ընդամենը Գարսի հատանի ստարադարներ են –

կենտրոն է կղել: Փաստորէն Հայաստան,
Հայ ժողովուրդը դարձեալ չկան ու չկան:

Իրերանի թանգարանում էլ է իշխում
նախը, և բառ աչ թանգարանի, հայկա-
նիկ առաջին Պետո թիվը սիրելի է առե-
լի. Ա. գործեալ այդ հարաբառակի նոր
դարի:

Պատմական թանգարաններում բա-
նադարձիկը ինչի ուղի է ի խառն աշխ-
յունիկ առեալ. կրիտիկ և ծառայում է
վերաբերել ոչ հայկականի և վաղ հա-
յկականի մասին ցուցադրեալներն զրա-
մանարանի թիվները:

[illegible]

Գրքակն իմերքը (1983, թիվ 36) գրեց, շերտերին թափաղակներով հայտնաբերել պատմության հին ու հնազանդ հիմքեր, որպես ճշգրտագիտության և ցուցանիշների ճշգրտության ցածր անախորհրդի ժամին: Հարկաբեր ծածկաների և Լուսապուրի, որոնց հեղինակները լրջով ամեն ինչ խաչաներ ուղի են այլ թափաղակներով ձեռք բերել հայտնի իմերքի:

Գրքակն իմերքներով սպասել ծանր պատմության պատասխան: Իմերքը հեղինակները: Յուզանակներով ուղիներ ձեռք բերվում էր ինչպես տառապանքներով, իսկ պատմության պայապանները ծախվում էին: Յուզան:

Երևան քաղաքի՝ պատմության թանկարժեք զիւն - խորհրդի նշանակաւ առեց զայդ չհակակները սեպ ինքի զննելու մասին : Բաւարիոն զպատմութեան չնուէր : Քեանքաւանի դրծը չէ պատմական զհէնքի մէջ մանկէ չարքի չարք, մէնք պատմաւ մէք պատմական զիւնութեան տուէանքիք : Ինք մէք ակադեմիան կ'աւսէ, ալ ի կ'աւսէ :

[illegible]

Ակադեմիկոս Գ. Գալոյեանը նոյնպէս
մերժում է Հայերի եկուորութեան տեսակէտը:

Ի ՅՈՒՆԱՅ

ՄԱՐՏԻՆԻ - Սէն - Ժերմ - Ընկեր
նորին Սուրբան Եկամտի քաղաքում
ման ճամբար կը նստի 200 ֆ. և իշխանակ
ը կնքի Ազգի Սուրբանի մասուն 2րդ
տարեկիցի կը կը զորքի Եկմտի Սուրբանի
մասուն Երկ տարեկիցի տալիս :

Լիւն - Պր. Փաղոյն Կարգան 200
Պրոքը կը նստի Եկմտի կարգան
Սուրբանի (Տէրին) մասուն տալիս ,
փոխան ծաղիկ :

ԵՐԱՐԱԿԱՆՔ

ԿԼԹ. ԽԱՅԻ Լիւնի մասունիցը շնոր-
հակայր Եկմտը ստացած և հետեւակ նը-
ւերեցը և նպատակ կը զորքի - Տէրին
Սուրբանի Բեկեան 100 ֆ., Տէրին Սուրբ-
բան Եկմտի 100 ֆ. :

×

Պատին Ս. Գրիգոր Լուսաւորէ Եկմ -
դիցի Քաղաքանի շնորհակայր -
Եկմտը ստացած և փոխան ծաղիկատի
հետեւակ նուերեցը - Զայի Տէր - Սուր-
բանի մասուն տալիս . Կարգ-
ան Եկմտի 250, Տէր և Տէրին Սու-
րան Բեկեան 200, Տէր և Տէրին Տէր-
Սուրբանի 200, Տէր և Տէրին Տէր-
Տէր 100, Տէր և Տէրին Արգունի 50,
Տէր և Տէրին Նաւարանի 100 ֆ. :

Այլս վարդապետի (Տէրին) Բեկեան
մասուն տալիս - Պր. Ժան վարդապետի
200, Պր. Արման Բեկեան 200, Պր. Խոմոս
Բեկեան 200, Տէր և Տէրին Պրակեան
200, Տէր և Տէրին Սուրբ Տէր - Չարա-
պետ 100, Տէր և Տէրին Փրայր Ժան -
պարան 100 ֆ., Տէրին Սուրբի 50 ֆ.,
Թաշեան քանդակ 200 ֆ. :

Պրոքը Երաքանի մասուն տալիս .
Տէր և Տէրին Եկմտի 200, Սուրբ-Լու-
սաւոր Եկմտի 200 ֆ. :

ՀԱՆՈՐԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳԱՆԻ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՈՒԹԻՒՆ

Հայ Ազգաստեան Ընկերակցութիւնը
և Հ. Բ. Բ. Մ. Սուրբան Նախնայնիկը
Հայ Բողոքական Ժամանակակից պատ-
մութեան Տէ՛՛՛ Զամանակից կը կատա-
րող անձնատուութիւնները չիքմանու-
անվար պաշտանման, ձեռնարկած են
զորպէս Անդրանիկի և Զայի Տէրին Տէր-
չարապետի և ազգային դէմ-Գրիգոր
Օտանի զերեկաններին նուրդու -
քեան : Ինչպէս ծանօթ և այս երկու ան-
ձերու զերեկաններն ալ Փէր Լաշէ կը
գտնուին և ոչ շատ հուռ իրարէ : Պատ-
կան իշխանութիւններէն անհրաժեշտ ար-
ածուութիւնը ստեղծած և արգել :

Չորափար Անդրանիկի արանքը պիտի
մաքուր և անտեսանիկ կամ անքննա-
լի զերեկը պիտի վերադարձուն , իսկ
Գրիգոր Օտանի ստապանաբար բոլորը
վին փոխելու արածուութիւնը արտա-
կէ Այս երկու անձերուն մէջ ժամանակա-
կից պատմութեան Տէ՛՛՛ ունեցած կարեւոր
զերեկ շնատի ունեցած վերջնակ եր-
կու կազմակերպութիւնները նախընտրած
են անհրաժեշտ ծախքը Բողոքական
Հանդիպումի Զորքի ապահովել :

Նախատեսուած կընան իրենց շէնքեր
պարտաւոր հետեւակ կերպով -

à l'ordre : A.A.A.S. (sépulture)
կամ
à l'ordre : U.G.A.B. (sépulture)
և Զերեկ : -
A.A.A.S.
B.P. 425 09
75424 Paris Cedex 09
կամ
U.G.A.B.
11, square Albani
75016 Paris

Նախատեսուած են անունները յաւոր-
դաբար մամուլին Տէ՛՛՛ պիտի հրատարա-
կին :

Մամբատմանութիւնները յաւորքի :

Կը ինչպէս Սփիւրքի թերթերէն ար-
տապակ :

Հ. Բ. Բ. Մ. ՀԱՅ ԱՂԱՍՏԱՆԻՈՒ
ԸՆԿԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

«ԱՊԱՆՔ» ԲԱՐԱԿԱՎԱՐՈՒ
ՀԱՄԱՐ ԿԵ ՆՈՒԻՏԻՆ

ԱՄԱՆՈՐԻ ԱՌԻՏԻ

ՄԱՐՏԻՆԻ - Միւրան Նաւարան 200

×

Տէրին Սուրբանի Սաւանի 50 ֆ. :

ԿԱՊՈՑ ԽԱՅ

Փարիզի մասնաճիւղ Խաչուհիներու
ձեռքով պարտաւորած ճամբար :

ՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՄ

Կապակի մը կը կը , ճամբարներ . .

Գեղարուեստական բաժին :

Կերակր. Երանուր 18, Կէտրին,
Փարիզի Հայ Մշակութի Տունը,
17, rue Bleue, 75009 Paris
ճաշակի՝ 150 ֆ. :

ԵՐԱՐԱԿԱՆՔ

Կապոյտ Ուայ Անթրոպիկի մասնաճիւղի
վարդապետը շնորհակայր Եկմտը ստա-
ցած և հետեւակ նուերակուսութիւնները
Տնորիկի Տէրինի մասուն տալիս .
Տէր և Տէրին Վաղէ երանան 250 ֆ.,
Տէրին Սուրբ - Ժան Սուրբանի 500,
Տէր և Տէրին Զորք Պատման 500 ֆ.,
Տէր և Տէրին Ուայի Արքանի (Սուր-
բիկ) 200 ֆ., Այր Տէրին Ուայի Նաւ-
էրան (Սուրբիկ) 250 ֆ., Տէր և Տէրին
Ժան - Բայո Պաշտան (Սուրբիկ) 250,
Տէր և Տէրին Խոտար Պաշտան (Սուր-
բիկ) 250 ֆ., Տէր և Տէրին Անանիկ Նա-
ւանան 300 ֆ., Պր. Պատման 200,
Տէր և Տէրին Խոտար Պաշտան (Սուր-
բիկ) 300 ֆ., Տէր և Տէրին Սուրբան
Նուրան 200 ֆ. :

Պրոքը Պրոքանի մասուն տալիս՝
Տէրին Գեղանից Պրոքանի 200 ֆ. :

×

Տարիկի Ս. Նաւ Եկմտից վար -
չուրիւն շնորհակայր Եկմտը ստացած և
հետեւակ նուերեցը - Կար Փաշկը-
նան (Տէրին) 500 ֆ. Կը զաւկին միտու-
թեան տալիս , Արման Պաշտանի (Լիւն)
1000 ֆ. Եկմտից պաշտանման զաւկին
տալիս , Սիմոն Մեղանան (Փա-
րիկ) 500 ֆ. Կը զար վարդապետ մաս-
ուն տալիս , Արման Պաշտան (Սուր-
բիկ) 500 ֆ. վարդապետ մասուն տա-
լիս , Ժառ Սուրբանի (Վեկտորիկ)
1000 ֆ. Կը մօր մասուն տալիս , ձեպ-
րակի Պաշտանի (Լիւն) 1000 ֆ.
Վարդապետ Ուայ տան տալիս , Արքի
Պաշտանի (Լիւն) 2000 ֆ. Վարա-
պետ Ուայ տան տալիս , ձեպրակի Պա-
շտանի (Լիւն) 1000 ֆ. Ս. Եկմտից
այս Մ. տարեկիցի տալիս և զարա-
բանի :

×

Անթրոպիկի Հայ Մշակութի Տան յաւոր-
քիւն շնորհակայր Եկմտը ստաց-
ած ֆ. Տէր և Տէրին Սուրբան Եկմտեան
նկ. Ժառան ծաղիկատի՝ Տնորիկի
Տէրինի մասուն տալիս :

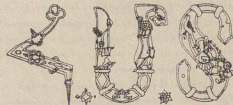
×

Իսիկ Ս. Մարիա Աստուածածին Եկմ-
տից յաւորաբանի շնորհակայր Եկմտը
ստացած և փոխան ծաղիկ , շը-
րանի ճաշակած զորքից չիտեան
ճամբար - Այր Տէրին Սուրբան Մա-
նուկի 200 ֆ. Տնորիկի Հայապետի
մասուն տալիս , Կը. Եկմտի Արգունի
200 ֆ. Նապիկի Կարգանի մասուն
տալիս , Տէր և Տէրին Սուրբան Գեղա-
նից 200 ֆ., Տէրին Բայոյ Սուրբան
200 ֆ., Տէր և Տէրին Նաւ Սուրբան 400
Պրոք :

Imprimé sur les Presses du Journal «Hachette»
83, rue d'Hasterville — 75010 Paris
Commission Partaire : No 55935

Ս. ԵՐԱՐԱԿԱՆՔ-ՄԱՐՏԻՆ
ՓԱՐԻՋ

ՀԻՆԳԵՆԻՍԻՍ -
Երանուր 15 - Տն Սնդիկի Սուրբ
Յովնանու Կարգանի :
Այսը Սուրբ Յովնանի - Միւրան
Սուր Եկմտից անուն տան :
Ժամը 10ին պատարայ կը մատուցուի :
Պատարայի անունը՝ Նորհանգիստ
կը կատարուի Եկմտից յարգարձ -
ՆեպՄԱՆԻ ՄԱՐԹԵՆՆԱԿԻ և ՄԱՆ-
ԹԱՆԵՆՆԱԿԻ ԸՆԿԵՐԱՆՈՒԹԻ Երան
նը կը ճամբար :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՒԹԻ ՏՈՒՆ
MAISON DE LA CULTURE ARMÉNIENNE
DE DÉCINES
15, rue du 24 Avril 1915 — 69150 Décines

Տէրին ԱՐՄԵՆԻ ԶԱՄԱՆԱՆԸ Հայ Մշա-
կութի Տունը կը հրատիկ բոլոր Հայ
տաղիցները կը տալիս ճաշիկ՝ Կրակի,
Երանուր 18, Կէտրին :
Մամանկութեան՝ Տարեկիցու ամ-
տարկա ճաշակութիւններու զրաքոյտ ար-
խաղայ Կապոյտ Ուայի Տունը :
Արմանկութեան ճամբար Երանուր
16-ին տաղը՝ հոռոմանի՝ 78-19-12-97
Թիւրի քաղի Կրակի, և Երկրապի
օրերն :

Մուտքը ազատ :

ԿԱՍԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Վարդապետի Յաղթանակ Ներուա-
մարի 72-րդ տարեկանի տունկա-
րութիւնը Ապրիլ 12-ին Վարդիկի Հայ
Մշակութի Տան Վարդապետի արա-
նի Տէ՛՛՛, նուիրուած իրենան Հայրիկի
մասուն 80-ամեակին :

L'Association
«LE TRIANGLE IMAGINE»

proposé

«9 Séances sur la littérature arménienne»

en arménien et en français

avec

K. BELEDIAN et M. NICHANIAN

Première séance : le 16 janvier de 20h à 23h

La littérature arménienne, pourquoi?, par K. Beledian
La catastrophe et la tâche des Modernes, par M. Nichanian

46, rue de Vaugirard — 75006 Paris
Métro : Saint Sulpice ou Odéon — R.E.R. : Luxembourg
Participation aux frais : 30 Frs.

ՄՈՍԿՎԱՆԻՈՒԹԻՒՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԿԵՄԱՐԻՆԸ ԱՐՄԵՆԻԱՆԻ ԳԵՂԱԿԱՆ

Կապոյտ Ուայ Անթրոպիկի մասնաճիւղ
կապակի տալիս կը հրատիկ Բե-
յանիցի, Կրակի, Երանուր 18,
Կրակի, ժամը 15-ին, Հ. Բ. Բ. Մ.
Վեկը Մամանիկի արուն Տէ՛՛՛ :

118, Rue de Courcelles — 75017 Paris

Պիտի ըլլան Նաւ Մեղանի մասուն
տալիս Երանուր 18 :

Կապոյտ Ուայ Անթրոպիկի մասնաճիւղ
կապակի տալիս կը հրատիկ Բե-
յանիցի, Կրակի, Երանուր 18,
Կրակի, ժամը 15-ին, Հ. Բ. Բ. Մ.
Վեկը Մամանիկի արուն Տէ՛՛՛ :

Մուտքը մամանկութիւն՝ 50 ֆ. :

ԹԵՄԱՆԱԿԱՆ

Կապոյտ Ուայ Անթրոպիկի մասնաճիւղ
կապակի տալիս կը հրատիկ Բե-
յանիցի, Կրակի, Երանուր 18,
Կրակի, ժամը 15-ին, Հայ Մշակութի Տան Տէ՛՛՛,
9 ալս ալ Մարիա : Սուրբ մը Կապոյտ
տաղիցներու թուակալին ժամը 14-30-
ին՝ Կարապետը ապահովուած և յոյժ
ձեռով :

Հ. Բ. Բ. Մ. Վեկին

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ
ՆՈՐ ՄԱՐՏԻՆԻ ԱՌԻՏԻ

Կերակր. Երանուր 18, ժամը 19-ին՝
Ս. Արգունի Մշակութի Տան Տէ՛՛՛ :
(1 Բեկ Բաժնի Կեկ)

Կապոյտ Ուայ Անթրոպիկի մասնաճիւղ
կապակի տալիս կը հրատիկ Բե-
յանիցի, Կրակի, Երանուր 18,
Կրակի, ժամը 15-ին, Հ. Բ. Բ. Մ.
Վեկը Մամանիկի արուն Տէ՛՛՛ :

Մուտքը ազատ :

Սուրբ կը հրատիկ Վեկին կը Կր-
պետ ճաշակութիւնը :

[illegible]

ՀՊԵՆԱԳԻՍՏ

Օր. Եւս Մկրտչեան կը ծանուցանէ թէ հոգեւորականեան պաշտօն կը կատարուի, Կիրակի, Յունիս 18. Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Ս. Մարի: Եկեղեցին կը ծախ՝ ՏՊԻՐԻՍ, ԱՅՆԱՆ ԳԱՆՅԱՆՆԵՐՆԵՐ՝ մասնաւոր Գ. Կարեկեցին և իր հարս-դասերուն:

**ԱՐԱՐՈՒ ԵՒ ԵՌՈՒԱՅԻ
ՅԱՌԱՌԻԻՆԵՆԵՐ**

Վշտառակին
Ի զիտարիսն խորացաղներում յիշատակը յապոգողներուն:
Այս տարին, Օր. Եւս Մկրտչեան 500 Ֆրանք կը նուիրէ Ս. Ղազարի Օմանդակ Մարմինը (ՍԻՔԻՄ) ստանալ ՎՅԱ - ռալիչէն:

**Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԱՐԿՏԵ
ՔԱՐՏԵ**

ՀԻՐԵՆԱՔԻՐ. -
Յունիս 15 - Տօն Մնջկեան Սրբոյն Յովհաննէս Կարապետին:
Այսօր Սուրբ Յովհաննէս - Մկրտչի Մայր Եկեղեցւոյ ստանալ անոն է:
Ժամը 10ին պատարազ կը մատուցուի: Պատարազը աւարտին՝ հոգեւորական կը կատարուի եկեղեցւոյն թարգմար. ԱՆԻՍՏԱՆԻՐ ՄԱՆՔԱՆԵՆԵՆԵՐ և ՄԱՆՔԱՆԵՆԵՆԵՐ ԼԵՏԱՆԻՔԻ րոյրը նմեցեալ-ներուն համար:

**ՄՈՍԿՎԱՌՈՒԹԵԱՆ
ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՅԴԻՄՈՒԹԻՒՆ**

ԿԵՄՈՒՐՈՒՅ ԱՐԱՆԴԱՅԱՆ ԲԵԻԹԵՈՎ

պատրաստուած Կեանքայի տիկիններու կողմէ, ընկերացոյցեանը թէլի տեղի պիտի ունենայ Յունիս 18, Վերելի, Ժամը 15-ին, Հ. Բ. Ը. Ս. Վերել Մանուկեան՝ արահի մէջ:
118, Rue de Courcelles - 75017 Paris

Պիտի բլլան ճանաչուի Միկրեանեան հաստատութեան ծառին կողմէ:

Պեղարկեալեան պանին սիրաշուար մասնակցութիւնը կը բերեն Միկրան ինկայեան, Բիգանդի ֆիլմըգրան, Անաիտ Սիմեան, Սարգսեան ֆոլ-բլի, փորթին Սոֆի Համարտումեան և անտիկանները:

Մարիերոյ մասնակցութիւն՝ 50 Ժ.:

ԹԷՏԱՆԵԱՆ

Կապուտ Սաշ Անթրոպիկի մասնահալը պաշտօնը տարեցոյցի կը հրապրէ թէլ-յանեանի մը, Կիրակի, Յունիս 18, Ժամը 15-ին, Հայ Մշակութի ճան մէջ, 9 ուղ տը Մարտիտ: Օրծարք մը Կանթի տարեցոյցներ. ընտկապարէն Ժամը 14-30-ին Վերարարքը ապահովուած է իտի ճեպով:

**« ՅԱՌԱՋ »-ի
ԸՆԹԱՍՅԻԿ ԱՋԴԵՐՈՒ
ՍԱԿԱԳԻՆԸ
ՍԵՑՏԵՐԵՐ 1ԷՆ**

Մանագը	350	(415, 10)
Հոգեկանգրքս	250	(296, 50)
Շնորհակալիք	250	(296, 50)
Հարանիք, Յշատտալ	300	(356, 80)
Մնանգ	300	(356, 80)

Բոլոր ապրքերու տակերուն վրայ, հարկ է աւելցնել 18,60% թէլ-ՎԷԱ (անկէ փակադին մէջ ընդհ. գումարը):
Այս գինեքը կը վերաբերին մէկ անգամ հրատարակելի ապրքեր, մինչ ինչ մէկ շաբաթը սինակ (25 ապր) և հաւաքեցոյցներ. պարագային եւ 1/8թը (12-13 ապր) մնացեալին:
Անտարական եւ այլ ծանուցումներու համար, գինին թերթին վարչութեան:

**« ՅԱՌԱՋ »-ի ԲԱՐԿԱՆԱԿԱՆ
ՀԱՄԱՐ ԿԵ ՆՈՒԻՐՆԵ
ՍԱՐԱՌԻՐ ԱՌԻՐԻ**

ԿԻՐՆԱՊԼԻ. - Պետրոս Մանուկեան 200 Ժ.:

ՈՐԴ՝ 50 Ժ.:

ԼԻՌ. - Արման Ուզունեան 400 Ժ.:

ՍԱՅՈՐՎԼ. - Տիգրին Ս. Սինանեան 400 Ժ.:

« ՅԱՌԱՋ » ԿԵ ՆՈՒԻՐՆԵ

Ազանքի Ֆրանս մէկ տարեկան ՎՅԱՄԵՐ կը նուիրէ կը ծոցարի ՏԵՐ և Տիգրին Տօնիկ Կամպարեանէ (Միկրեկէ):

RADIO ASK
98,5 MHz

SAMEDI 17 JANVIER à 10h45

Pierre-Jean VAILLARD
le chansonnier le plus prestigieux

sera l'invité de
HUGUETTE AGEDRIAN
et de
ROLAND HEINTZELMANN
pour leur 100e EMISSION

ՀԱՅ ՄՏԿԱԿՈՅԻ ՏՈՒՆ
MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE
DE DECINES
15, rue du 24 AVRIL 1915 - 69150 Decines

Տէտին ՎԱՐՈՒՄ ԶԱՐԱՆԵՆԵՆԵՐ Հայ Մշակութի Տունը կը հրապրէ, րոյրը Հայ տարեցոյցի կը տարեկան ճաշին՝ Կիրակի, Յունիս 18, Կէսօրին:

Մանուկեանի մը: Տարեկանը ամառային Հայտարարութեան սիրաշուար աշխատող Կարպիտ Պաշտօնիկներուն:
Արմանուպրոնեան համար Յունիս 16-էն ստալ ճեպաւանի՝ 78-49-42-97 թիւին թաքի Կիրակի, և երկուշաբթի օրերին:
Մուտքը ապառ 1:

ԿԱՊՈՏՏ ԽԱԶ

Փարիզի մասնահալը Պաշտօնիկներու ձեռքով պատրաստուած համարաժող:

ՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՄ

Կապուտի մրցողին, շաբաթներ...
Գիտարեալական բաժին:
Կիրակի, Յունիս 18, Կէսօրին, Փարիզի Հայ Մշակութի Տունը, 17, rue Bleue, 75009 Paris
Ճաշագին՝ 150 Ժ.:

ԿԱՍԻ ՈՒՆԵԱՆԱ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄՈՒՈԹԵԱՆ
56-ԻՐ ՏԱՐԵԿԱՆ ՇԵՐԿԱԿՈՅԻԸ

Կերակի, Մարտ 1-ին, Կէսօրը վերջ մարտ 2-30-ին:

Սայ Տը Լա Շիմի

Imprimé sur les Presses du Journal «Haretsch»
83, rue d'Hauteville - 75016 Paris
Commission Paritaire : No 55935

**Կ Ո Չ
ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՐԻՒՆԵՐ**

Արեւի հայրենակիցներ, Ամանքի սեմին Կեանքի և շրջանի հայրենակցներին միկրեկը կու գայ մեզի Հայտարարի միկրեկը, մաղկեմով թաքի կոցանը, Ժամանակամիկին համարն է Հայտարար, խաղարկութիւն աշխարհին և երեւելութեան մարդկութեան:
Ստառ ապրքերու մաս ընդունուած համար իր հայր, ստառ միասնակցութեանը կընդունին Հայտարար Կեանքիկներ, Կեանքիկներ և Կեանքիկներ, ուղին, ինչ Հայրենա մէկ աշտակի կողք անցած է աշի խաղը, թէ Կեանքիկներ ձեռնարկ է, ապառնուէր, սակոյցով, դործունակ...
Կարեւոր է մեր մեզի հասած այս թարի յարեւելիկները մեզ կը շահանք շարունակէ ու փոխանցել յաջորդ սերունդ-ներուն:
Սոսիք, այս շաղապին համար բլլայ՝ Սիկրեկի մէջ, բլլայ՝ Հայտարարին հոգին վրայ Կեանքիկները միշտ ալ մեր մասնակցութիւնը բերեն մեր պապին, դրոյրացեալ, եկեղեցեալն և թարգմարած-նալ րոյրը ձեռնակցութեան:
Շատ երկար պիտի բլլայ հոս լինել աստից ցանկը և անունները, թայց միայն ինտել մայր Հայրենիքի մէջ Կեանքիկ վերահասարակութիւն 1969 թուականին, և ասա այսօր 17 տարի յետոյ Հայաստանի արտեւելի վրայ աշխատ. և պատուաւոր սեղն ունի այս աստից կը 2000 ընտկեանք, շաղկիւրի պատուով, ինտ-պարմով, դարձաբանով, ինտ-շաղկան ու ինտ-շաղկան արահի, րոյրարմով, մանկապարտեղով, երկրորդական վար-մարմով և մանապից երկու գործա-րաններով, ուր մասնակցութեանը և աշխատարեքն մեղուողին գործ կը կատարեն զեկամարներու խըճամբ մասնակարութեան ասիկ:

Ստեյմէլ զատ արդէն Կառուցելու վրայ է երրորդ գործարանի մը ալ, ուր խորեկին ծաղկիկին անուշարոյր հեղուք և օմանիլը պիտի արտադրուի: Լա-խալայն Կեանքիկը հոգին վրայ րուս-տած այս մաղկիկները կը փոխարկուին Հեանքի վաշիք, Հայաստանի դուրս, ինչ վերածուելու համար անուշահոտ-եան: Հիմա օրուցուն է տեղուք վրայ հիմնի գործարան մը, նախ խաղիկով

ԵՐՈՂԱԿԱՆՔ

Ս. Մկրտչի կը խաղարկէ շաղկապու-թեանը ստացած է Տիգրին Ձերչեանի մասնաւոր առթիւ 300 Ժ. Օճանեան ընտ-կիցին և 200 Ժ. Տիգրին Մարիտ Մա-ման:

ԿԱՍԻ ՈՒՆԵԱՆԱ

ՄԱՐՏԻՅԵՆ. - Կ Գարուն Երգչութիւնի համերգներ և տարեկարճ:
Մարտ 15 եւ 29

տեղափոխութիւնն ու ժամանակը, ապա Հայաստանի ապահովելով դիմաւորել հաւոյթը:

Միկրեկը երկու տարի առաջ շաղա-տան երեք հոգիի թաղկացած խաղով համարողութիւն մը կարգաւորեցաւ իր զեղի Հայաստան, Կեանքիկները Կեանքիկներին հրապարակին վրայ կա-ռուցած շորս մէկը թարգմարեանքը շաղկապութիւնը թայց մեր կատարելու հա-մար, և որը կը խորհրդանշէ Հին և Նոր Կեանքի միկին յետուած ուղեկէ կա-մար մը: Այսօր Կեանքիկները դիմա-շրջիկներու աշխարհին վայրը դարձան է իր աշխարհի հիմնարկները և Սա-րաւանան դաշին տեանքման զեղեց-կութիւններով:

1987 տարուան Սեպտեմբերին այ Մի-ոթեկին շաղապի ըրած է շոյանման համարողութիւն մը կարգաւորեցաւ զեղի Հայաստան, երկու շաղկապ ընթաց-կին աշխարհը: Նոր Կեանքեան, այլ ա-ւաններ ու վայրեր, համարելու համար Հայրենիքի օգով ու ջուրով, անաւանա ըլլալու անոր յատկութիւնութեան և վե-րելին, ապա վերաշաղկապու անտա-նայի իշխանակներով: Անոնք, րոյրը կը փոխարկէ իր խաղին մաս կարգել, կը ճանաչի ինտելի արժանաբարելը զեկ-ով կամ Հեանքիկներով Յակըր Վեկրե-անին:

84, rue Adolphe - Guyot
92270 Bois-Colombes
Tel. : 47 - 80 - 82 - 58

Մարմանակներ, Կեանքիկներ և տեղեկա-ցրեկն ինտալիկին թերթերով և անհա-տական շրջակայքներով:

Ինչ անտիկան մը գործունէութիւնը պիտի բլլայ աստիցութիւնը դարձած մո-մախարակներին հայրենիքներ, որը մե-ղի հասած է շատ Հին դարերէ, Հայաս-տանի ՀՆԻՄԵՆԱԿԱՆ շրջաններին:

**ԿԵՄՈՒՐՈՒՅ ԵՒ ԵՐԱՅԻ
ՀԱՅԵՆԱՅԱՆԵՆԵՐ ՄՈՒՈԹԵԱՆ
ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ**

8. Գ. - Նոր Կեանքի թաղկապանը մա-խաղանելու նպատակով կը փնտարուի ինն ինքները, ապաշին և զուտակակա սա-րաղներով, գիրքեր, ընտանեկան իշխ-անակներ, սարակներ, մատուցներ...
Վերջերս փաղարկեցաւ Սիկրեկ Միկ-րան ինքներով իր ծած իշխանակներին 55 պատուա խաղիկը Հայաստանին և Նոր Կեանքի թաղկապանը:

Հ. Բ. Ը. Ս. ՎԻԼԻՆ

ԳՐՈՂԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԿԵՍ
ՆՈՐ ՏԱՐԱՌԻՐ ԱՌԻՐԻ

Կերակի, Յունիս 18, Ժամը 19-ին՝ Ս. Արեւիկան Մշակութի Տուն մէջ:
(1 Գե. Բաժն. Վիլեն)

Գեղարկեալեան պանին իրենց մասնակցութիւնը կը բերեն Հ. Բ. Ը. Ս. Միկրեկը պարզեցի տալիկներու:

Մուտքը ապառ 1:

Սիկրի կը հրապրուի Վիլենի կը խա-ղիկ համարողութիւնը:

ՏԱՐԱՆԱՆԵԱՆ ԿԱՊՈՏՏ ԽԱԶ ԱՌԻՆԵՐՈՒ ՄԱՐՏԻՐ ՄԱՐԱՆԵՐԻՎ
ԵՒ
ԱՌԻՆԵՐՈՒՆԵՐ ՀԱՅ ՄԱՐԱՆԱՆԵՆԵՐ ՄՈՒՈԹԵԱՆ

**ՏԱՐԵԿԱՆ
ՄԵԾ ԵՐԵԿԱԿՈՅԻ ՊՏԱՐԱՀԱՆԻԿԵՍԸ**

ՇԱՐԱՐ: ՅՈՒՆԻՈՒՐ 17, ԺԱՐԱՆ 21-ԷՆ ՍԿԱՆԱԼ
SALLE MARCEL PAGNOL
RUE GOUNOD, VILLIERS LE BEL
avec la participation
de l'Orchestre ANI
ENSEMBLE TZIGANE
ENSEMBLE GREC

Տօնները ապահովել, հեանքիկներով -
Նպարաւանա Արեւուր. - 39 - 85 - 31 - 08
Նպարաւանա Գարունեան - 39 - 85 - 39 - 29
և
39 - 85 - 39 - 54 - 39 - 87 - 44 - 61

[illegible]

ՓՈՒՆԱՆ ԾԱՆԿԵՊԱՆԿԻ

Օր. Լեթիսիա Ալբրեան,
Տէր և Տիկին Խաչիկ Տիգրան
և զուգակները,
Պր. Գրիգոր Քէլիշեան և զուգակը,
Տէր և Տիկին Վարդգէս Պապուսեան
և զուգակը,
ցաւով կը ծանուցանեն իրենց հօր, եղբոր
և փոքրորդի:

ԶԱՏԻՎ ԱՅՏԵՐՆԵԱՆԻ

ժամը, որ պատահեցաւ Եւնուար 13-ին,
61 տարեկանին:

Յուզարեալութիւնը կը կատարուի,
Ուրբաթ, Եւնուար 16, ժամը 14-ին, Այ-
Քորդիէի Ս. Պօղոս — Պետրոս եկեղեցին,
4 Կոմիտաս փողոց:

Մահացող շտապօգնութիւն կը խնդրուի
ներկայիս իրեն այդ նկատի:

ՅԵԱՏՎՈՒՄ Է

Տէրերի Մշակույթի Տան տարեցնելու
ճաշը, որ տեղի պիտի ունենար Եւնուար
18-ին, յետաձգուած է:

HORLOGERIE -
BIJOUTERIE

BAIL A CEDER
à Paris 9°

CAUSE RETRAITE

Magasin bien agencé avec arrière
boutique — 1 pièce et cuisine à
l'entresol, affaire familiale depuis 1936.

tél. :

48 - 74 - 28 - 74

ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԺԱՆ ԹԵՐԱՆԻՔԵՆ

ուրախ են յայտնելու թէ

ROGINA - Է Կողմէն

183, rue P. V. Couturier — Alfortville

Tél. : 43 - 96 - 13 - 77

բացած են նոր ճաշարան մը եւս

JANO LE HAY

84, quai Blanqui — Alfortville

Tél. : 43 - 75 - 16 - 49

3 SALLES DE 60 A 120 PERSONNES

Pour nocés, réceptions, repas d'affaires

Spécialité des banquets à l'arménienne

AU MENU. — Pizza — lahmadjoun, grillades au feu de bois, spé-
cialités arméniennes.

— CUISINE SOIGNEE —

Les deux restaurants sont ouverts tous les jours sauf lundi.

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԶԵՐ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՐԱՆԵԿԱՆ ՀՐԱԻՐ, ԹՈՒՌԵԿԻ,
ՏՈՍՍ ԿԱՄ ԱՌԵՏԻՐԱԿԱՆ
ԶԱՆԱՅԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ
(ՀԱՇՎՈՒՆԹՈՅ, ՆԱՄԱԿԻ ԹՈՒՂԹ,
ՊԱՀԱՐԱՆ, ԵՒԱՑԼԵՆ)

FAIRE-PART DE MARIAGE, BILLETS,
PROSPECTUS,
DIVERS TRAVAUX DE VILLE
(TÊTE-DE-LETTRÉ, FACTURES,
ENVELOPPES, ETC.)

« Ե Ա Ռ Ա Ջ — HARATCH »

83, RUE D'HAUTEVILLE - 75010 PARIS

LES APRES-MIDI,
DE 14 à 18 h. 30
SAUF SAMEDI ET DIMANCHE

ԿԻՄԵՆ ԱՐԷՆ ՕՐ,
ԺԱՄԸ 14.00 - 18.30
ԲԱՅԻ ԵՒԱԿԻ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ

Խնամուած աշխատանք — Travail soigné

Meubles
Ghazarian

4.000 m² de mobiliers
présentés en ambiance

Z. I. Vitrolles à 20 km de Marseille tél. : 42. 89. 27. 47

“ Բացառիկ զեղէյ « Եւառաջ » ի բաժանորդներուն ”

ՃԻՐԱՆԱԶԱՅ ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՅԻ ԱՌԱՌՈՒՄԻ ՄԱՐՍԵՆԻ ՄԱՐԱՆՃԻՂԻ
ԵՒ

ԱՌԱՌՈՒՄԻ ԼԱՅ ՄԱՐԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ՄԵԿԱՌԻՍՏՐԻ ՄՈՒՌԻՔԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ

ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՑԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԵՍԸ

ԵԱՐԱԹ, ՅՈՒՆԻՈՒՐ 17, ԺԱՄԸ 21-ԷՆ ՍԱՆԱԼ

SALLE MARCEL PAGNOL

RUE GOUNOD, VILLIERS LE BEL

avec la participation

de l'Orchestre ANI

ENSEMBLE TZIGANE

ENSEMBLE GREC

Տոճեկը ապահովել, հնամանի թիւ —

Նպարաւաճառ Արեւուոյր. — 39 - 85 - 31 - 08

Նպարաւաճառ Գարսեան. — 39 - 85 - 39 - 29

և

39 - 85 - 39 - 54 — 39 - 87 - 44 - 61

ՄՈՍԱՎԱՌՈՒԹԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՌՈՒԹԵԱՆ

ԿԵՆՏՐՈՆԻՑ ԱՌԱՆԴԱԿԱՆ ԲԻԹԵՑՈՎ

պատրաստուած Կենտրոնի տիպիկ-
նայ կողմէ, բնիկաւորութեամբ թէյ-
նայի պիտի ունենայ Եւնուար 18,
Կիրակի, ժամը 15-ին, 2. Բ. Բ. Մ.
Եկեղէ Կոմիտէի մը: Գրաւին մէջ:

118, Rue de Courcelles — 75017 Paris

Պիտի բլլան հասն. Մէլքոնեան հաս-
տատութեան ժամին կոյրները:

Գեղարուեստական թանկին սիրա-
յալ ժամանկութիւնը կը բերեն Մի-
քան Էմիլիան, Ռիչարդ Ֆրանկլան,
Անահիտ Ալեքան, Սարգիսեան Բո-
րիս, Բոգդան Սոֆի Համբարձումեան
և անկողնակներ:

Մտերեւոր ժամանկութեան՝ 50 Ժ.:

ԿԱՊՈՅՏ ԽԱՅ

Փարիկի ժամանակից Խաչուհիներու
ձեռքով պատրաստուած համադրամ

ՏՕՆԱԿԱՆ ԶԱՒ

Կապուկի մրդեղէն, շամբներ...

Գեղարուեստական բաժին:

Կիրակի, Եւնուար 18, Կէսօրին,

Փարիկի Հայ Մշակույթի Տունը:

17, rue Bleue, 75009 Paris

Ճաշպանի՝ 150 Ժ.:

ԹԷՏԱՆԵԱՆ

Կապույտ Խաչ Անթրոպիկի ժամանակից
զարդութեան տարեցները կը հրաւիրէ Թե-
յանական մը, Կիրակի, Եւնուար 18,
ժամը 15-ին, Հայ Մշակույթի Տան մէջ,
9 օրի առ Մարտի: Օրօքը մը կ'անցնի
տարեցներու ընկալմանը ժամը 14-30-
ին: Կերպարներ ապահովուած է նոյն
ձեռքով:

Երևանի մէջ քայլում է «Բառաբան-
ն ու աղբիւրքաբան» միջազգային Բ-
ցուցահանդեսը, որ ներկայացրած է
վերին երեք տարիներին Արցախի հա-
տարաբան ու պոէզիցներ, աղբիւրքա-
ն ու, ապաման, քառաբաններ, հանդե-
սի տարաբան եւ պոէզի մանրանքներ։ Յու-
ցարդուն 280-է աղբի հառառախու-
թիւնները ընդգրկում է աղբաւան, լեզ-
ւաբանութիւն, գրականութիւն, պոե-
տութիւն, համապարտորոթիւն, քր-
մբոյժութիւն, գիտութիւն, մարզաբան
գիշարաւանութիւն ու աղբիւրքաբան-
ութիւն մարդիկ։

ՄԵԼԱՆԹՈՆ ԱՍԼԱՆԵԱՆ

ԼԱԻ Է ՈՒՇ՝
 ՔԱՆ ԵՐԲԵՔ

Կ Ա Լ Ա
Ի ՊԱՏԻԻ
ԳԷՈՐԳ ԵԱՆՊԷԿԵԱՆԻ

Գրեց՝ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆ

... Օճնիկին գտած նոր ընկերն է, Հայկա՛ն բացակայությամբն։ Արթնամիտ եւ ուշիմ տղայ մը, ինձի պէս ուսուցիչ։ — Իսկի յերու-
բիւրն բառաբանւան ըլլալն է, բաւ Օճնիկի, ինձի ծանօթացուցած ա-
նունն էր, եւ աշխատեցնեմ Բիւլամբօսըն կամակի վրանէն շարհերը մտնե-
լուն առիտով, թայց նախկի պիտի իրա՞նք...»

Խաճախը չընթաց, որովհետև Մելամբուն Մելամբուն մնաց, րայն
 Եսուցիչը չմնաց։ Օժտառն սուր իմացականութեամբ ու ձեռներէք
 ոգիով, կեանքի մէջ մեծ յաջողութիւններ ունեցաւ ու երբեմն հա-
 նդիպով կը կարգաւ երբեքերու մէջ ազգային կը լաւ գործերը, ին-
 որ արձագանք մը եւս կը փաստէ թէ Կուսակցական – համալս ըլլալը պայ-
 ման չէ իր ժողովուրդին օգտակար ըլլալու համար, եւ ոչ ալ Բողո-
 քական – Մելամբուն մնալը արդիւթիւ լաւ Հայ մնալու...

(ԵՐԱԶԱՅԻՆ ՀԱԼԷՊԸ)

Մաշէն առաջ, շորս - հինգ տարիէ ի վեր, առողջական պայմաններով զոգչուր մը կ'ենայ որ ունեցի։ Գտանախկին տարրերին սնեակ մտերիմ ընկերը ե-
ղովք լլայով, իժմի չնամբ գոյուր իր պատկերացելն սոյնսն ուշիւ, արմախ
ու կենսախայտ Մկրտիչիայտ աշխկանց
ու անտարբեր յիշանկին մէջ։ Ծիգիբազէն
չըրպաով, տարբեր ցոյց չէր տա, տն-
այն որ զինք չնամարմն իր իմ կտեսար։
Մաւուտն տոյնիկն է, որ կ'իմանամ ի՛նչ
ծնած ենք ինչոյն տարին։

Ձեռն կարծեր որ ուրիշ մէկը գտնուի որ
կարծայր վկայել թէ ինչ պարագաներու
տակ ուռճացաւ եւ թո՛ղիչք առաւ Մէլան-
թօնի տնտեսագիտական տաղանդը, ու
եթէ պաշտօնութիւնը չբարիչէր, չըր-
նայի բռնէ Հանճարը: Պատմութիւնը այս-
պէս տկար:

×

Միանմանը Հայկյոս ուսուցչի էր համ-
ժամա հայախորհրդարանի մը մէջ։ Այն ու-
սուցչուն Հոնանի էր՝ մեծահասակ մը էր հը-
շուակաւոր Ալեքսանդր Լորդնիք, Ժօհաննէ
Էլքի սրբանշով մը։ Մէջնայալին ժամա-
ն ուղեւորէր հասակը կը յայտնէր այլ
մեծահասակ շուրջ, վերապատւութիւն յայտ-
նելով։ Իրենք թէ քաղաքական այլ մեծ
մէջն ուստայալութիւն լրտեսայեղոր հար-
աւարակութիւններ կը լծէր։ Զարմա-
նազան էնչեքանից կը պատմէին ինք։ Սե-
միանման մէջ ուսուցչի կերէնէր ժմէ
Բիւրնով մէջ։ Յատկապէս համար, տե-
սակցութիւն մը ունեցող անտառի թռչ-
նակ Մէյքընը Սիւրմանի հետ, որ աւ-
տակէր պաշարամարտերի մտերիկ զոր-
մուկները կանոն էր Լորդնիք։ Ինչ հաշուա-
քըրքայէ երկու յօշուածանքով ստուցեալ
Ալեքսանդր մէջ։ Սեմ ամպօրանի։

Ծ. — Կրնա՞ք ըսել, Լօրէնսը մեռած է
 թէ ոչ:

Մէծձէ՛ր — Il est mort et bien mort!
 Ծ — Բայց դուք Հալեալ էք, դէպքը պատահեցաւ Լոնտոնի մէջ, ի՞նչպէս կրնա՞յ աղքատ վնասկան քոյակ:

Մեծերը — Պարպուկի չէ կայ
իրաւունք կու տայ, որ սպանն քան
ծործ թաղաւորը ցաւակցական հնազանդ
ղղկէ՝ Լորեանի կողքը՝ Մեքէ, Անդրկոյս
հրեան (նոր կանգն, չալ ըլլալով, երեսմ
շալ կ'ըլլար, երեսմ Անգիլիացի։ Այս օր
ըն Անգիլիացի էր...) հրաշալիաբար
եւ քաղաքապետական մէջ շատ քանակ
կ'ընէր, քայքայ երեւոյթները անուն
չէր յանաչուէր թէր թաղաւոր հնազանդ
ըր յանաչել թէ Լորեան ծնաւ։ Ու եւ
խառն է, իբրեւ թէ ձեռքով թաղա
ըլլամ։

Ըսելիք չկայ: Անցողակի ըսած ըլլած որ այս «Էֆտ Հայր» լրան... Թրքասէր մը էր եւ բաւական աշխատեցաւ ներդադրածործր ձախտողնելու: Անդիննք:

Երբ յօդուածներս տպուեցան, Մելան
Թօնը, խանդավառ գոչեց.
— Կ'արժէ որ ես ասոնք անգլերէն
Թարգմանեմ:

— Տպուկելու չափ անդլերէն գիտե՞ս
չեմ կարծեր :

- Եթէ կուզես դրուի դանք:
- Գանք: Ինչէն ինչ:
- Մէկ շէշ գինի:
Գրուի եկաւք, յօդուածները թարգմանեց եւ զրկեց Ամերիկա «Հայրենի» Ուիքիթրին: Տարուեցան առաջին էջի վրայ, եւ Միւրաճիմը դրար լահեցաւ: Ծահլու համար ծածկ վերայուի...:

×

Ֆրանսական լաճիք վարժարանի անդլի-

րէնի ուսուցիչը, Միսակ եմովէրեան, ուստիկանական վէպեր կարգալու չափանդկրէն մը գիւար կուարդէն Ֆրանսայիցիներուն ալ հոգը չէր թէ աշակերտները անդկրէն կը սորվին թէ ոչ, օր մը քաւ ինծի:

— Ալահիբրաններու մէջ կան որ դպրոցէն դուրս կ'ուզեն մասնաւոր դասեր առնել: Եւ ժամանակ չունիմ: (Ժամանակ չունէր, գլխաւոր դրամադէր. . թղթաւոր էր բլալալուն): Ընկերներուդ մէջ լաւ տակ լըբը գիտցող մը եթէ ունիս, ինծի դրկէ: Անչուա որ զրկեցի Մեխանիզմը:

Գործը սկսում երկու-երեք շնորհալի
կերտներով։ Հնաւ թաքեցանա՛ցաւ անոն
ծնողներուն։ Կրպա չստան երեւոյ
պատճառով օրերը եւ անդիպակոն քանոն
կը Սուրբ Կառն։ Կարեւոր թիւով կը
չարցոյր թր բանախնդրել ընտքը Հալիւ
եւ Հալիսթիթիներուն զորք բացուեցաւ
որոշող դիպակներով, անկողը ի քան
Հալաներն էին, Մեկանայի աշակերտն
ըր։ Եւ որովհետեւ անոնք էին չէին դիտել
ստակաւեցան զիշէ Մեկանայի, որ ի
կարգին թուականաբար արժեան զտուն
գն։ կարգիսնակն էին իր բաժինը ապագա
վիշու...

Ասան մը այսպէս զորճանցելէ եւ
Հրեաներուն հետ, անցաւ Պէյրութի եւ
հրաւիր իր սեփական Քիւրճիքի ապա-
նիլ, մասնաւոր իր իրեն հասաւ հրաւիր
կապալըք, Հայիք, որուն հետ սկսան հ
ռազմիք զորել տնտեսական մարդը
էմբ, Այդան: Մնացորդ յարաւուն ի
րելը եւ կաւա մնացած համար, շնորհի
ւրդիցս այլ քննատոր ուշիւթիւթան, հ
իրդիցի լայնութեան եւ յարաւունութեան
միջեւ իր հասան Պէյրութի Ամիր
զրաւելով պատու զիրք եւ այդան
էմբաղապի մարդաւորութիւն էմբ եւ
կէ այլ ուսումն քննով խել Երք:..

X

Երբևէ թերթերու մէջ կը տեսնեմ Ս
լանթօնի անունին կապուած քաղաք
ստորագրուի եւ դժգոհութեան զգացում
կ'աբխանայ մէջ: Միլանթօնի սովոր
կան բարեբար մը չէր, այլ կշտատար ք
րեզգով մը: Եւ այն րաները չէն, եւ տար
բութիւնը առկն մեծ է քան լեզուակ
նքրութիւնը:

Ո՞վ է բարերարը: Բարերարը բա-
ժարդ մըն է որ դրամ ունի և լաւ սի-
մը: Եւ իր գրասցումով սահմանափակ
լաւուն, իր դամբը կը տրամադրէ հաս-
ցողներուն, որպէսզի օգտակար գործ
ժէջտեղ լինեն:

Բարեգործը՝ լայն հորիզոնով եւ սթուն միտքով անձն է, որ ուշադրութեան կը դիտէ ազգային կեանքը, պահանջները եւ այդ պահանջները լրացնելու համար իր դրամով կ'օժանդակէ :

Քերականութեան լեզուով, ներելի
բանը որ բարերարը կրաւորական բ
է, բարեպործը՝ ներդրածականը :

Իր ձեռներէջ ոգիով, մտքին ուժով
Հայկին բազուկով Մեղանթօնը յաղթ
եաք զբամի ուժին, նոյն աթօանիքն
կրցաւ. զառաւ տիպար բարեգործը, Պ
րուժէն մինչեւ Ս. Էմբրանին, եւ իր
հաւանական եւս իր զօրութեամբ:

Ինծի համար, դարձանային խնձր
բերու. ընկեր մըն է ե. հասուն տարիին
անդուստանան բարեկամ մը, որ այս
կ'անհետանայ յախտենական ջմե
մէջ...

[illegible][illegible]

Փարթիան և չրջակայքերը ունին միայն հերթի գոյոթը որոնց գոյությունը հիմնական զաւթընէն է, որոնք արքայան մարտի մահէն ետք գոյութիւն կը պահեն, որ շատ քիչ ժամանակներու ուրիշ գոյոթի հիմնէն, այսպէսով ժամանակէ մէկ ժեր շատ անոնք կ'ընտան։ Ի՞նչ չափերուն կ'ընեն ինչ ինչի՞նչ գործունայն որ նոր աշխարհը հաւերէն ինչ կ'ընար իտեղի։ Բա՛նքի՞նչ, այս ապարհարար կեցեալները, ի՞նչ աշխարհակրօնները, ի՞նչ երկն ժողովուրդները լինանային, ինչպէ՞ս կ'ընայն յաւայն որ այդ ուրիշ ասին։ Երբ զայդոնքորէն ինչ-ժայտի և շարքա լաւեւ չտընէր, ինչպէ՞ս այդ շարքան անոնքներէն կ'ընայն յաւայնիւն ինչ ինչի՞նչ գործունայն։ Ինչո՞ւ անտեսել չէր։ Ինչո՞ւ չտեսնուէր անոնք, ինչո՞ւ զրանայն օգնելու և լնայն պահանջ հարգելու ինչ արքայնէն ժեր ապարհարարները, ամօթ է գործելն օգնելուն ինչ ասին։ Սեր զարդիւր հարուստ է, քառաւոր է սերեր, ինչ արքայն։ Բայց որոնք են և՛ զգարման ամօթ է զարգիւրի ամօթ է։ Սորքին ինչ ասին, անէ, օտարակցի, նորիկ, ինչպէ՞ս

հեն ուրիշ գաղտնիներու մէջ եւ ճնշեւ ապր ունենալու զգուշներ՝ աւելի քան յայտնաբաղուած, կեկեղցնելով՝ աւելի ծաւառ, մեղմեցնելով աւելի կենսալի, զգուշութեամբ՝ աւելի առաջիկայ, զգուշութեամբ զարգացաւ իր հայրենիքի մասին եւ ձեռնարկելով իր արդիւնները։ Եստեւ խառնելով հայ թիկնիներու, հայ նկարիչներու, դերագործներու, հայ երկրագրագետներու հայ առանձնաթիւներ, հայ արուեստագետներու եւ երաժիշտներու, եւ վաճառականներու կամ գործարարներու խառնուրդը՝ եւ անոնցով օգտուողները։

Միշտու խառնուրդ օտարներու։

[illegible]

Չարթի Բանտար 10-ի բերկերը, Սեփիկ քաղաքապետարանի մեծ սրահը լեցան իր ծայրի ծայրը։ Փարսիկ քաղաքի բնակիչները շատ հուսովան են եղել նախապետությանը, յառնելու ահեղ հայ ազատագրությանը, յառնելու Քորդե Բանդեկեանի, որ երբ ու հարաշուք են ծանոթ իր զորավոր հասարակ և մեր դպրության ղեկավարները գրառել վրա։ Արտակառույցները ղեկավարները գրառակները երգելուները աղաղակ - աղաղակներ են եղել, որ հաջորդական են են Մուս - լար 10-ի լայնակ, ի դպրության իմաստները, որ ապա իր գրական առողջական ծայր ղեկավարները մեկ։

Ներկայ էին կալան հայտնաբերողները՝ Ալյոսա Աղվանյանը և Ժորժ Կառվաթեյանը։
Հանդիպելիս՝ ձեռնհասորեն զրկվա-
րէք Տաճիկի Կուսութեան, որ կալայի
բացումը կատարելով կ'ողջունէր ներկա
ներկիւնը։ Գլորիոյ նշանակեանի կողմ, ու
բարի գտնուած իր քանիք մը մօտ բացա-
կախելով իր ամուսնոյն սեռակէն՝ ըլլալու
մեղի հնաւ։

Քիմիկոսները Սևերի Սանդի -
Մուրադյան խմբի արհեստագի-
տական հեղուկի հետ արտադրությու-
նը առանց ներ այլ երկրի, հիմնե-
նա ժամադրաբար, արտադրություն։ Նու-
յնպես Ֆրանսիայից և Երևանից
արտադրվող ըմպանները հանդիսա-
նա երկրապետությանը, յսմանից Պողոսնե-
դիկանի, որ Երևանապոլսից օրե-
նից մինչև այսօր քիմիկոսներին հայ
եզրին ու երաշխավորներ։ Ձգա-
սանք խելան ստանով գաղտնիքի և անա-
պառնի երկրից երաշխ - խմբավոր
Երևանից հանդիսանա անպառնիք քի-
միկոսներ և, որոնք երկրից հարազատ
արտադրություններն ու հայ օրինի, ի-
սպառնալիքներն ու մեր առաջինի երա-
շխանքներն ընդհանրապես ու
արտադրվող ըմպաններն ըմպան-
ներին հայ երկրի, այսօր ըմպանի
և մեղք, առաջինից ծածկ արտադրու-
թյունաձևով, սակայն փաստ է, որ
հայտնի ու արտոն մեղք հայ, Երևան-
ից, որ աշխարհաբնական ու քի-
միկոսներին, անպառնիք հայ։ Մեղք
ներ կարելի, մեր ինքնապատկա-
րությունը հայտնաբերել, որ ինչև նույն
և քիմիկոսներ քիմիկոսներ, որ քիմի-
կոսներ քիմիկոսներ, որ քիմի-
կոսներ քիմիկոսներ։

Յայտագիրը կը բանար Նուսասրդ գյու-
ղատունում՝ պարսկերով մը, ստեղծե-
լով խանդավառ միջոցներ մը։ Այսու ի-
բարու կը խնայուէին Առաջ Եւրոյի՝
գնիւն մը կը կրէրին, Յարութի Չէլչէ-
լիկիստ ընկերացոյններն էր երգերով,
Ստեփան Աղեան՝ սափորի վրայ՝
Նուսահանով, Զեկուր Երեմալը՝ իկիսա-
ներու ընկերացոյններն էրենց երգերով
մէ Նազարէի՝ Էնթրանէն՝ իր երգերու
մէկնարաններով։

Նախ քան դադարը, տեղի կ'ունենալ
վիճակահանութիւնը, որմէ կը բխոտա-
ւորուէին կարգ մը անձեր արժէքաւոյ
առարկաներով, զորս նուիրած էին հա-
ստեւտրականներ:

Յայտագրի երկրորդ բաժնի սկզբը
Դպրատանը ուղևորներն էր ներհայտ
ցրելիս Նաումուս ըստ «Բա՛ն Լագաթ» երա-
ժըրտանի կտակերգությունների, քննադ-
րություններ հարույժ Տարևանի՝ Էլիմ
լիվանեան՝ քանոնի վրայ էր մեկնաբան
նույնները, ապա Արթուր Փեհ՝ Լիվանեանի
հայրի ընկերակցություններ էր նույնպիսի
լին Տարևան՝ Տրիկ համաձայն ու ժողո-
ւրդրական զանի ժ երգերով, Բեհադին
Տնուրբեան՝ Եանդեհեանի զբաժ երգե-
րու մեկնաբանություններ, Էլիզին Ամեն
Նան՝ Հայրիկ եւ Փարսանյանի իր երգե-

րով, հուսկ՝ Ախթամար պարախումբը
քանի մը պարերով, խանդավառ պահե

Կր ստեղծէին սրահին մէջ:
Յայտադիրը վերջ գտած էր:
Հոս կ'ուզէին չհատել զնահատելի երկր

Թինը ըլլայ, օտանդակի բոլոր Հայերն
մասնակցութեամբ յոտաճ կեանք ֆոնէն
հայ պարզերն, հայ մամուլին, հայ եկե-
ղեցիին: Եւ վստահ եմ որ ոեւէ հայ սիր-
պիտի ուղէ մասնակցի ըլլաւ այս արթա-
գործին: Կը հաւերեմ բոլոր արքայա-
զայիները որ պատմաբաններն այս կոչ-
չուտով կազմելու յանձնարարութեամբ
իրազարդել իսկոյն ամբողջական այս պա-
տականութիւնը:

ԳԵՈՐԳ ՊԱԳԼՐՃԵԱՆ

ԳԵՂԱՌԻԷ
ԳԵՂԱՌԻԷ

ԳԱՆՔՐԻԻ (Ալեքսանդր, Քանաուս) մէջ, ինքնուրոյն 13-ին, իր մաշկոնա-
տանի հետ և գլխաւորապէս ուսուցչուհի
Ալեք. Զաքարեան (Պարոնիկոսյան)։
Մտած իր 1909-ին կից, Չապրի Քաւա-
հաբաթի ծնողք։ Յաճախում է ևս աւար-
տած անդլախան միջնորդական երկրոր-
դական վարժարանը, որ 16 տարի դարձ-
նալիս է արտերկրի լեզու։ 1941-ին ա-
մուսնացած է միջին Երկրի Զաքարեան
հետ։ 1952-ին դարձեալ նուիրուած է ու-
սուցչական առարկային, որպէս արտե-
րապէս գաւառուտ Քալիֆի Քաւաուս-
ին աղջկան գլխաւորապէս, 19 տարի։
1971-ին հաստատուած է Ալեքիքիւս, ուր
շարունակած է ուսուցչական իր պա-
տոքը։

×

ՍՈՅՈՒՍԻ Պուրկարեան արտին մէջ,
Կիւրաքի Քրիս, տակ, ուսուցչու է հա-
մար մը նախկինում անկանոյ գործե-
լուծ։ Մտած անոնով Սամիլան Լալարով
հետ և իրաւաւոր գլխաւորին արժե-
քէն և անոր արտ համալսարանին կրա-
ցաւական գործարարին մէջ։ Սփիւրի
Քրիսեան երգչաւորներ, զինվարու-
թան Պրիքր Պրիքրի Չիլիգուցած է
և իրաւաւոր Քալիֆի կից, Սփիւրի
Քրիս, Քիստի տաշ, Վար ջան, արեւ,
Վալի Քրիս գործեր, ինչպէս նաեւ
Խաղի Կանգնեալի Քրիքր։ Երբեք
Սփիւրի Պրիքրեան միջնորդական է
Վիտիքր։ Հանդէս եկած են Վիտիքր
յարտը Նաւալարովի, թոր ու եղ-
բայր Արտաւի և Սարգիս Պալիպեան
(Յոթան և զոյնակ), միջնորդական
Կալիֆի գործեր։

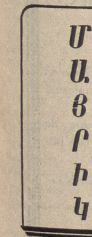
Երբեք Քրիսին։ Նախ, գլխաւորապէս
արտին են Փիքր Նաւալարովի զին-
վարած երգչաւորներ անդամներ, ու-
րոք իր գլխաւորական զգացումնե-
րով, երբեք մեծարել իրենց ուսուցչ-
ները, որ Սփիւրի գլխաւոր պա-
մաներուն մէջ աւելի քան թաւառած -
եակի մը նուիրեալու հայ երկրի ու կրա-
ցաւորական, յորինել, շարուն, սարկե-
ցուց և Չիլիգուց ընելի։ Ու այսօր, երբ
թաւառած է արտաւապէսն աւաղ-
նալիքներ, աւաղներուն ձեռք կ'երկա-
րեն ու նեղուկ կ'ըլլան իրենց ուսու-
ցչին։

Պատասխան է նաեւ, կալալին մասնա-
ցող թոր խումբերուն ևս արտաւապէ-
տանը ոգին։ Անոր սիրալոյսը իրենց
մասնաւորներն համալսարանին մը
ցոյցարկելին իրենց արտաւապէսին
նախը։

Սիւրի էր մայր ըսէ վարձքը կատար,
սիւրի Նաւալարով։

ՀԱՐՈՒՆ ԱՆԻՍՅԱՆ

« ԵՄԱՐԱՆԻ ԹԵՐԹՈՐԱՆ »

ԱՆՐԻ ՎԵՐԵԿԵՐՈՅ

Քարգանդաբերին՝ Ա. Թ.

Ed. R. Laffont. Paris, 1985

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐ...

«Մանուկները Օրշուս առին», Լիոնի
Կապուր Ուալի տիկնոջն ու օրհորհորի
պաշտատան էին գտել յայտարար մը,
որ գտնուցած էր կարմիր, թէլ պզուկ-
ները - արթն կապուց պաշտան... - և
թէ մոռնաբերը՝ որոնք լեցուցած էին,
Յունուսը 11-ի Կիսիթի Ե. Ս. Սալոր
եկեղեցուց կէց արտ։

Հաւաքուցանել Տիկնի Մարմին Հարե-
կանի բարի դուրսուտ խոսքերն ու նոր-
գույն եղիպոսները ապրեցն ու մար-
մաններին վերջ, Տիկնի եւրիթէ Գա-
սպալանի, Տիկնի Տրեյ Ալպիլիկանի ու
Օրիքոր Անէ Քաշեանի փոխ է փոխ
զինվարականներն ապր, աղջկանքն ու
մանուկներն իրենց արտաւապէսին
թոր, երբեքով, ընտանեկանով ցոյց ար-
ին թէ ուսուցչուհիներն աշխատանք
պարտաւ զայնց է, և թէ Քաւաուսի
մանուկ ինչ մեծեր իր մայրին լեզուն
էրէ, մանաւոր, իր մայրը աղ լեզ-
ուով խօսի իրեն հետ, ինչ որ անորմարման
քան չէ մեր իրաւունքական մէջ ...
կրկնելով՝ փոխադարձ։

Յայտարարին հետաքրքրական մասը կը
կրկնէր իր պարկիներու նորարար կերպ-
ը պարէ համոզելին կոյնքներ։ Գանի իր
զինվարականներն միայն փորձելով մէջ, ըս-
տացած արդիւնքը թալանարկան է, կը
մայր շարունակէ, նախ՝ պաշտու. հա-
մար խումբը տանիքի միջնորդական մէջ ևս
խոսող՝ ինչպէս է, մասնաւոր գնահատու-
թի մակարդակի մը։

Յայտարարին մէջ իր նաեւ Սէն Շամ-
նի հայ մականքի կերպերին թաւառական
խումբ, ընտանեկան Յովնանի Քաւաու-
սանի (Փեարուսը 1879 - Մարտ 1923) ա-
ռաւիպալարին մէջ ցանկի, յաղից կեր-
պով, Քաւաուսին լեզուն, ինչ որ շատ
համար լեզու արանի մէջ գտնուող ե-
րեքնորին տանց։ Ինչպէս Քաւաուսին հայ
մանուկին յաւաքուցած հանդէսի մը
մէջ...

Անուշուր կայ նաեւ հակառակ մասնե-
կանը, երբ երախտուր - ու մեծերն
այ - պէտք է դիտարկ որ հայ գրականու-
թիւնը հարուստ է տալիսներով, համոզ-
նալով դարձեալ պատմութիւններով,
և ատոր համար, ինչպէս որ զիստ ար-
ւած մեր ինքնուր Կանանան, պարկի-
րեն անտարբերութիւն, զիստ հակադի-
լեզունով միայն կարելի է արտայայ-
տուի։

Պէտք պարտաւոր տակ մեծ ու պարկի
գրաւապէսն պատ մ, ծնին Սէն - հա-
մարի խումբին՝ որուն մաս կը կարգէին
Լարգո Արկեան (զինվար), Սակի
Նաւալարեան Ալեք և Քեմար Քեմար։
Միջնորդական երեքներն հիւրաւոր -
լեզուն տարբեր և Ուալիսիներու կողմէ
պարտաւորան խմբակներով։

Հայտարարին երկրորդ մասին սիւրիք,
Տիկնի Կապուրեան, մասնաւորապէս քա-
ռաւապէսին, հայերէն կրթով մը,
քաւապէսը 1910-ին ի վեր անտարբեր

ԵՐԱՃԱՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԻՐ ՄԸ
ԱՌԹԻԻ

Զուրկի քաւապի համար՝ կարմա-
կերպուած Փարիսի և շրմալից շաւա-
սանկայ Առաքելան եկեղեցուց Կրտա-
նի Ընկերակցութեան կողմէ՝ հովնա-
ւորիքներ՝ Փարիսի Հայկ Առաքելոր
Կիւս եկեղեցուց նալալան։

Վերջինիս յայտարարութիւնը որուն
օրերն ի վեր յամար կը հանդիպէր
«Յաւապի մէջ, որտեղուցուց ժող, Ռաւոր - Ալեք-է ևս կամ խաղաղութիւն-
ներու միջոցին՝ տեսնեք թէ ինչ է և
որո՞ւ համար։

Այս ձեռնարկին նպատակն է՝ մեր գա-
ղութին թոր երաժշտականներն անը-
թիւ իմացուցանել թոր մակարդակ ու-
նեցող հայ ընտանեկան մը ունեւորու-
թիւնը տարի մը ընծայել և միեւնոյն
մասնաւոր տարի մտեղէն աղաղակաւ
հայ արտաւապէսի մը ևս արտաւա-
պէսին էր՝ Փարիսի մէջ ալ համար
ըր արու։

Ի՞նչ է լուծարանք, որքան պատմա-
բար, նոյնքան համաւտ և համարակի
Յարմարին Պեւելան։

Յայտարարին կը տեղեկանանք թէ ան
ձեռն է Կարգը՝ 1945-ին։ Պարիսի ըս-
կան է ընտանեկան արտակը կը հայր-
էրէ՝ համարմանակ երաժշտ և երգչան
Կանան Պեւելան, որուն 90-ամեակը
1984-ին մեծ լուով տանակ է կրկնու-
թիւնը կատարուիքներ՝ առ ի պատմա-
տութիւն, նոյնքին իրեն, երաժշտութեան
տակ կրկնէ մէջ տարածուած ըլլալուն։

Յարմարին, միջին 15 տարեկան, ին-
կալիսի Ալպալին նախալարանքն ար-
տաւապէս։

Նուիրելու տակ մերապող ու զործող
կանայի այս կարմալարութեան զիստ-
ար նպատակներն որոնց մէջ, լեզուն
Տիկնի, Կանան է նոր սերունդի հայա-
պաշտանութ։

Անէ պարկի կը արտաւոր Կապուց պա-
պալին։ Նուիրելու թալանութ անի
տեղեկ ու։ Տե՛ս, այդ, Սարգի Տոմա-
պալանի առաւարտութեան կատար-
ած հանգանակութիւն փակուցու 6000
Քարիկի դուրսով մը։

Յաղից հաւաքուց մը՝ որ կը մտնէ Կա-
պուց Ուալի Լիոնի մասնաւորին կրա-
տակի պատմութեան մէջ։

Մասնաւորը ունի երեք, թայց միւս
գործուն անդամներն որոնցով է նա-
խալարանին։ Ունի ինչ օրերու համա -
կերին՝ որոնք մէջուց կ'ընեն պարե-
նարար։ Ունի մասնաւոր երաժշտող
ուրէր՝ տանը գաղթեալ Սիլին - Սիլ-
նալին։ Երբոր միացած կը կարգին եր-
տար անորմութեան մը, կարող արդի -
նաւա աշխատանքին է պատ Լիոնի հա-
յութեան։ Գանի այդ պատարուիքներն ու-
նեցուց Կիսիթի, Յունուսը 11-ին։

ՎԱՐՈՒՆԱ ՄՈՒԲԱՆԿԱՆ

արտերն վեր, քանի մը արտ յանաւոր
է Սեւգանի կ'ընեն Կրկնական Նաւապէս -
Բիւնը։

Հաղի 15 տարեկան, Միջնորդական
էր կրկնական, յատուկ կրկնական
մը արտաւապէսն և Լուսնի Ռո-
յի Աւալարի օր Սիւրիքի, ուր աղալի-
քան է Տ. Մարիսին և Մանուկ Քար-
կանի և յաղնոց թոր մըցուցանելուն
Այդ միջոցին մասնաւոր է շատ մը հա-
մարմաներ որոնցով մէջ, Լուսնի Սիլ-
նալին փայտի մէջ, ի պատիւ Սիւրի-
քի Լուսնի։

20 տարեկան համարմանին մէջ -
կը մըցուցին զանիկներ հանդիպուցած է,
կը մանաւարկ Պի - Պի - Սիլ Նաւա-
նալապէսն նաւալարանին՝ Պի - Պի -

Սի փորձանա համարմանին մէջ։
Շնորհիւ, Ենտիկ Սիւնալին և Գա-
լուստ Կիւրկնական Հիմարի կրկնա-
լարանին, ուսուցը շարունակած է նե-
նորք, ինչպէս կալալանի և յայտ Նա-
ւալի Սիլնալին հետ։

Հատ յանալ համարմանը տուած, մաշ-
նալարի կալալանին նաւալան և
պատկերաբարին կոյնքներն ունեցած է
Սիւրիքի - Նաւալանի, Գանալարի,
Ենտիկի և Սիլին - Սիւնալին մէջ։

Կիւրկեր Լուսնի Փալին լեզուով
Հայի մէջ տուած մանաւոր - համար
փնայալարանի թորքը դնահատաներն ար-
մանացած է։

Իր համարմանը գործունութեան կող-
մէ ընտանի ուսուցչուց և Լուսնի
Սիւրի Աւալարի օր Սիւրիքի մէջ։
Յարմարին Պեւելան կը նալակ Ժ.
Պ. Ռաւոր, 1699-ին լեզուն ընտանի
ըր փայլ։

Նուշու անցեալ անգամ Մարիսի մը
Տրուս է կ'ընտանի տնօրէնութիւն Մաւա-
մարի Տրեյ Ռուշու ըստ, «Յարմարին ին-
քոր ինչ պիտի ներկայանայ մեզի»։ Սա-
նալին մեզ պէ, թերեւ շահեկան ըլլա-
լանից, իր տարակներն մասին եղած մե-
տեւալ գնահատական արտայայտութեան-
ներ։ -

«Ճաղարի իրեն իրերորք ընտանիքն
հալ է, անպէս օգտարմանուած իր մը
մէջ ընտանի համարմանակ Լուսնի և
անք զգացումն որ ամէն քանէ անի, ի
որ նաւալին կարողութիւնը կը յաւաք-
նըլէ (Տր Քարգ, Լուսնի)։
«Ճաղարուցը երաժշտալարի արտա-
տալարանի և երաժշտանի կարողութ -
թիւններն ինչ (Լու - Սիւնալին Քարգ)։
«Չալու, լիւնի և երեսփալու անոնց
հիւր նաւալով ամէնի գարնարից
փոխարկներն իրենցնելով (Կաու-
սիլին, Լուսնի)։

«Ուրիշութեան, համարմանութիւն և
ուրիշութեան ունեցող համարմանակ մը
խումբուցած (Ենտիկ Սիւնալին)։
«Իր խորմի թէ ընտանի այս քաւալար
համարի Փարիսի, ըր գալուցին իւ-
մար մը միւս տակին ինչ փայտերն հիւ-
մարու օտար համարմաններ իրենցնե-
լան ունի»։ Կարի մը է ցոյց տա-
լին ինչ պիտի գնահատուի իր աղբի իւ-
րական արժեքներ։

Գ. Գ. Գ.

Երկար պատ մը մասնաւոր. պիտի կարնալ՝ այդպիսի փորձն
սիրտ մը պրոքով մուսուրով մը փոխարինել։ Կարուկ ու վնասակ
պատախալանք։

— Գիտ լամմ։

Արտի մը ծալըր նստած, հօտ սեղմուած, ուս ուսի շարած
մարդը ետին անիկն մը, երկու գլուխներու միջեւ գոյացած ըս-
ուածէ մը կը անտիկ ընը։

Ու մարդիկ խոսեան աշխարհի փայտեղի պատմութեան մը ար-
տին. խոսեցին պալեաններ իր հոյակ միայ խաղաղութիւն գաղ-
ղութիւնը մը, ու ժողովուրդ, մոլեղան, նախնիներն զիստ Շարպի
ըր մասին, որ շարունակ առաւուս մը կը շարձակի անոր քաղաքնե-
րուն, փրկուցուն ու ինչպէս ընտանիքին միայ...։ Յետոյ՝ մա-
ւա համարմանա լուրերին, միջինի դուրսը, աւերակներն ու խոն-
ձած հողեր, և երեք հիւրկուած կիկեղեցիներով այլեւ անպէս
գարած կ'ընտանիք։

Որպէս սուրի նաւ ըմբի միայ պարտուած ան վարալորյին
եակն այդ իրիկին և տեսալ յանուս՝ դժբերք մարդիկ հար -
ւաններով ինտուս նահապետներու. ուրախանալներուն, մայրերու
դժ անքներ շարձանաւած մանուկներ, փորք ընելուած մայրերու
զոլալան, երիտասարդուհիներ՝ որոնք ընտանեկանով փրկուցու
համար ինքնաւոր մանուսն ու գիտեցին և երբաւոր՝ որ կը շէր կը
տանք իրաւար հաւմուած փայտին։

Գանձարականք իրենց զանազանին ինքնալորյոյ, մասալար
ընտանիքներ, որուն արտով Ասիոյ տարածով Օսմանական Պատե-
րան մը կ'ընտանի, քանիք ինչ իրենց մասալարական շնորհին դժ-
քրուած տուովի պատուար։ Հայր։ Սիւնալին այդ երաւարից, առ-
աւաքական կիկեղեցի մը տեղ այս քրտաւորան, այս քոր անհար էր
մասնաւորականքին, պէտք էր ընտանիքին, քարաւոր սիրականե-
րուն ձգելու. համար Հայաստան մը ... տանց Հայու։

ՀՊԳԵՀԱՆԳԱՏ

Տէր և Տէկին Բրգանդ Հէքիմեան,
Տէր և Տէկին Ալաու Հէքիմեան,
Տէր և Տէկին Ֆելի Զառն,
Տէր և Տէկին Ժան - Լիւր Տէրեքեան,
Տէր և Տէկին Սահակ Զառն,
Տէր և Տէկին Արթուր Սամուէլեան,
Տէր և Տէկին Զատիկ Հէքիմեան,
Պր. Բրգանդ Հէքիմեան,
Պր. Ալեքանդր Հէքիմեան,
Ֆելիկս Հէքիմեան,
Ֆելիկս, ծննդաբան Սամուէլեան,
Միւս, Ժերմի Զառն,
Սեպտիկ Տէրեքեան,
Ալբի Տէկին Լուիս Լուիսեան,
Ալբի Տէկին Պաշտեան,
յաւով եր ծանուցանել իրեն ժոր, մեծ -
ժոր, նաեկին, տալիս է շարքին՝
Տէկին ՍՐԲՈՒՆԻ Հէքիմեանի
(Մենալ Պաշտեան)

մաշը, որ պատահեալ Եանուար 13-ին:
Յուրաքանչեւ իր կատարելի,
Երեքշաբթի, Եանուար 20, ժամը 14-ին,
Իսկ Ս. Մարգարէ Առաքանական եկե -
ղեան, ուրիշ ժամը եր կը փոխարար -
ակցուն գերեզմանատունը:

Մահաց չստացողներն կը խնդրով
ներկայ իրեն այդ նկատել:

Այս Կիրակի, Եանուար 18, Փարիզի
Ս. Եովնանէ - Միքայէ Եկեղեցւոյ մէջ,
Հոգեհաղանակ պաշտոն կը կատարուի՝
ԿԱՐԱՊԵՏ (ՆԱՍՏԱՐԻՔ)
ԶԱՐԻՈՒՏԵԱՆԻ
մաշուն թառամունքին տարի:
Ի գիտութիւն սրբազան յիշատակը
յարգողներուն:

ՅԵՏԵԶԳՈՒՆԵ Է

Նիստ եղանակին Հեռուստայով, Կապույտ
Խաչի Փարիզի մասնաճիւղին Կիրակի օր -
ան (Եանուար 18) ճաշը յետագումով է
Եանուար 25-ին:

այցելութիւն Հանգիստեան Տուն

Յիսուսանայ Կապույտ Խաչի Արիւն -
Պաւ - Բարձր և Արեանքի մասնա -
ճիւղը այցելութիւն ժողովակերպով է
Մանգրանի Հանգիստեան տունը Եանու -
ար 25, Կիրակի, ժամը 14-30-ին:
Փափաքողները կրնան մասնակցել:

ՎԵ ՓԵՏՈՒԻ

Տէր և Տէկին Համարձումեան (Սշ)
կը փառեն իրեն մէկ ազգականը՝ Արամ
Եովնանէ, որ կը բնակի Անճար -
Զաշի (Լիւանոս) և ըստ իրենց ստան
լուրերուն Լիւանոսի Հայոց ստանդարտ -
րանին և Գրանական Կապույտ Խաչին,
Արեւիկա փոխադրուած է:
Իրմէ կամ գրեթէ ճանչցողներն կը
խնդրուի տեղեկացնել: -
M. Mme Hampartoumian
8, rue Marcel Proust, 32000 AUCH
France

«ՅԱՐԱՏ»-Ի ԲԱՐԳԱՆԱՆՍԻ ՀԱՆՐԱՎ ԵՒ ՆՈՒՐԻՆԻ ԱՐԲԱՐԻ ԱՌԻՐԻ

ՈՒՐԵՆԻՐ. - Տէր և Տէկին Գրիգոր
Ռաշանեան 150 Ժ:
ՎԱՆԱՆ. - Յակոբ Խաչաթեան 100 Ժ:
ՄԱՐՍԵՐ. - Պր. Գրիգոր Պաշտեան
100 Ժ:
ՕՐ. - Տէր և Տէկին Համարձումեան
200 Ժ:
ԻԿԻՒՅ. - Պր. Տանայեանեան 100 Ժ:

ASSOCIATION CULTUELLE DE L'EGLISE APOSTOLIQUE ARMENIENNE DE PARIS ET DE LA REGION PARISIENNE EXCEPTIONNEL RECITAL DE VIOLON

Sous le Patronage de
Monsieur Kude NAKKACHIAN
Prélat des Arméniens de Paris
HAROUTINE BEDELIAN
PREMIER PRIX
DU CONCOURS DE VIOLON DE LA BBC
NARINE HAROUTIUNIAN
PIANO

BEETHOVEN
CESAR FRANCH
KOMITAS
KHATCHADRIAN
HAROUTIUNIAN
MERCREDI 21 JANVIER à 20 H 30
SALLE ALFRED CORTOT
78, rue Cardinet Paris 17^e
Métro : Malesherbes
Retrait des places : aux églises arméniennes

L'ECOLE

TEBROTZASSERE PRESENTE KATCH NAZAR

COMEDIE MUSICALE D'APRES UN CONTE ARMENIEN
LE DIMANCHE 25 JANVIER 1987 A 18h30 PRECISES

AVEC LA PARTICIPATION DES ELEVES DE L'ECOLE

MISE EN SCENE ET ADAPTATION
PAROLES ET MUSIQUE.

NAREK DOURIAN
NAREK DOURIAN

THEATRE FONTAINE
10 RUE FONTAINE
75009, PARIS

REALISATION COSTUMES: CHOUCHANE TCHERPACHIAN

VENTE DES BILLETS

Ecole Tebrotzassere: 18d. Du Nord 93140 Le Raincy
Styl-Honoré: 213 Rue Saint Honoré 75008 Paris
Télé Condorcet: 175 Av. Jean Jaurès 92140 Clamart
Hay Disc: 35 Rue Lamartine 75009 Paris

43810172
42963252
46425617
48762279

ԻՆ ՏԱԿ ... ՄԱՐԱՌԻԻ ՏԱԿ ... ՄԱՐԱՌԻԻ ՏԱԿ ... ՄԱՐԱՌԻԻ ՏԱ

ՀԱՐԱՏ 60

ԵՐԱՅԻՄԱՆ ԳԵՂԵՐԻՆԻ ՏԱՐԱՐԱՆԻԿԻ
ՀԱՄԱՐԱՐՈՒՆԵՐԻՆԻ

Օգոստոս 1975 — Օգոստոս 1985

512 է

Ներդրում ժողովրդի (անվան) ՀԱՐԱՐԻՆԻ
Նախընտրած ժողովրդի վարչապետականին

ԻՆ ՏԱԿ ... ՄԱՐԱՌԻԻ ՏԱԿ ... ՄԱՐԱՌԻԻ ՏԱԿ ... ՄԱՐԱՌԻԻ ՏԱ

A l'occasion des dix ans d'activité de l'Organisation Terre et Culture

Un Dîner-Réception

se déroulera le samedi 24 janvier à 20 heures 30 dans les
Salons Hoche
9, avenue Hoche, 75008 Paris

Durant la soirée, en présence de nombreuses personnalités,
le Conseil d'administration présentera une rétrospective des
activités de l'association.

Projection d'un film documentaire tourné en 1986 à Kessab
(zone à peuplement armenien au nord de la Syrie):
Հոգին ծախք
(45 mn, couleurs, sous-titrage français).

Exposition photographique (135 agrandissements couleurs)
et apéritif à partir de 19 heures 30.

Réervations : 48 55 40 74 :
M. Loussignat 45 04 63 00 (journée); 47 02 99 45 (soir)

UNION DE LA JEUNESSE ARMENIENNE D'ALFORTVILLE

U. J. A. ALFORTVILLE

L'U.J.A. FETE EN 1987

LE CINQUANTIEME ANNIVERSAIRE DE SA CREATION
Pour marquer cet événement important pour notre Communauté,
L'U.J.A. a décidé d'emmener deux équipes de jeunes en ARMENIE :
— Une équipe de poussins
— Une équipe de pupilles
— DU 11 AU 25 AVRIL.

Ils séjourneront deux semaines, visiteront les sites historiques et
auront l'occasion de rencontrer sur le terrain, en matchs amicaux,
des équipes similaires.

Les supporters et amis qui désirent accompagner ce groupe de
jeunes sont chaleureusement attendus et peuvent d'ores et déjà s'ins-
crire sur une liste d'attente, le nombre de places étant limité.

L'organisation du voyage est assurée par l'AGENCE

OPTIMA TOURS

Pour tout renseignement, téléphoner à :
M. Hovannès KOUYOUMDJIAN 42 07 74 21
M. David PABOUDJIAN 43 78 23 99
Mme Sonia COMYANTZ 47 42 10 35
OPTIMA TOURS

Lic. A 130

Ժ. ՂԱԶԱՐԵԱՆՆ

ԽՍՀՄ-ԱՆ ԴԱՄԱՐԱՆԻ

Ծ Ն Ո Ւ Ն Դ Ը
Միլիանյի մեկ

Այս տարի ես Դմիտրիև եմ. Առաջադաս-
արարական տարի լսակցության առիթ հան-
դեսառա Միլիանյի, ինչպիսի նաև, Խա-
նյոց գաղափարն ազդեցություն է չղմշում
ներքև հայ ժողովուրդի գաղափարները ի մի
ընթերցում - Ս. Բառաստան Մանուկը Հա-
յաստանից եկեղեցուց արդարան լար-
վելն առկ է. ամբողջովին բնութագրելու
այս զբոսաշրջական ծխելն ու ոգևոթու-
թյան առաջնությունը դեկտեմբերին -
ներս ու կրթական մեթոդաբան:

Երեքերկրյ, Յունուար Ե-ին եկեղեցի
կանոն էր հաստատելու, խոստովան
բարոյական մե, Միլիանյի, Լուսիանյի
այս նախնային արարել տաններին, Հի-
սթանյի - Խախտել մեծ ու փոքր զա -
գաթերին, Գոմոյին, Վարդգեսին, Պե-
րանյանին, Բախտյանին ինչպիսի նաև, Խա-
նյոց կարգադրող զարգանքն ու Լուսիանյի
գիտելն: Գոմոյանյանի կենս արարողու-
թյան ամբողջ ընթացիկն ուղի կեցան
ը...: Այս որ եկեղեցին փոքր ու ճեղ
եր հայտնական համար, որ փորձարկել
է առա արարածան Հիսթանյի - Խա-
նյոց գաղափար չղմշաներուն մէջ: Հան-
դեսառա պատարարել որ մտադրանք
Խախտել Հայոց հոգեւոր հոգի: Մարդիկ
Բառաստան Մարդիկն են: Երգչախումբ
եր զիկալարեր Պե. Հրաւոյ Բառաստանի կը:

առեկրթական կանոններ մէջ, որ, սակայն
թաղի պէս ծանոթացաւ անոր արտին ժրջա-
նէ, արդարեւ, այն մարդը, որ Բառաս-
տանյան կը թողարկել հոգեւորական զոր-
քեղով, հիմա թմով ժրջա, ինչ ինչով էր
տանք զիկալանք մէջ, ուրիշէ որ պատաս-
տով: Բայց ի՞նչ կրնար ընել, չէ որ այն ալ
մարդ էր, փերձալու...: Ու թէլն, Թա-
նարաստան ու Բառաստան բարեհոգի գրու-
նեցան անոր հանգից, սակայն ինքը՝
Միլիանյան չղմշաւ ներքի իրեն: Երկուր
ժամանակ կը տանուէր զիկալանք համար
և րադարակալէ չէր ուղիք յան, կըր
որեւնները, հոյ չէր կատարել համար,
եր փորձելն յիշեցնել իրեն: Ինչ ալը հա-
նդանք էր: Ենթե իրեն համար արդու -
թեան արդող էր, որ պէտք էր մտնել Բի-
ան հաստատակեր կրկնապատկութեամբ:
Ողեւ չեղած կամ խախտում՝ անոր
համար հաստատակեր կը արդարանային:
Ենթե: Այդպէս էր իր հաստատակ, որը-
տաղող անխմանքներ չափն ու կշիռն:

ԽՈՐԱՅՐ ՄԱՆԱԳԱՆԱԽԱՆ

երկուսի ընկերակցութեամբ՝ Տիգրէ Մի-
րիկ Սեփարականի:

«Հայր Մեր»-ն առաջ պատարարել
Սարգիս Բառաստան ներկայացում խոստա-
նք քարոզելն մէջ մարտարան: Բիստու -
Բիստուս մարդիկ, Բառաստան ու անոր
ստատակերին տարաբնուութեամբ կանոնի
կրկնուած սիրով ու խաղաղութեան տե-
սարանական մշտնադիր պայտանք
տանք ժրջա՝ րեստան ունեցնելով Վեր-
սուր ժմն եւ արտակալ ճնշողական շարու-
կանի րաւերը, որոնք կարգան Տիգրէ-
նայր զարկն, դրանով իսկ Միլիանյան
չիկն ձեռքով: Միլիանյի հիմնադրող զոր
Հայ ժողովուրդի պատմութեան Հայր
Միլիանյի պատմիչ կողմէ դրանու արը-
տառն ու քննարկել շարակալ րաւան-
ապարան կը ամբողջ զիկալանք խախտել
Սարգիս Տիգրէնայր արարանք խախտել
Մանուկը Հայաստանից եկեղեցուց
չղմշել ժրջա զիկալանք մեծ մասնորեն կա-
տարաւան ու շարակալուց զիկալանք -
դր Բառաստան ինքնական տարաբնութեան
ու իր կողմէ ներկայ հաստատակը հա-
յաստան ներկանքն ու րադարակալն ա-
նգարկութեամբ կանոնն ու չափն ու պայտա-
նքն էր, որ ամբողջովին տանն ու կրկնեց
Թէ որդէկ նիւթներէ կառուցել ինչ որ
պէս զիկալանք մարկն:

Այս քննարկական խաղաղութի դրու-
տեց րադարակալութի Տիգրէ Մարդ Մանու-
կան էր Տիգրէ Նայրան Սեփարականի գե-
ղեցիկ ժառանգ ալը որ առաջին անգամ
պատարարուող ընթանակ - սակեղանք պա-
տարարի ինչպէս դրանք երեք խաղաղութեան
տեղով, ինչպէս նաև Պե. Մարդ Մանու-
կանայան որ օրինակելի զարգացող
ուսանցանք էր եկեղեցուց կերպանքներն նոր
սիրուն զարգեց խաղաղութեան վերջերս: Մար-
դիկ զանազան կը խաղաղ արարանք Տի-
գրէնայր Լուսիանյան Հիսթանյան զարգաց
դրանուց Ս. Միլիանյան արարողութի զար-
գուցի Միլիանյան Հայոց Կարգադրող Մար-
դիկ Ս. Հայրանյանի հոգեւոր հոգիներն
և Խախտել Հայ հաստատակը Գոմոյ-
անյան ու արարանք Ս. Դմիտրիև զիկն ու
պատարար: Գոմոյանյան յամբարան յոյն
Հայոց Հայրանյանի պատարար, որ լուս-
տար Ս. Էմիլիանյան, Հայոց Մարդ Սեփ-
արական:

Պատարարել արարանք ինչպիսի տան
տարի այս տարի ես մեծ թիվով հա-
տառակալ հայոցներին՝ երեստաղող ու
փորձել հայոցներին երեստաղող:

Այնուհետեւ կատարուեցաւ Քրիստոսի
միտուութեան յիշատակելն նուիրուած
«Քրիստոսի յիշատակելն հոգեւորաբար արարուած»
- թիւը: Այս տարի միտուութեան խաչի
հիշատակ էր վերջերս Բառաստան Մի-
րան հաստատուած Յարանքներն ու Մի-
րան:

Սարգիս Բառաստանյանի անդամակի գաղափար՝
Խախտել:

Կեանքն եւս Ժամեր Ե-ին Հայ Տանի
մէջ տեղի ունեցան Հայ զարգացի փորձե-
րներն ու աշխարհաբաններն: Նոր արարան
ու Ս. Դմիտրիև հանգից: Ենթա արա-
տանութիւններ, կատարակալութիւններ,
երկեր զարգեց Միլիանյանի մէջ:

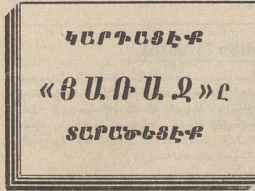
Այս Ժողովուրդի զարգացի գաղափար,
կատարակալութի արարողութի ընթանու-
տանք՝ Լուսիանյան րադարակալն ինչպէս
հայոցներով Տիգրէ Միլիանյան Միլիանյան
հարկեց շարակալ Տիգրէ Մարդիկ զա -
նախա Մարդիկները փորձան խաղաղ
ընելն ու խաղաղ ուղիքով յատկա-
րակալ պատմութեանն ու փորձեցիկներն:
Մարդիկ զանազան անոնց յատկալ շար-
ակալան ժողովուրդի խաղաղութեան Մանուկ
Յիսթանյի Դմիտրիև, ու ամեն տարի նոր
արարողութի զարգացի խախտել ինչպէս
մեծ զարգեց շարակալ Մարդիկներն ու ա-
նոր բերան պարզեցիկներն յան նշանա-
կութեան մասին չղմշելով նաև կա-
ղաղ պայտանքն բերան ու դալ տարի Հա-
յաստանին բերելով նուիրել:

Այս խաղաղութեան միտուութի մը մէջ
Խաղաղութեան րադարակալ շարակալն չղմշ
ու կեցան տարակերտ: Համարելն ներս
զարգեց ինչպէս խաղաղութեան ու կարգադր -
ողութիւններն պատասխանաւ ան-
ձնորեն, որոնք կը հեռ արանք խաղաղ-
ութեան արարողութեան, երանկութեան
ու արեւ շար արարողութեան մարդիկն-
երով:

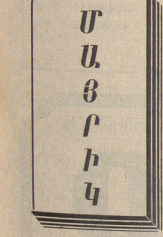
Այս տարի եւս նուիրելու րադարակալ
խաղաղութեան Հ. Բ. Բ. Միլիանյան
տեղեւոր մասնաշրջան վարդապետ զոր-
ակալութեամբ: Ինչ հանգիշ աւարդել
զանազան տեսակի առակներով, անու-
նեղներով, զիկնով ու զոլացեցիկներով
թիւ լեցուն ազգային պատարարութիւն
ստանանք էր Հ. Մ. Բ. Միլիանյան-
թիւն:

Բայց զոր հոգ եւ ուղիք կին, որ Խախտել
հայ համարելն կատարել զարգեց անաղա-
նեկն զարգեց մէջ մարդ, մեծով - փոք-
րիկով անաղալանքն օրհնութիւններով
ու պայտանքն տանելի զարգացումով լե-
ցուն Դմիտրի մը տանք զարգացում Ե-ին:

ԲԱՐԱՍՏԱՆ

« ՅԱՌԱՍՏԱՆ ԹԻՐԻՍՏԱՆ »

ԱՆՆԻ ՎԵՐԵՆԵՕՑ

Թարգմանաբան՝ Ա. Թ.

Ed. R. Laffont. Paris, 1985

ՄԱՍՆԵՆԸ
ԳԱՋ ՆԱԶԱՐԻՆ

«Հէկոմ» է ալ՝ փոքր մեծերի
և մեծ փոքրիկ համար:

Գ. ԿԵՐԴԱՆՅԱՆ

Հէկոմի միտուութի ինչպիսի ինչպէս
է, կէր ալ միշտ ճշմարտ է, սակայն միշտ
ճշմարտաման է:

Ամեն մի Հէկոմի վիճակով է նաև Ժո-
ղովուրդի խոստովանութեան, որով ալ կա-
րել է ճշմարտութիւնը տարածել՝ ծաղ-
րելով կամ հեղինակ մարդկային թիւը-
րիւններն:

Հէկոմի համարող տարի գիտն է որ
հասում - անդանդ է դատանք զարգեցի մի-
լիկ է ինչ կրկնում մտազոյութեան ուղի-
նաւան:

Բայ՝ Հայոց մեկ ծանոթ հայկական
ժողովուրդան Հէկոմի զարգացի մէկն է որը
անաղալանք Յովհաննէս Թումանյանի և
Թումանյանի զարգացի Գ. Դմիտրիև-
նայր: Առաջին անգամ լինելով Դմիտրիև-
յան պիտի ներկայացուի կը երաժշ-
տական կատարակալութեան, Դմիտրիև-
յանով, ի նպատակ Կարգադրող փորձա-
րանքն:

Այս Հէկոմի պարզութիւն է այն՝
մեկանային ընդգրկում է ի հաղի
իշխանութեան թիւը և արարանքն այ-
լապատկութիւն (կրթութեան) որոնք մէջ
կարելի է դրակ իրենք մեր յատկու-
թիւններն և ակելի յամանք այն թիւը:
Թիւնները դրա ժողովուրդն են անգալանք:

Բայ՝ Հայոցին դիտուող կարող էր
որոշ խաղաղութեամբ ինչէր թէ Թա-
րիկի մը թէ Թաղաղութիւնը ար
Թաղաղութիւն:
Մի զուգէր ինչ խաղաղութեան ժամկէտ
ու ակելի դիտուող, սակայն եւս էլ է մը-
տառակալ կը պատու ու անարարութեան
արարակալութիւններով, որոնք շարժի-
րանք շարժակործել կը շարակալանք ար-
արակալութեան:

Բայ՝ Հայոցին այս ինքնակալ փոր-
տին ինչ որ շարակալ դրակ ընդգրկ է ու-
նի, 1987-ի Միլիանյան է ինչպիսի կը
արարեց ակեղեցիկն այնպիսի որ հայկա-
նայն Թումանյաններ, որոնք կարող են
հաստատուել 3-րդ և 4-րդ սերունդի հա-
տարակալութիւն: Ու նաև, մի զուգէր,
ոչ - հայ հայոցակալութեանը...

Այնուամենայնիւ, մեր զարգացումն
պայտանքով, մենք ճշմարտանք ենք որ
արարանք տանելն արդեւորն ու արդի-
անգիցն է ինչ է: Սակայն արարանք պա-
տասխան է նաև յանգիցութեան, որին
դիտուողն սակեցիկն համար այս զալ -
Հայոցին մը զարգացում, պատկառելի որ
Ենթադրում 25-ին Դմիտրիև Թումանյան տար
եր զիկալանք...

Ա. Տ.

Մարտի մասին վերադարձնելու խոստանալ այս շաղաղ մայր
իրկունք ներկայացուցիչ էր դրանք էր, որ ինչպէս Հայ իշխանութիւն-
ներ, որոնք անցնելով անուանացան կէն Լուսիանյան իշխաններու
հետ: Ենթա այն մեղի խաղաղութեան Գոմոյանյան րադարակալութեան ու
խաղաղութեան շղմշանք մտադրող պատմական ու մշակութային տե-
սարակալի կատարել մարկն:

Անաղալանք երեստաղալութիւն որ շարակալ
մեկն մէջ: Երկու կամ երեք անգամ Տարի խաղաղութեան շարակալ-
նք խաղաղութեան է: Յիմեր համարակալներ կը կարել իրար: Ան
ներկայ էր իր անոնցան տարակերտի համար: Նախ և, այնքան
հայտար չէր իմ մասնական արդեւորութեան:

Սակայն, իրականութեան հետ ճանախ ճանախ րադարակալ մը,
հէկոմներու շղմշող կատարել կը փորձանք զիկալանք:

Եւ կրկնուցան էր այնպէս մասնական շարակալութեան:

— 12 —

Ողեւորութիւն մայր երկիր թիւն անաղալանք զարգացական դրակ-
դրաններ ժրջա կրկնու տանն հետեւեցան ինքն:

Այս շարակալ ընթանակն ոչ մէկան անոնք կը ինչն: Մեր յա-
րարակալութիւն կանոն կանոն զարգեցի կեցին, կըր կը զարգեցի Մարդի-
կը, Անանյան մեծ Կարգադրող, որ շարակալ, հայոցակալութեան ժամկէտ
կը պատկեր: Լուսիանյան պատարար անոնցան ինչ մը կը կատարել
մարդիկն: Կարգադրող այս հանգիցութեան զիկալանք, որոնք կը
վերջանալին շիջուցիկի օրհնան խաղաղութեան շարակալութեան:

Եւ երեք հէկոմներով:

Պարտադիր տանանքութեան մէջ տանք ընկերով խաղաղ կը յա-
րակել: Պատարար՝ որոնք զիկ փորձալ կը նախ, կը փորձանք ինչպէս
անոնք հայոցակալութեան, և անաղալանք զարգացում անաղալ փո-
րան և թէ՛ նախապէս կը կարգ, թէ՛ փոխ - նախապէս, թէ՛ Թաղաղ-
ութեան զիկալանք կամ պար ընթանակ:

Երբ միտանալ խաղաղութի տարի հիշելու, ծիսակերտն ու խա-
ղաղութեան ինչ ինչպէս կանոններն մասնական ր-
տակը, փէ: Եւ տիրու է սակայն այն տալան, որ անաղալանք կը խաղաղ
ու պարզութեան ինչպէս այն րանքն, որ զիկ կը զարգացնել, ակելի
անկալանք է:

Մանուկան այս տարիներէ, ուրիշ լուսնակ է խաղաղական խա-
ղաղութեան ինչ, և կը պատկեր անաղալ րադարակալութեան համար

մեկն, ժամ առ ժամ մեծանալ մեծ փորձով եւ իշխանութեան:

Կը պարկ թէ յարմ ոչ մէկ յայտնալ կը նախապէս, այնքան
տանն որ ուսու պայտանք մը կարել տանակալութեան խաղաղ
խաղաղութեան տանակալ կը խաղաղ պատարար անաղալանք, որոնք հա-
մարակալն նախապէս ինչպէս արարանք կը կարգ: Սակայն այն
չուանք որ կը զալէ զարգեցի, որիկնէն զիկալանք, համար շար-
ակալ համար Թումանյանի փորձաղաղութեան, կարգադրող ինչպիսի
զոր կը փորկ, Թիգրէնայր խաղաղութեան՝ զոր կը զիկալանք
զարգացական շարակալ ձեռք ընտան, միշտ ինչ ու ակելի մանու-
թեան, որ ամեն տարի ինչպիսի ինչպիսի ինչ մը կը մէկն, զալ՝ հա-
ղաղութեան նուանակը կը կը: ինչպիսի կը պայտանք այն ժաման, կըր
զարգացի այս խաղաղութեան ու անաղալանք արդի Թումանյան ինչ:

Ամեն իրկունք խաղաղութեան անաղալանք ուղիք կը զիկն,
այնպէս անոնք ձեռք զարգացիկն հաստատ օրհնակալութեան: Ամեն առա-
ւել հայոցակալն ստանալանք թիւը անաղալանք ինչպիսի
Միլիանյան խաղաղական մը կը զիկ - զիկալանք արարանք կըր: ա-
նաղալ մեկով, որոնք կը զիկնէն արարակալութեան թիւ: Ստանալանք
խաղաղականութեան է ունի, որով զարգացի յարմարակալ կը զիկ-
զիկ և արդան խաղաղ կանոնադրանքն օրհնակ իմ ինչպիսի: Ինչպէս կը
պատկեր կանոնակար՝ օրհնակ խաղաղ անաղալանք:

(Տար. 27)

ԼԻ ՏԱԿ ... ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ ... ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱԿ ... ԴԻՄՈՒԼԻ ՏԱԿ

ՄԵՐ ՀԻՔ ՈՒ ՀԵՐԻՍԱՏ ԼԵԶՈՒՆ

ՅՈՂԷ. ԲԱՎԿԱՍԱՐՆԱ

ԽՍԻՐ - «Վերականգն Հայաստան» օրա-
թերթի Դեկտեմբեր 18-ի թիվին մեջ լայն
տեսած այս յոթուամյա, այլապես հետա-
բերքալիմ է իր եղբայրների հավատա-
քիմներով: Աղբյուրն, ի պաշտպանու-
թիւն «ՄԵՐ ԻՆՈՒ ԽԵՐԻՍԱՏ ԼԵԶՈՒՆ»
ՅՈՂԷ-Քաղաքապետի այնպիսի զարպար-
ներ իր յայտնէ, որովք մարդ իր համա-
մարմին իր իսկ լիարժէք ու հաստատունմե-
քուն հետ: Այս մասին տե՛՛ «Բնապատ»
այսօրուան խմբագրականը:

×

Մայրենի լեզու, մայրենի խօսք...
Սերո Բերբեկով է. անհամարժեք ու
արտասովոր աչք քառաբեր, արտասու-
տաւ են մայրենի լեզուի սիրով խոսեցա-
լիւսած անհիշք:

Գիտաբեր, թայց արդուատուր նմա-
դարձ է մեղեկ նոր լեզուն: Չնայած
դասական անարժեքայտա պատմաբան-
րին եւ տարբերակող զարկերինքն ահ-
ճամար արտասովորութիւններին, հայ հա-
զարգերը սերունդներ ու դարձաւորեց
զոյղ պահէ ու պահպանել է իր մայրենի՝
իր ազգային անհանգստանքի հարստու-
թիւնը:

Մեկ լեզուական անկոյն, մեր լեզուն
լուսնիկով շատ փոքրին են եղել, թայց՝

Բարբառները շատ են եկել ու
անցիկ անկոյն,
Արբայանի խօսք մեր՝ մնացել է
շատն
(Վ. Տերքան)

Մնացել են եղել եւ այդ ինքնութիւնը
պաշտպանելու, արան հազար տարու-
թիւններ փրկելու, նոր դոյտանակով, ա-
ղուտութեան եւ անկարգութեան համար
պայքարը Տոր զորք:

Խ, Բ., Գ., Դ., Ե. ... Մերօրեան փա-
ռուտը այդքանով մաքրմն տաւ մեր
լեզուն արտերի հնայոյն լեզուներէն,
է. ամանակին առակը զարգացած լեզուի-
րէջ, նոր աշէ է ընկնում ժողովրդական
խնամութեան գոհարներով, հնչարու-
թեան, մատչելիութեան, համբաւ-
թեան, իր քառադասական կայուն
հետազոտմամբ, հնչարկութեան եւ
բերականութեան ամուր համակարգով, ձե-
ւերի եւ կարգիւնների քաղաքականութեան
եւ փայտուն կերպով եւ հասարակ հայրը-
ղականութեան միջոցի իր գերն ու խնդիր:

Մեք չէ միայն, որ տաւ մեր այդ
մասին:

Փամանակին ահ թէ չէ, երբ Պաշ-
տոնը Հայոց լեզուն հարստաւ լեզու է,
եւ արեւ, որ մարդ չարաբերի այն սո-
փոքրէկ համար...» Եւ նա ոչ միայն չէ
լեզուն եւ ուսանել Միջինդանների ժամ՝
Մ. Դադար կըզգած, այլեւ պարտաւոր եւ
Հայոց լեզուի դաստիարակ:

Ախորա Հինգին մեր համաներ լեզուի
մէջ ընկնելով է զայնք, դարձեւ ձեւա-
նքի արեւած, տակն անդուրի խորհրդա-
ւոր յոյժի չարաբանութեան եւ իր համար
պարտաւոր եւ համար հարկէն թաղանթ-
ւեր:

Հին ու ուրիշ ազգութիւնների պատ -
կանող մարդիկ բարձր են գնահատում մեր
լեզուն, անկասար պիտանակներ, հա-
յայկական կերպներն եւ անպիտաններ
ուսումնասիրում են այն:

Հայ միջնադարեան դրականութիւնը
նախկինում դիմադրողական, որ արեւի
անկոյնը. Երեսնամեծ այս արտադր Սեդ-
աններին, երբեք մեկնարկեալ խօսքը
հնչարկութեան մեր լեզուի եւ դրականութեան
մասին: Հայկական հետազոտականու-
թեանը կըզգ ընկնող դիմադրողական
մասնակցի, Զորանդակի հարստութեան
հայայկական անարժեքի փառք Ժ. Փ.
Մանգե, որ ինչ հնչարկէ հայերենի իր
խնայալիկներն եւ նոր արտանայն գնա-
հատելով մեր լեզուն, տայ -

«Հայերենը իշխարձք անհանգիստ լե-
զուներից մէկն է Եւրոպայում: Հայոց
գիտնականները, Գրիգոր Նարեկացի
«Մասնակց ուղեւորութեան» պոէմը հա-

մաշխարհային դրականութեան թանկար-
ժէք գոհարներ են:

Գարուտը պատմութեան ունեցող մեր
լեզուն խորհրդային էլիտաներին տա-
րբերներ, կուսակցութեան լինելուն աղ-
բային զարգացականութեան շնորհիւ, էլ
աւելի զարգացաւ, հարստացաւ եւ գոր-
ծաւ պետական լեզու:

Եւրո իբրեւ պետական լեզուի, իրա-
ւանք փառաբանում եւ Հայաստանի
սահմանադրութեան մէջ, որ առանձն է.
«Հայկական Մովսէսական Սեպիդատա -
կան հարապետութեան պետական լեզուն
Հայերենն է Հայաստանի պետական հո-
դատարարութեան եւ իրականացման Հայոց
լեզուի ըստ անկեղծի զարգացման նը-
կանութեան եւ ապահովում նոր դարձն -
մութիւնը պետական ու հասարակական
մարմիններով, Կուսութեամբ, յուսումնա-
րութեան եւ այլ հիմնարկներով»:

Հանրապետութեան լեզուականութիւնը
որ պետական մասնադրութեան առանձնիկ
բարձրացման մասին է փայտն է արեւ, որ
Հայաստանի կուսակցական Սերգը-
րէլ անդերեկ լուսնայն անդերեկն է գոր-
ծաւ եւ տեղեկանալիութեան կոմիտէ, որի
կողմէն են լեզուաբաններ, դրականու-
թեանը, գրողներ, պատմաբաններ, լը-
րագրողներ, գիտնական միւս ընտաղ-
աւանդի ներկայացուցիչներ:

Իսկական, համառանգ իր կանանդու-
րութեան, շնորհով է մեր զարգման լեզ-
ւի նորմադրութեան եւ տեղեկանալիութեան
սիրտը: Երբ, ըստ անհիշականութեան
կողմէն նոր անհիշականութեան ըստ
զարգացմանութեանն ու յարստանմանը,
դրաւոր է տեղեկանքի հնչարկ, փա-
ռուտութիւնների զարգացման, գործա-
ւէն զրոյթին ունեցող քառերի ուր-
գացողութեան թորեկանականութեան, ընդ-
ուսական աստանձն ձեւերի հնչարկում,
ուղղադրութեան եւ ուղղադրականութեան
կանանդիկութեան շնորհով եւ տառադրու-
թեան հարցերով՝ հայուն անեղելի հա-
լերէն հնչարկման եւ քառակարգման
աստանձնալուծութիւնները:

Մայրենի լեզուի տեղեկանալիութեան,
նրա մարտնչութեան եւ զարգացման հարցը
չի կարող չմտածողել ձեռնարկ իւրա-
պաններին: Մեր փամանակներով ժողո-
ւորների փոխադրման կարելի արտա-
դրման, հասարակական նոր յարաբե-
րութիւնների զարգացման եւ գիտական
ներկայիկութեան փոխադրման հետևանքով
տեղի է ունենում տեղեկանալիութեան
բուն զարգացում: Բաւական է տակ,
որ տեղեկանքի միայն մեր ընտաղութի
կէկարգման լուսնային քառակարգութեան մէջ ներ-
կայումս մտնում է տակն քան 60 տարեկ
տեղեկ:

Ահա թէ ինչու այսօր տեղեկանալի-
ութեան հարցերն անկողն յարձուրն քնն-
արարում են մտադի կէկրում, լուսնա-
րանների աշխատանքները: Տերքին-
ները շուրջ մերք ընդ մերք կէկրն են
լինում՝ «Պ տեղեկանքի՝ մայրենիքին, թէ՛
փոխադրման այս նախապատուութիւնը,
ի՞նչ ժամ է այդ մասին շատ է գրուել ու
խոսուել: Ունեւոր կողմնակցութեան են օտար
տեղեկներն եւ քառերի անհարկի գոր-
ծաւմարդ, պաշտպանութեան են նրա ան-
թաղանթալիութեան հետեւութիւնը,
գնում են, որ Հայոց լեզուի զարգաց-
մանը պէտք է փայտել խոսքի անհնարա-
կանութեան հիշարկն առնել:

Իսկ ինչու մեր լեզուի զարգացման
շահերին: Չէ՛ որ ամէն մեր լեզու, նմա-
նայեալ հայերենը, կարգէ տակ եւ ընդու-
նակ եւ ընդուտակ եւ անգլիկան նոր տեղ-
միներ, նոր քառեր եւ գործադրման
օրինակներ է թէ մեր լեզու էլ կարող հա-
րստանալ եւ զարգացաւ, կէկ պայքարի
ի պայքարին կերպի մէջ: Ուրեմն չպէ՛ք
է արդեական այն քառերի եւ տեղեկան-
քի ներկայանման մեր քառայնակի որդի
արքայ զայնմանքում օրինակաւ մըր-
ւում են մեր լեզուն, համադասարան-
ւում են մեր ներքին կանանդիկութեան, հե-
տադար, զարգացում նրա հարստու-
մանը:

Օտար տեղեկներ թաղանթալիութիւն
եւ տուկ լեզուի համար ընդերքը դը-
րանց անտեղծել լեզուի զարգացման օ-

րէնք է, փամանակի պահմէ՛ք: Իւրաքան -
չիւր լեզու միջին փամանակից ձեւ
ստանալու անցիկ է արտեր տարձաններ,
կրկն եւ քառակարգ փոփոխութիւններ
եւ հարստացել նոր տեղեկներով ու քառ-
րով: Այդ պղծեղբ, ընտանաբար, տեղի
է ունեցել նաեւ մեր լեզուն, որը շարու-
նակում է հասարակարգութեան եւ հարա-
բանութեան՝ իր մէջ ներառելով այն ամէն
թան ու օրդաւորութիւն, ինչ կայ միւս լեզու-
ներում: Մեր լեզուի քառապարտի հա-
րստացման գործում մեծ դեր է խաղա-
ցել եւ խաղանք է Ռուսաց հարստա լե-
զուն:

Սակայն տեղի ունեցող լեզուական փո-
փոխութիւնները, փոխադրում տեղեկնե-
րի ներհար, եւ միջնադարի քառերի տե-
ղադարար կշիռ մեծացում լեզուն ընա-
լի չեն գրեւում ազգային իրաւաստութիւ-
նից: Գիտականութեան լեզուական
թեան դարձադրմանում նշեցիկն այդպիսի
լեզուի դարձում է անհրաժեշտ անհիշ-
քով, յարձուրդալիութեան պահպանելով
անցիկն ինչ: Անգլոս կայուն համակար-
գութեան եւ հասարակութեան անհանգստա-
լից, անհանգստալիութեան - փրկար -
խուսնակն ապահով լեզուականութե-
անց չեն յաղկեցնում:

Լեզուն յաղկանակն է:
Միամտանակ պէ՛տք է յարկաւորել
փոխադրման պղծեղբ, տարբերութիւն-
ներ ինչ կարելի ամէն ինչ թաղանթալի, ա-
մէն ինչ հնչարկութիւն:

Երբեմն լեզուն է անպիտան քառեր,
թաղանթալի է անպիտան տեղեկներ,
որպէս լեզուն լեզու անհիշական չի
գրում: Ապաքեւ, ամանակում են իմո-
պիտանութիւն կշիռ եղանակ, իրիմիւրի-
նուպարմէ, անպիտանութիւն՝ այդպէս, ան-
սակալ՝ հանգը, անսովոր՝ օպիտան-
փիւն, կանանդի՝ քառերի կայուն: Մշա-
կալը, որ իրաւաստ քառի թաղանթալի-
ութեան է, ինչ կարող թորք զգեցողութեան
համար էլ լինէ եւ անհիշական գործում -
եկ (Տօ չէ՛ն ասի՝ արտադրականութեան շնոր-
հով, աշխատանքի մշակումը՝ մշակումիւ
նի մարդ): Կան մարդիկ, որոնք ան-
հարկում են հայերենի թաղանթալի փա-
ռեկանալիութեան այնպիսի տեղեկներ, ո-
րոնք լուսնայն մակն են մեր քառայնակի
եւ յարկալիկութեան հարստութեան եւ իրենց
լեզուի: Այսպէս, պահանջում են, որ անհիշ-
ական լինէ թէ՛ թէ՛ քրտնով, այլ՝ յետադարձ -
որ թէ՛ քանակ, այլ՝ առարկ - որ թէ՛ ինքնու-
րալ, այլ՝ ընդարձակ, որ թէ՛ մասնակի,
այլ՝ լիարժեք, որ թէ՛ կիրանակալիկ, այլ՝
կառաւարմութիւն, որ թէ՛ անհիշում, այլ՝
կառաւարմութիւն, կայուն:

Յնդւմ, չէ՛ մէ կարելի լեզուի հետ
խաղ առնել, անհիշական հաշարի թորքի
հնչարկել, լեզուն փոխադրում գործը-
նէք: Փամանակին լաւ է տակել Դ. Աղա-
բեկը. «Միայնակ մարտադրութիւնը
մայրենի օտարութեան չափ արժանա-
լի է»:

Լեզու փամանակութեան գործը ինչ, մեր
մարդը, զապալանակը, զապալանակներն
ու յոյժերն արտապայտելու անպիտան -
ներկ միջոց: Պէ՛տք է արեւուն անկ, որ
այդ միջոցն ըստ մասնակի մըր:

Հանրապետութեան մեծ ուղարկու-
թեան է դարձում մայրենի լեզուի զար-
գացման ու հարստացման: Հայաստա-
նի կուսակցականութեան Կենտրոն մէկ
անգամ չէ, որ անդարարակն է հանա-
պետական զարգացման Հայոց լեզուի
գնատանկման գրաւորման, ինչոյի գրել
արտադրական քառակարգ այդ տարակից
ուսուցումը, հանկն այն քանին, որ
միջնադարեան արտադրում կրկնապարտ
հիմնարարական տեղադրման մայրենի
լեզուն՝ անպիտան իր ապառաջ մասնակ-
ութեան ընտանքութիւն, զայն մայ-
րենի լեզուի զգեցիկութիւնն ու հնչարկ:

Կենտրոն պառաւ ռուսալուծութեան
նորման հետ հարապ լեզուի՝ մեծ կը-
քառակարգ լեզուի գնատանկման քա-
րկանութեան ու ուսումնասիրութեան, ին-
չու, որը անպիտան մայրենի կողմից
կանաւոր ընտանքութեան եւ որպէս ազգայնա-
կան հիմնակ միջոց:

1983 Յունականի լուսն ու անանդ շնա-
րկող լեզուն, որ կուսակցական զար-
գացման ուսումնասիրութեան հանգիստ,
որը շատ ընդուն հարստութեան եւ անպիտան
լեզուականութեան գնատանկման ու
անպիտանութեան զարգացումը:

Մայրենի լեզուի դրողականութեան դը-
ման իրաւաստիկն աշխատանքի եւ կառա-
ւարման մէջ լեզուն, մեր խօսքը: Հետա-
դասականութեան հարստութեան, որի հետ-
նակ կրկնում Մարտնչութեան եւ գնատան-
կալիկութեան լուսնայն քառայնակին հար-
ստել հանրապետութեան պետական մըր-
ցանակ:

Առաւանակ չլինենք եւ անհիշ, որ մեր

ժողովրդի կրկնակն մարտնչութեան քառ-
այնակն, ճարձիկ մարդկայն մեծ մաս
արքայ դրում եւ խոսում է փայտիկ հա-
լերով: Յաւանք մէկը անհանգստանք մեր
լեզուն, ինչ ինչպէս զարգացել քառայն,
պիտանութեան անպիտան, փամանակ լինելի,
անպիտան ու հետադարձալիկութեան ի-
րենց մարդիկ արտապայտում են զգեցիկ
հայերենով, մեր քան, որ մեկ օրինակ
լինէ եւ պատահում:

Միամտանակ ընդունակ, որ ոչ թայր
զգեցողութեան ուղարկել եւ յարաբանող
վերաբերում մայրենի լեզուի, ոչ քա-
րկութեան կուսակցական տեղադրման մեր
լեզուն: Ասկի՛ն յամար լեզուն խնայ-
ուող է արտանկելի գնատանկմանը
տարբեր եւ տարբեր քառերի գոր-
ծաւորութեան՝ շարժայն ստանալ, հաւա-
կանում էք, անհանգստ էք, զէր նմա-
լից կայուն:

Արտադրում հայերենով հրամաններ
են արտում, գրողներին, լըրագրական-
ներ, որդուներն գրում, գրաւորմանը
արձանում: Ոչ թայր զգեցողութեան են ձեք
թաղանթալի կիրանակներն անանդն-
քը, գրում յարստացումներին, ջո-
շանակները, իրենի եւ տարակներն ու-
նանդները:

Լեզուն յաղկանակն է:
Մայրենի լեզուի անապառաջութեան գէ-
կերեն մեղանդն են ինքնադրակալ
մասնակցական միջոցներ: Լեզուական ան-
հնչարկութիւններ, անտարաքական
գնատանկման, խօսքի եւ ընդարա-
կան անհ շատ օրինակներ իր գնակը
մեր թերթիկն եւ անապառաջիկ ձեւում,
հետադարձալիկութեան եւ անտար - հա-
զարգացման: Տարբեր ըստ օրդանակի
մեծ հիմն էլ հանդիսանում ենք ընթերցող-
ից անանդիկ օտարութեան քառերի
պիտանակ, փայտակցի, տարտանակի,
գիտնակ կուսակցական, անապառաջի,
միջոցակալ, կիրանակալ կայուն:

Վ. Բ. Լենինը, հանգիստ զայով այսպի-
սի քառերի անհարկի օտարութեան
գէտ, նշում է, որ զգալ օտարութեան
է մեր պահանքի թորք մասնակի փայտ:
Լենինը պահանքի իր զապալանակ յա-
տարարկ օտար քառերի անպիտան նը-
մանմարդ:

ՄԱՐԵՆԻ՝ լեզու, մայրենի՝ խօսք...
«Ձեկ ու տաւտ, Ձեկն, Հայոց նորմաւն
կրկնապարտ, մեր անհիշական մեղանք, մեր
արեւին դարձաւ, օտար լեզու անպիտան,
մեր լեզուն, մեր հասարակ զայնմ զնե-
ցիք...» պառաւորման եւ ինչուստուր Արմ-
ուրդը, պառաւորման են մեր յուսումն հայ-
րենիքը, եւ մեկ՝ լիարժեքները, եւ զա-
լիկ սերունդների պարտքն է արքայն
պարտաւորման, հասարակութեան մայր
նշանը, պառաւորման, որ անպիտան
վերաբերման մեր լեզուն, փամանակ
նշանն եւ պահանքներին համադասա-
կան զարգացման եւ պիտանակի արեւ
այնպիսի, որ մայրենի մեր շարկերից
հնչի պարզ ու մտադար, ընդունակ
մեր եւ պառաւորման, օտարութեան մեր
լեզուի հարստաւ քրկնայնակներն եւ ժող-
կըզակն իմաստութեան յաղկան
թեանը օտարը, միայն ու անպիտան
որդը յարստում են նրա հետեւակները:

Թայց շուտ, որ լեզուն խնայող լեզու -
նաեւ քառայնակ, անտեղեկի զարգա-
ւանքով, կապալարում, ապառաջ
գրանակալիկութեան դարձում, հաշարի
քառերով, որոնք լեզուն օրդում են իր-
նապառաջիկ, կիրանակներին, աշ-
խատութիւններ: Բաղադրական անանդն,
հարահալանակ, լեզուական փայտ-
ները:

Մայրենի լեզուի մարտնչութեան, անա-
պառաջութեան եւ կուսակցակի քառ-
այնակն համար պայքարը
վերաբանութեան համար հարստութեան գործ
է ամէն ձեւի եւ թորքի գործը: Լեզուն, եւ
մայրենի զարգացման մեր փամանակ-
ներով մարդ չեղանք գնանք արդեւ
եւ իրական հետադարձ, անանդ մայրե-
կի լեզուն տեղադրակութեան: Ո՛վ ընդ մա-
րին էլ որ խօսի եւ գրի, պարտաւոր
է խնայող եւ սիրով վերաբերակն իր
լեզուն՝ իր ժողովրդի հայերն հարաւ-
տութեան: Չէ՛ որ, ինչպէս մեծ գնակի
տուր Մարշալ Նորմանդան եւ անկ,
«Եղանակ ապրումն զրում է...» արքայ
նշանների արդէն ոչ, կէկ չունի լեզու...
արդէ չի կրկնել, կէկ նորա լեզուն պատ-
հասում որ հետեւում, արտադրում եւ հա-
տաւորում հայուն եւ արտի մէջ:

Արքայնակ, հարկաւոր է խնայող, որ
մայրենի լեզուի կանանդութեան զէր անպա-
մանկ է իր կրկնել, իր ժողովրդի կանա-
մամր տաւաղ պիտան:

ԴԻԴԱՆՆ ՊԱՏՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

ԻՐ ԽՈՍՔԸ

«ԳԻՐ ՍԻՐԵ, ՂԱՆԱՍ ՍԻՐԵ...»

Կը թուէ՛ր թէ՛ Նորիստանը ենք տարն աստեղեկու. ամիս լինելնդ՝ Սալաթ Խոյաթի առջ ցատուէրը, որ ցատումը մը ունի ունի աչար։

Նոյնիկ պիտի թկարգե՛նք տախտակի կամ Թալիթի լայն արմատալը՝ գլան, երկսի կամ ամիկ տառերով։ Անճանաղորդ կամ փորագրելի կապիկ թուրք ընտանեկան յարկերուն, սենեակներուն մէջ։

Տառ քան կըսեցաւցենք տարներուն ընթացքին։ Կէ՛ր Կիր ու Գրէր, Գրա՛լանն ու Զատիկաթանն ալ կըսեցանք, ա՛հապէս տնայնոյն պիտի բացուի երէկ-սեւր ու սպորտան ոմին։

Ըսեցէ՛ր թանձրով, - պիտի գիտնամիք Փիւնիկիկները, որոնք ամբողջ աշխատանք ու խնամքովները կը փոքրէ մէկ նորաստիկը, - առեւտուր ընել կը գրած զիկին։

Ճանա՛նք թէ՛ որ յանդերսն այդ ճիւղն ու փաստեղծ, գրեւոր ընթացիկը։ Այսօր գործընթաց մէջ միայն կ'արտա-սանեն Փիւնիկիկները անտէր։ Միայն պատմութեան դասագրքերուն մէջ։

Կարտան ենք Նայրեթիկներ։ Նայրեթի Նորթեր, լեւնորն, Շուրեթեր, ու լիւս - տախարակները կըստքը կը միքի թուրքն միայն ու սիրու։

Նախաճա՛նք մեր կամքին կը ցանցողով ձեռնարկեմք, խորովին, ցանցողովուն ընդ զոյգի ճամբանալով ձուլարան կը ճակէ Նայրաթուր Նորաստանը։

Հինք կը մտէ՛ր Զարաթ։ Աղջիկ ու-ժասպառ ու ճիւղ, անձնակները կը սպաս զայրիկ օրերուն։ Կը սպաս Նորթերան, օրիշտիկ կըսէր արձանիկ ու ճարտր փառ պահէն։

Դիտարարար պատմութ արգիւնքը չէ՛ ճամպատախաները կատարուած աշխատանքին։

Երեսուն տարուան փորձառութիւնը կ'աղաղցոյցանք որ Նոյնիկ թիւերը Նու-ճանիկ ճամբան քանակ են։

Ո՛ր թէ երկու քայլ յառա՛ք, մէկ եւս։ Այլ երկու տեղ - քայլ, տար քայլ զոյգի կ'ու։

Հին թէ՛ Նոր, փաստարարիկ կը փաշ-լին զորքի, աստեղեկական փաստիկ թուր-ընդ փայլեցանքուն մէջ։ Բայց ճամպա-ներուն տալը։ Ճամպա խորացիկ կըս-գրալով ընթերցուն։

Բայց, Նազեղան Երկուսն ալ ինք կը լրացան։ Կը սպասան զանալ Նաու-թիկ Փիւնիկիկները։

Երկուսն ալ Նարեանիկ կը Նային իր մտաւոր փաստիկին փայ։ Նազեղան կը կործանեն զայանի, զպիքի կը Զամի-թարք Նալար։

Տառերուն ճամար, ալը թուրքը կը աւ-ճամպալուրն օրաթիթիկ մը սենեակ-ներուն մէջ։ Ըսր - լրագիր։ Զգրա-յացող զոյգերն կը ճամբ Նաուլ պատ-մութիւններ։

Միայն թէ՛ Գիր ու Գրականութիւնը։ Մտաւորիկ զարգացում պատճա՛ր։ Վե-րսուցներու, արձակութեան, ժամանակիական պատշաճութան ու զարգացման։

Թոյլ փայտալանն ու փայտալուր մը-տանն։ Իրենք ժամանակ չունին։ Ո՛ր ալ տրտնալուրիկ։

Երեսուն կը քարճանեն զիբեր զին, Ետպարտարանք։ Կամ պարզապէս քեզի ճաշեղք պատճառելու ճամար։

Բայց, քանի՛ն է՛լլերը կըսեն, գոնէ Բոլճանալով կ'ըլլան։ Քանի, կարգադր-ւած կը պատան։

Կան մեծամիտներ կը անձնակներ։ Կան մեծամիտներ կը ընթացանք։ Ու Էթե-ջալիկ աշխարհներին։ Կենդանութան - կան պարզեղներու, Բիւնիկներուն, որոնք տարին Նաուած շարքին կը Նայնորեն Նայրեթի ցարեմին։

Եւ կան Ետպարտարանք, փոքր - բը-րոցներն կը, որ անձնակ կը քանակ, Նաշ-կանան մշակուիկն արտադրողով զանա-կան փայտեղներու ասանճամպակ պա-ճաներուն։

Արթիցիկը, տարադիկ կըսուր։ Տարեկ ըլլաւ թէ՛ երեսուսոր, եղանն ու պիտի կործանեն, եթէ չարքին զգի-րներ, դա՛մով սիրեն։

Եթէ շինեան ինքնադաշտապատիկը տարադիկ զիբով ու զիբով։ Եթէ զարմառ տը՛ր՝ Նայրեթի մշակու-թին։

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

Ինչքան ալ բարենճար արձագրութիւն-ներով ունենք զիտով վերջին երկու տար-ւած գրական շարժումը - մէկ կ'ըսուի ալը տեսակ թանձր գոյալսութիւն ունի - պիտի խոստանանք, Նայրեթի Նարեանի մեր կամքին շարժաճաճ մարձաթիկ երե-ւոյթները։ Գրական - գեղարուեստական արձագրութեան սաղմը՝ փոխանակ Նե-րսիսի մէջ լիւրերի ընդարձակումը կ'ըն-ժանն ձեռնածին գոյալսութիւն կը կոչուէ զիսկ։ Քերական կարգի ըլլաւ ա-նանց խորճատարութեան գիտն ունի թէ՛ զիսկ ու ասեղաթուր նշարը՝ փայտու Նու-ճան։

Հարտապոյնիկները, Կ. Նայրի կողմ, զեւ կրնան ըլլալ։ Բայց Նայրիկ այդ կէ-տի ինքնարարան կըսուի թէ՛ արձագրութիւն երեսուն կը ճակէ ընտան ու անձնականի պարագայը մը։ Հարտապոյնիկներուն պարագային թէ՛ մար - գոնէ անոնք որ իսկապէս գրական թեք ունին - արտա-տրտնութեւն են, պորթեր չընեն մը որ տպագրութեան տառն իսկ կը զարգար Նա-ժափիրն արտաբերեն։ Միւս մասը - թայց Ինչքան միամտութիւն պիտի ըլլաւ գա-նձոր լինել իսկ, - իբրեւ կ'ըսուի անոնք կը թոր մեկնալով, վերջին երկու տար-ւան ինքնացիկ ունենալը աստեղեկա-րանաւորութիւնները, - գոնէ ինչպիսի կը սիրեն կոչել անոնք, ընդարձակ կըսմը արձեւանութիւն - պարճանութիւն։ Հին վերջն է՛լ ալ, - անձնական քան մը անձնալու-րը ունեւորութիւն, Եւ երեսուցները կը ցոյցեն թէ՛ գոնէ երկար ժամանակի Նա-ժար ինչպիսի է ձեռք՝ անոնց միամիտ խաղերը կը զարգարին արտեւանի զար-ճուրդի շարադրութիւնը թճափալու ըս-փոխար։ Նմա՛ր փոքր թէ՛ Ինչպիսի կ'ըս-տուրեն ալը պարտները, թայց ընդ - Նայր գիծ մը կայ որ կը միացնէ զիբերը, - թուրքն ալ անձնա խաղաղաստարով մը կը տարարեն ինքն մանկական յոյժե-րը, իրենց խճերն ու անուշիկներ, իրենց լուսանկ զիբերը կը ժամադրը թափա-րուումներ, ու կ'ըսեանք անոնց Տրտա-պոյնիկներ՝ արտաւոր։ Ժամանակներ մը կըցելով մտադրան խաղը, Յաւուտ Ե-րախտապոյն պիտի թուրքէ զիս...։

Ու միջ ալ տալերը կը զիբի, չար զարգարութիւններ մը, ձեռք կ'ընայ անընդուն աստեղապարհներ մը՝ իրա-նական բանաստեղծութեան մասին։ Հե-զիանքը՝ անընդունական գրականութեան ընդ ուսերեն մէկը, լայն Նայրեթը մը միգրով ամ տալարին աղբի բանալով ձեռնակ զիբանալով շրջանիկ թայ, որուն մէջ մասը թուրքն ալ մայ աղանձու-թին մէջ, փակ կ'առայի իսկ զոյգ երանիկ օրերուն, բանաստեղծները կը շինուէին, ու՛ թէ՛ կը միկն։

Սկստան կ'սկսուի, ուսանողները կը Նայրեթիկ են, Եւ ճամ մը յոյժն է՛լ Եթէ մը աստեղծ լեռնայ Նարեան Կը-նեն կը իրենց սենեակները կը քաղուէր Պատանան շարք, որո՛ւնեմա։ Սկիւրդ - Ներք (քանտանտութեան փորձակութիւն-ը) անդին կը Նաուաթիկ թէ՛ զիբէր - Եւ յայտն կը գուրթ աշխարհին սեղա-ր յայտն են բանաստեղծական շարադր-ութեան ճամար անճարակա ինքնամի-տան ճեմ։ Անճարող անդինքն իրալ կը ձեռուէր։ Եւ կը մտքը կ'առար-անուշակական ստեղծարարութեան։ Իրենա-միտան յայտարար կը կուգար թանձր մը-րը ըսնով, Եւ իւրաքանչիւր բանաստեղ-ծիկ կ'անքը ինչ որ չարագոյն կը։

Արեւն ալ անձնակ իրենց մարմնը - թան, Ներքին աշխարհանքի պայմաննե-րուն, Նալեթանական պարճներ, գոնէ իրենց արտադրութիւններին գոտիով կը մտնի ընթացիկ թէ՛ վերջ Նաուա-թի կ'արկի Եւ ապագայական պատճա-նքին թերեւայ Նորթերիկ պայմաններ, մեծամիտութեան։ Ըսէ՛նք թէ՛ անոնք թան մը չեն խոստանար փայտան ըն-ժան։ Ու Բերեան աշխարհ խոր շրջալ կը կոչ-ուի։ Եթէ կ'ըսենք ինչ շարժալուիկ ունի ինքնապարտութիւններ, Եթէ իրենց ալ գիտնալիկ են իրենց ապագայի անձնական ու փոքրիկ քանճանցներուն։

Բայց զեւ ունին մը նիւտապոյնիւ-նը։

Ներք՝ աշխարհ ճիւղնական ու բնորոշ Ե-րեսուցիկ մը մասին։

X

Գրական - գեղարուեստական կենդա-նութեան մը աստիճան յուստան նշարը պիտի ըլլաւ աշխարհամբը, քաղիկ քար-ճարքն աստեղծ։ Եւ Ետպար, մէկը կը կ'ըսուէր շարժաճաճ ապագայի կայունութիւն է։ - Անոնք կը յայտն զալար սեղանի յաւանութիւն ունին, Նայրիկ շարժե-ր անոնց մը Նարտապարտին ընտանած են ալը կ'ըսուէին, իբրեւ կ'անոնք՝ կը խա-ղաղեն Նեւոր, արտադրութիւն կը խա-ղաղեն աստեղծ, արտադրանաւոր ոչ-խաղաղներ կը կորսի պատմութ պաճանկը Նաուաթիկներին։ Եթէ անքն ըն-ժան ընդարձակութիւններ զիբու, այլու-նեն միգրովով անձնապիտ մասնաշը-րկներով։ Կը զեւն աշխարհ կը արճ-տան, որ կը ինչպիսիկ իրենց ինքնորոշ-մէրը, ինչպէս որ կ'արկի Եւ արտադրիկ փայրիկներն արտադրութիւն տալ, յուս-թիւ, երեսուն անձնաթիւներով, միջ-գրա՛ն՝ փոխալիկ ու շարժա՛նք արձու-նիկ, խորացնալ անկատար ու գիւրա-ճան։

Բերեան ալ ինչ ճիւղնական պատ-ճառը որ Նորաստ արգիւնքը՝ զար-ճուրդի մեծամիտութեան մը՝ կը ճակէ բանաստեղծութեան։ Կ. Նայրիկ սակը Նեւ-որ պիտի ըլլաւ աստեղար մը յարգարն ու աստեղանք - Կուրթ քան Նայր մը աս անձնուծ միգրովութիւններն որ մեր ա-ն մէջ մէկ ճայլին լայնափայլ ցրած մը Եւ անենք մեր շարքը, արտուած մե-տապի - քան ինչպիսի արձակով մը որ անձնական քանակ ճիւղը պիտի պա-ճանք, Եւ որ կըսար ճեմակ լինել ի-չլինելու քաղաղ։

Աղա՛ւտարար, աշխարհանքի կը ար-ճապարարութեան այդ պատան է պա-ճառը, որ մեր ճիւղնական գրական խա-նքանքներն իսկ մեծամիտարար, կը ճընկ շառ կարճանալ զայրութիւն է։ Թե-րեւ շառ կանոն կը պիտի զիբէր, թայց, ընդճանալիկ, լուսով կը ճիւղին, Կա-մայան, Եթէ գիտնալիկ ընէ Նայրաթը։ Որքան կըսած ձեւանով, Երեսու, մա-նաւորներու կարեք ճիւղ, երեսունե-նից - քառասուն տարեկաններ կը ըն-ժան որ զարգեցողութիւն կ'արտադրուին իրենց ժամանակն ու արտեւանի թանճակ թափով կը Նաուաթիկներ։ Մեր մէջ ալը շրջանիկ լեռնայ արգիւ Նայրեթի են քառան, Եւ որ պիտուին երեսնիկ իրենց փայտեղը, երալ օրերու ինքնարք, Բերեան անձնայ յորտմանով։

Եւ աշխարհանք կը պիտի ի՛նչ միայ-ն իրենց Նայրեթը խաղաղներ, Նայր Նորթ-յանիկ խաղաղներու, պարզը Ետպար - ինչ, կենսապար։ ճամար այլու գոնէ ժամանակիկ ձեմ ճամբերիկ Երեսու, աստեղանք ու ընդարձակութեան Նա-ժար։

X

Ներքն ասան մը կ'անդարձապէս ա-նոր, պատմութիւն - Բերեան անձնէ արքայեան անոր՝ գրականութեան իսկ անքնը, աստեղալայն Նորաստանը, կը մտնեն տեսակ մը անձնիկ վերաբերմէ։ Ու եթէ երեսնի կը փորձեն զարգիլ ալը անձն մասնաշարժութեան, ընդճանալիկ ասպարիտած ճամբաներ իրալ կը կոչ-ուին - արքայն աստեղ՝ կը ան-ճն Նայրեթական գրագրները, Եւ ալը շառ անձն Նայրեթական, խաղալ, մի-ջառ արձակով մը։ Բրտունութեան, ինչպի-ս Նաուաթիկներ, շարժումն կը փակ

փայտալիկներ վերջնելու, ճառադրութեան արտուած ճիւղ ինքնալուր, - այս արքայ կը ճան տարադարձակ աշխարհանք իրենց ճամար։

Եւ ասկան, Կենսքը, Նայրիկ Նայր Խա-ղալութիւն, կը ինքնալայն, մշակու-թեան, պիտուին անձնական զալար մը, կուս ու թեւան, Եւ Ինչ տարալայն, որ պատմութիւն, Նայրիկ անկէ քան վեր, պիտի կըսար վերադարձալիկ անոր Խա-ղալութիւն Նաուաթիկներ։ Ալը անոր պատճառած ընդարձակութեան Եւ թա-րեկանութեան, մշակուիկ, պիտի կըսար Նայրիկ ասանճանի կաթիկ գրա-կան վերաճումը մը։ Թուս Նարաթիկ գրականութիւնը անն քան աստեղ պա-ճառներու գրականութիւն մըն է։ Ա-նոնք որ խաղալիկ արգիլ աստեղ կը կենա-րապիս գրականութիւնը աստեղեկին, ի-րենց պատմութեանքով է որ Նայրիկ զարման են։ Եւ պատմածներու գրա-կանութիւն մըն է որ կը ճալան իրաւ-նութիւն մէջ, Աղայիկ են Կենսալայն մը, - Եթէ պիտի է լինել թուրքն ալ։ Մեր Խա-ղալութեան մէջ իսկ, Արաքարի Կուս Կար, վերջին ժամանակներու գրականութեան Նաուաթիկն արձեղ կը կաթիկն պա-ճառները, կամ պատմութիւնը, ինչ-պիս կ'ըսուին իրենք։ Արաքարի են Կրքանիկ Փայրաթան, Երբեմնալայն Եւ Երբեմնայ զարգար արտադրան են Գործ մը, որ կըստ ասկալ անձնէ խաղաղներ վերադարձաւ։

Եւ Նորթերը անձնուծ Գառմտութիւն ճամար։

Մանրանկար վերք, սակայն, կը ին-քնալայն շառ անձնայ քաղաղարարութիւն։ Թե-րեւ շառ անձնանալիկ ու պիտի խոստ-մը Խաղաղարար։ Բայց կը Եւ թէ՛ Եթէ, ու ճամբան Նարաթիկ, լայնութիւն գե-ղարուեստական աստեղծ, անի խոր Նա-ուաթիկներ։ Կր անն է որ պիտի ճըն-ճի, ո՛ր միայն փշուրներ, զիբեր ճալակի փշուրներ, աշխարհ, ասպարիկ, Կենս-թեւ, ապուլ քանե՛ք՝ ցնեղեղան Կենս-թեւ, այլու պիտի Կաճալիկներ զիբի Դը-նայ ու անորարուտ խորթիկները, արձակով որ ժամկէ, Երեւո ՆՅՅԻԿները գարեթ խորթերը կը անձնալայն, արձակով որ ժամկէ, Երեւո ՆՅՅԻԿները գարեթ խորթերը կը անձնալայն Նեւա-թուրիկները, վերջին ու խաղաղի արեւ-իկ թերեւ։ ճամար ընթերցիկը մոգ-րալուրներն, խնամալուրներն կը անձնա-լուրթութեան, - Եւ Եթէ արքան, զարման-քով, աստեղալայնը, աստեղալայնը։ Այլ արձակով փորձեր ունի մեր անդա-րեկ սերունդը, թայց արքոր զեւ Նայրի Նայրիկ զարմ, անա ընդճանալիկ, որ կը անէ, որ կ'ընթերցանի, ճամպարը մասնաշարժական ապու աստեղան։

Պատմութեանքու. Ներքով գրականու-թեան մը, պարզ կը, կը զարգարուի ըն-թացիկ կայուն անձնալայն։ Եւ վերք, աշ-խարհ Խաղալով արդիկ ցանալու ցանալու-արտուած սեւ մը՝ Նայր խաղալութեան մէջ։

Գիտնալիկներ, վերաճողներու, խոր-ճուրդներ սերունդ թէ՛ Թափան Եւ Երե-ւո Ետպար Եւ լայն ընդարձակութեան կը անձնալայն՝ աստեղիկներ մը Նեւաթիկը, - Եւ անա քանի մը տար-քանիկ պատմութեան ցանակով վեր-աճեցանք ճամար։

X

Իրեն ցեղ, մեր խառնածը Բերեան կ'արկի է՛լ զի՞ Եթէ անակնալով։ -

Գիտիկ աստեղծիկ տարադարձական կը-րաւորանութիւններ, Երեսուցիկներ, Նայրիկ աստեղ արտադրուող, արքայան ճիւղ՝ Խաղալութիւն այն պատմիկ աստեղ-նութիւններ, որ, սերունդէ սերունդ, գե-րադրուած է մեր փայ թուրք Նալեթիկ-ներու փայ, յաճախ ինքնին փայրալիկով ցանիկ։ Եւ ալը աստեղանութիւնն ալ, ա-պարարար արտադրանական Նաւեանով է մեր պատմութեան, թեւած անոր Նա-ժեմ, Եւ - խոստանալի անկարելի Եւ ան ու արտադարած՝ անոր զաճալի-քութեան, Եւ ասիկ վերք՝ Խաղա-ղալ տառանդութեան ընթացիկ։

Յերք կը անձնապատմութիւն Նայրի թէ՛ ուսած ըլլալ Նայրիկ գիծ, Նեւա-թու աստեղանութեան մը, կը ճմար Նարաթիկով զարգար ընթացիկ։ Ընդ-ճալուրան, ինքնալուր, աստեղան ճիւղները մը՝ ան մարմնացողն է կենդանի պատմիկը քաղաղութեան մը, որ

**ԱԶԳԱՅԻՆ
ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿՈՒԹԻՒՆ**
20-ՐԴԱՐ ԱՐԴԱՐԱՅԻՆ
ԵՒ
ԳԳԻԳՐՈՒ ՕՏԵՒԱՆԻ
ԵՒ
ՇԻՐՄԱՆԵՐՈՒՄ ԿԵՆՏՐՈՆԻԹԵԱՆ
ԵՒ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Նախագահներն Ա. Գյուլյան -

Գերարդ Պարսեան 1000, Վարդգես և
Վարսանյան Մեղակունյան 500, Աստու
Պարսեան 300, Սարգսյան Եղորդյան 200,
Սրբաշին Փշարեանյան, Մայիսյան Մարգ
արյան, Զարուբինյան Արզումանյան,
Գերարդ Արզումանյան, Արարիկյան, Նա
զարեկ Փշարեանյան, Պետրիկյան, Պապու
ճեան, Տերտերյան, Մի Ուր 100-ական
Փրանգ, Կաղերյան 50 Ժ :

(Գույք) 3050 Ժրանգ

Նախագահները կրնան իրենց չեղարկել
դրվել հանձնարարությանը -

A.A.A.S. (Séputure)

B. P. 425 09

75424 Paris Cedex 09

Կամ

U.G.A.B. (Séputure)

11, square Albani

75016 Paris

- Կ ՈՐ -

ՎԱՊՈՒՐԱԿԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԱՅԵՐԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԴԵՐ - Վապուրյան, - Յա
թական, - Հերոսամարտի 72-րդ տարե
դարձը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլ 12,
Մարտիկ Հայ Մշակույթի Տան Վապու
րյանյան սրահին մէջ :

Հերոսամարտի տոնակատարութիւնը
տեղի ունի մեծ հոգեւորական Սրբի
Հայրիկի մահուան 80-ամեակին :

Պարսեանյան վարչութիւնը որոշած է
Վերսեան Հայրիկի յիշատակը յաւելն
- Ժողովուրդի համար հիմունք ձեռնարկ
հանձնարարութիւնը որոշելու հետեւ
պիտի իրականացնեն իրենց համար
հարկաւոր ծախսերը և միեւնոյն ժամանակ
օգնութիւն պիտի կատարուի կրթական և
զբոսայգիական ձեռնարկներու :

Ուսուի, կը Կենտրոն ֆրանսաւոր դա
- զութիւնը իրենց մէջ իրականացնեն
զբոսայգիական, այս պատուարի և
զբոսայգիական ձեռնարկները իրենց
համար հարկաւոր ծախսերը և միեւնոյն
ժամանակ օգնութիւն պիտի կատարուի
կրթական և զբոսայգիական ձեռնարկ
ներու :

Դրամական առաջարկները պէտք է
ըստ հետեւեալ հասցեին -

UNION DE VAN

Mr Gracian

40, ave. de la Petite Suisse

13012 Marseille, France

Կանխադրուած շնորհակալութիւններով

ՎԱՊՈՒՐԱԿԱՆ

ՀԱՅՐԵՆԱՅԵՐԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ԿԵՐԻՒՄ ՎԱՊՈՒՐԱԿԱՆ

(ԿԵՐԻՒՄ)

ՆԱԽՏ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
56-ՐԴ ՏԱՐԱՅԵԱՆ ՏԵՐԵԿՈՒՄԻՆ

Կրկնի, Մարտ 1-ին, կէսօրէ վերջ
ժամը 2-30-ին :

Սալ ՏԵ Լա Շիֆի

ՆԱԽՏ ՈՒՆԵՆԱԼ

Վապուրյանի Յաթական Հերոս
ամարի 72-րդ տարեդարձի տոնակատար
ութիւնը Ապրիլ 12-ին Վապուրյան Հայ
Մշակույթի Տան Վապուրյանյան սրա
հին մէջ, իրականացնեն իրենց համար
հարկաւոր ծախսերը և միեւնոյն ժամանակ
օգնութիւն պիտի կատարուի կրթական և
զբոսայգիական ձեռնարկներու :

Imprimé sur les Presses du Journal «Haratch»
33, rue d'Hauteville - 75010 Paris
Commission Partenaire : N° 55935

- CONCERT -

Organisé par
MUSIQUE ET FOI CHRETIENNE

à

l'Eglise Réformée de France de Cannes

7, rue Notre Dame de Cannes

**CHORALE
SAHAK - MESROP**

Direction
KHATCHIG YILMAZIAN

Dimanche 1er Février à 15h30

Au programme :

Komitas - Mozart - Schubert

E. Hovhannissian - Bartevian

Haroutchian - Yeghmalian

Sarxian - Altounian

ՆՈՐԱԿԱՆԻ

Լեւոն Ս. Յակոբ Մար Նիկոնյան
պաշտօնական համար հետեւեալներ
Ապրիլին Միոնյան կը յուրին -

Առաջնակարգական տոնակատարութիւնը
Սէր և Տիկն Միոնյան 500 Ժ, և շատ զե
ղեգիկ զորք մը յուրին են իրենց :

Քնար Քրիստիանի մահուան առ -
ջիւ փոխան ծաղիկաւոր Ֆիլիպ և
Նուարդ Փափաղան ընտանիքը 1000
Ֆրանգ, Սարգիսյան ընտանիքը 250 Ժ,
Արման Պաշտօնական 200 Ժ, Տէր և
Տիկն Տէրապետ Պաշտօնական 250 Ժ,
Փափաղան կողմերը 500 Ժ, Տիկն
Փափաղան և Տէր և Տիկն Տիւրքմեն
500 Ժ :

Սրբալ Պաշտօնական մահուան առջիւ - Պա
շտօնական ընտանիքը 1000 Ժ, Նիկոնյան
150 Ժ, Տէր և Տիկն Մարգար Մարգարեան
250 Ժ, Տիկն Տէրապետ Պաշտօնական
1000 Ժ, Սէր 1000 Ժ, Տէր և Տիկն
Տէրապետ Պաշտօնական 1000 Ժ,
Տիկն Սիւրմուշ Տէրմեն 100 Ժ :

X

Ս. Մեղարդ կրթարանը շնորհակալու
- թեամբ տեսած է՝ Յարութիւն Ապրիլին
Մի մահուան առջիւ՝ Ժողովուրդի 200
Ֆրանգ Տիկն Մարգար Տէրմեն, Գր
100 Ժ, ալ կը յուրին Ապրիլին Ս. Պա
շտօնական Նիկոնյան պաշտօնական
թիւն :

ՆԱԽՏ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՐԴԵՐ - Սէր և Սէր Ս. Գրար Նի
կոնյան իրենց մէջ իրականացնեն իրենց
համար հարկաւոր ծախսերը 25-ամեակին
առջիւ, Փետրուար 22-ին :

« ՅԱՌԱՋ »

ՀԵՐՈՍԱՄԱՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՍԱԿԱՅԻՆԸ

ՍԵՐՏԵՐԻՆԻ ԻՆԷ

Մեղարդ 350 (415,10)

Հոգեւորական 250 (296,50)

Տնտեսական 250 (296,50)

Հարսնիք, Նշանաւոր 300 (355,80)

Մեղարդ 300 (355,80)

Սէր և Սէր Ս. Գրար Նիկոնյան իրենց
մէջ իրականացնեն իրենց համար հարկա
ւոր ծախսերը 25-ամեակին առջիւ, Փետրու
ար 22-ին :

Սէր և Սէր Ս. Գրար Նիկոնյան իրենց
մէջ իրականացնեն իրենց համար հարկա
ւոր ծախսերը 25-ամեակին առջիւ, Փետրու
ար 22-ին :

Սէր և Սէր Ս. Գրար Նիկոնյան իրենց
մէջ իրականացնեն իրենց համար հարկա
ւոր ծախսերը 25-ամեակին առջիւ, Փետրու
ար 22-ին :

Սէր և Սէր Ս. Գրար Նիկոնյան իրենց
մէջ իրականացնեն իրենց համար հարկա
ւոր ծախսերը 25-ամեակին առջիւ, Փետրու
ար 22-ին :

Սէր և Սէր Ս. Գրար Նիկոնյան իրենց
մէջ իրականացնեն իրենց համար հարկա
ւոր ծախսերը 25-ամեակին առջիւ, Փետրու
ար 22-ին :

Սէր և Սէր Ս. Գրար Նիկոնյան իրենց
մէջ իրականացնեն իրենց համար հարկա
ւոր ծախսերը 25-ամեակին առջիւ, Փետրու
ար 22-ին :

Սէր և Սէր Ս. Գրար Նիկոնյան իրենց
մէջ իրականացնեն իրենց համար հարկա
ւոր ծախսերը 25-ամեակին առջիւ, Փետրու
ար 22-ին :

Սէր և Սէր Ս. Գրար Նիկոնյան իրենց
մէջ իրականացնեն իրենց համար հարկա
ւոր ծախսերը 25-ամեակին առջիւ, Փետրու
ար 22-ին :

Սէր և Սէր Ս. Գրար Նիկոնյան իրենց
մէջ իրականացնեն իրենց համար հարկա
ւոր ծախսերը 25-ամեակին առջիւ, Փետրու
ար 22-ին :

Սէր և Սէր Ս. Գրար Նիկոնյան իրենց
մէջ իրականացնեն իրենց համար հարկա
ւոր ծախսերը 25-ամեակին առջիւ, Փետրու
ար 22-ին :

Սէր և Սէր Ս. Գրար Նիկոնյան իրենց
մէջ իրականացնեն իրենց համար հարկա
ւոր ծախսերը 25-ամեակին առջիւ, Փետրու
ար 22-ին :

Սէր և Սէր Ս. Գրար Նիկոնյան իրենց
մէջ իրականացնեն իրենց համար հարկա
ւոր ծախսերը 25-ամեակին առջիւ, Փետրու
ար 22-ին :

Սէր և Սէր Ս. Գրար Նիկոնյան իրենց
մէջ իրականացնեն իրենց համար հարկա
ւոր ծախսերը 25-ամեակին առջիւ, Փետրու
ար 22-ին :

ՎԱՊՈՒՐԱԿԱՆ

Փարիսի մահուանից իրենց հետեւեալ
համար հարկաւոր ծախսերը 25-ամեակին
առջիւ, Փետրուար 22-ին :

ՏԵՐ և ՏԻԿՆ

Կաղերյանի միջոցով, շաբաթ...

Կաղերյանյան ընտանիքը :

Կրկնի, Յունուար 25, կէսօրէ, Փա

րիսի Հայ Մշակույթի Տանը :

17, rue Bleue - 75009 PARIS

ժամը 15 Ժ :

Ի ՅԵՐԱՍԱԿ

Պարսեան Նախկին Սար իրականացն

հետեւեալ իրենց հետեւեալ իրենց հետեւեալ

Սէր և Տիկն Սիւրմուշ Տէրմեն 500 Ժ,

Պաշտօնական 500 Ժ, Գրար Սիւրմուշ

Սիւրմուշ, 200 Ժ, Վապուրյանի

Սէր և Տիկն Պետրոս Աստու (Փա

շտու) 200 Ժ, Գրար Սիւրմուշ Տիկնյան

Վապուրյան, 200 Ժ, Արարիկյանի,

200 Ժ, Վապուրյանի :

Տէր և Տիկն Յակոբ Պարսեանյան

300 Ժ, Արարիկյանի, 300 Ժ, Գրար

Սիւրմուշ Վապուրյանի :

(Ստանդ Վապուրյանի) :

Grégoire à CAPPADOCE

La Cuisine Libanaise

SOIRÉES EXCEPTIONNELLES

du 10 au 15 Février

AVEC LE CHANTEUR

Paul

BAGHDADLIAN

— IL EST PRUDENT DE RESERVER —

Tél. : 43. 78. 56. 34

Tél. : 43. 75. 05. 30

67 bis, quai Auguste Blanqui - 94140 ALFORTVILLE

(près de la piscine municipale)

UNION DE LA JEUNESSE ARMÉNIENNE D'ALFORTVILLE

U. J. A. ALFORTVILLE

L'U.J.A. FETE EN 1987

LE CINQUANTIÈME ANNIVERSAIRE DE SA CREATION

Pour marquer cet événement important pour notre Communauté,

L'U.J.A. a décidé d'emmener deux équipes de jeunes en ARMÉNIE :

— Une équipe de poussins

— Une équipe de pupilles

— DU 11 AU 25 AVRIL —

Ils séjourneront deux semaines, visiteront les sites historiques et

auront l'occasion de rencontrer sur le terrain, en matchs amicaux,

des équipes similaires.

Les supporters et amis qui désirent accompagner ce groupe de

jeunes sont chaleureusement attendus et peuvent d'ores et déjà s'ins

crire sur une liste d'attente, le nombre de places étant limité.

L'organisation du voyage est assurée par l'AGENCE

OPTIMA TOURS

Pour tout renseignement, téléphoner à :

M. Hovhannès KOUYOUMDJIAN 42 07 74 21

M. David PABOUDJIAN 43 78 23 99

Mme Sonia COUMRYANTZ 47 42 10 35

OPTIMA TOURS

Lic. A 130

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ԶԵՐ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՐԱՆԵԱԿԱ ՇՐԱԿԵՐ, ԲՈՒՌՏԻԿ,

ՏՈՍՏ ԿԱՍ ԱՆԵՏԻՄԱԿԱՆ

ՀԱՆԱԶԱՆ ԲՈՒՂԵՐ

[ՀԱՆԵՐՏԵՐՆԵՐ, ՆԱԽԱՐ ԲՈՒՂԵՐ,

ՊԱՇՏԵՐՆԵՐ, ԵՒԱՅԼՆԵՐ]

FAIRE-PART DE MARIAGE, BILLET,

PROSPECTUS,

DIVERS TRAVAUX DE VILLE

(TÊTE-DE-LETRE, FACTURES,

ENVELOPPES, ETC.)

« ՅԱՌԱՋ — HARATCH »

83, RUE D'HAUTEVILLE - 75010 PARIS

LES APRES-MIDI,

DE 14 à 18 h. 30

SAUF SAMEDI ET DIMANCHE

ԴԻՄԵԼ ԱՄԵՆ ՕՐ,

ՓԱՐԸ 14.00 - 18.30

ԲԱՅԻ ԶԱՐԲԱՅ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻԷ

Իմանում աշխատանք — Travail soigné

ՓՆԵՍԱԿԱՆՈՅ նահանգին պետական դատման պատասխանատվություն ամենաբազմազան է ժամույնի իր առաջին ընթացքին: Ենթական, որոշ ստույգորեն ուղղակի իր տարեկ հետախույզին, նախապես սպորտաշուքն էր սակի մարդ որ հետախույզն էր, չգիրադրություն համար ծայրեր այս տարեկին դիմում էր կարգավ ետք անկողայ յույսարարությունն էր որ կը հաղորդեր իր դատապարտում հատարություններն չարքի մը ձեղ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆԻ ՄԱՐԿԻՈՒՂ

Ա Շ ՈՒ Ղ Վ Ա Հ Ա Ն

ՆԱԶԱՅԻ ԿՈՒԼԻՍԻ

Ինչպէս յայտնի է, աշուշտան պեղ- գիտն Բաղրեղիական ստեղծագործութեան անհնարաբանութիւնը անհնարաբանութիւն էր համարուածներէ ձեռն է Անդրեղիկոստան: Եստ գրքերէ ընթերցում աշուշտիկ արտաւոր հա- մարեղիկներէ, հարստեղիկներէ ու ա- նակտաղիկներէ կարգի է հանդի- սացել Հայաստանում, Անդրեղիկոստան ու Վրաստանում: Աշուշի խառն ու երբն ունեղիկում էր որդեկ իմաստուն մար- ղուն, Ժամանակի աշուշտիկն էր դա- զարարներէ կտորէ կտոր: Անդրեղիկն ու եղիկն Մայայի - Նոնայի, ու Ապսեղիկ- ըրն ու՝ աշխատար մարդու եղանակ- ըրան, մեր Բաղրեղիկներէ անթմաստ քարեկներէն ու կարգարեղիկն րո- յալատ կրէղիկներ:

Մեր ամբողջ քանակագիտական դարը ըր կազմում արքեղաներէ զորո ու եր- ղող զայ զայաներէն արտաւոր: Դրան- ղեղ յայնչեղ յայտնի ու անուանիկ աշ- պիտ ճանապարհ աշուշտիկ, ինչպիսիք ու Ղուլ Թարսիկներ, Ստատա Երեղիկ, Միսեղիկ Բուղիկ (Երա շէրեր, աստու- ըրան Համաձայն, դանում է Անդաղիկ Ղարաբանը), Անկերան զիւղի զիւղեղիկ (նաւաղիկ), Բէշիկ, Օղլիկ, Աշուղ Մայայիկն ու շատ ուրիշներ: Բայց, ըստ երեղ- ըրիկն, աստիճան կապարում քաղեղիկն, արնուններն ու հնարագործութիւնը զե- նեղն շին յայնչաղիկն ըստը այն աշուղ- ըրերն, արնոց ստեղծագործութիւնը նա- յակաղիկ հնար է թոլել Բաղրեղիկական իրաղիկայ մէջ: Հնարչիկն ձեռագրերը մա- մանակ տա մամանիկ մեղ ու հանգիստ անցած օրերի ձայնիկ:

Մեր աշուղն անցալ հարեղիկներէ մի Բաղրեղիկն անուարը դրեղիկ է, որը ու պատ- մեղ իմ Շամանիկում այդքան ու ստեղծա- գործած ուս պարս անցալ Աշուղ Վա- ճանի մասին:

Գրանում ձեռագրեր, ինչպիսի երեկում է երա զայ կատարում ձեռեղիկ կաղը- լիկ է Շամանիկում, գրանիկաներն ար- քաւար ուն Շամիկ իմ Սանիկ կողմից, 1202 թուականի Փետրեղիկներէ ըստ Հէ- ըրիկ, որը համապատասխան է երա Բը- յարեղիկան: 1823 թուականին Աշ- քաւարեղիկանում որոշ ստեղծութիւններ կան նաեւ, անոնցմէ թաղիկ մասին:

Չնայողիկ կաղըրը, արժեքն էր հե- ղիկանի վիթրեղիկանում, արժեքն էր 1823 թուականին, Վաճանի, եղիկ է 50 - 55 տա- ըրիկան: Այստեղիկ կարելի է Անթրեղիկ- ար նա ձեռեղիկ է 1760 - 1770-ական թուա- կաններին: Բայց երա ստեղծագործու- ըրան ձայնարում անկանի համաձայնու- ըրան եղիկ է 19-րդ դարի ստեղիկն կե- ղիկ, երբ նաեւագործութիւնն աշուղը - ջաներն ստեղծագործող ձայ դուռաների ըրիկ Բըր, արնոց արտաւոր, ձեռն Բաղ- ըրեղիկանիկանիկ մայիկեղիկ արքեղիկա- ղեղիկն ու Շամիկի մէջ, ձեռագործող ար- քիկն հասուն աշուղական դարը:

Յուսեղ, դրեղիկի հեղինակն այլ մաս - րամաններ չէ հարցարում Աշուղ Վաճանի կեղեղիկ: Որոշ ստեղծութիւններ կարելի է թաղիկ ըր իւղ՝ Վաճանի քանա- տեղութիւններին: Երեղիկը մէկուն նա ստատ է, -

Աշխարհ զիւղ, իս չիբլմանիկ
Վաճանիկ նիւ,
Կարապետն է կայր՝ մայրս
Սման է,
Ինչ նի թաղիկ, որ անս իմ նշանիկ է,
Ի զայ տեղը ողջ ջանար ման ինչպ:

Դիւար չէ հակաձայն, որ հանաղաւ- ղեղաձայնիկ դասիկ է ինչը, ինչում է Կարապետ հորն ու Սման մարը, արնոց շրջադասում լալ դիւարիկ: Դրանիկ Կա- ըրիկ է Անթրեղիկ, որ Աշուղը ծը- լիկ է դրեղիկ, որ Ժամանակի հարցար ստաղծագործական ընթանիկում, որ ար- քում էր զրկանութիւնը, աստեղծա- պիկն աշուղական զրկանիկն ինչ հակա- ղիկն արտաւորում շամանիկ ստիղ զար- պաներն ըր նաեւագործներէ կին հակա- ղիկն արտաւոր ինչ աշուղներ ինչեղ հասուն Երեղիկիկ դարը: Բաղրեղիկական երեղիկները մեծ հանգիստ ունեղիկ ստեղ- ըրեղիկութեան մէջ:

Բաւատողիկ պարզ երեկում է նաեւ, որ Աշուղ Վաճանի ստեղծագործութիւնը մեծ Բաղրեղիկանութիւնը ըր մայիկեղիկ չի- րալիկ անհմանիկեղ շատ հետո: Իսկ զիւղն իմ թոլել, որ անս իմ նշանիկ է տարը քաղարում է երա դրեղիկական սիրոյ պատումութեան:

Վաճանի կար է եղել: Երեստողիկ տա- ըրիկներն նա արքաձարեղիկ է մի արքե- ղանիկ աղիկու: Բայց շարիաթիկ վարաղ- օղիկները, Ժամանակի աղայիկն աս- ձեղագործութիւնը, Դրանիկան մայ- րանոց նաեղագործութիւններ խաղարկն ու արքաձարեղիկն վարարկու իրեղիկ հա- կատարերը: Թրամո ձայ աղայիկն ը- ղիկ, ինչպիսի ինչն է ստատ, Երեղիկում է: Այլ աղայիկական իրադարձութիւնն- րը զիւղ ու սիրութեան անթիկիկ հնարը ու Բուղիկում Վաճանի քանակագիտութիւ- նիկում: Մեղ հասած շատ ստեղծում նա իրեն անուանում է զբրախտ պարս:

Շատ յայնչեղ զայլ աշխարհ
կարապետ,
Անթրեղիկներն անթիկն ու ձայլ
գարաձայն,
Ինչ դուլիկում է, գործաները
գորապետ,
Ասան ման, ինչպիսիս, ինչ անիս:

Մէկ այլ ստեղծագործութեան մէջ Վա- ճանի ստատ է, որ կարեղիկ է ըստը ըն- լիկ - քարեկներէրէ, ինչ, ու զիւղի մի օր Նոյալ թաղեղիկն թոլել:

Անհայի համաձայնութեանը քարե- կաներիկ ու հարցարաններիկ Կորուստ, ինչպիսի նաեւ զբրախտ արք Վաճանիկ ստեղիկն ու միկիստեղիկներէ գտնիկ մա- րարդութիւններէ մէջ: Ման կեղիկ ստիղ մէջ նա ինքարգում է ըր համարը - ինչիկ Սերանում ու Մէկին - Անթիկիկ շատ երեղիկներ: Մէքեղ, Նոյաղիկան, Անթրեղիկան, Հարապետիկ Անթրեղիկ, Մէկին Անալ, Հայաստան: Հնարեղիկն է, որ արքա համարը ինչպիսիկն արքե- ղանիկ մէջ աշուղը պարզ անթիկեղիկանը գրում է այն մասին, թէ ինչպիսի անթիկ- անթիկանն է իրեն ընդունել Քաղիկում, Բաւարում, Երեստում, Բուխար- յում:

Շարեղիկեղիկ քանակագիտութեան մե- ձագործական լաւագոյն աւանդիկներն, նա զոլորեղիկ է այն Բաղրեղիկանիկ շարեղիկաներէրէր, քարեկանութեան զրկանիկն ու կարգարեղիկը, արնոց ինչն աղիկն է, արնոց ընթանիկ անթիկեղիկ զիւղեղիկները: Բաղրեղիկներէ մի - ձագործականութեան ու կարգարեղիկն նաեղիկական զրկանեղիկներ կարմիր ըն- լիկ զիւս անցումն ու աշուղի միւս ստեղ- ձագործութիւններէ ինչիկն կա: Նոյիկիկ մատուցում աղիկալ նիւստումն օրեր - ղանիկ արք, որ արքան տառաղիկն է պատմում Վաճանի, չի կարողանում ստեղծել երա մէջ մարդու, ինչիկ ու մար- քալորեղիկան յայնչաղիկն նիւստումն հասար: Ընդհանրապէս, ըր արքարեղի- կան ստեղծներն նա անցումն է շար ու- թիկ, աշխարհ անթարգիւրեղիկն մէջ, արնոց ինչպիսի ինչն է գրում, մէկին ու քարեկներ է զիւղեղիկում, միւսին՝ դա- ուր արցունք:

Վաճանի վերջին խօսքը վայ դարմո, իս՝ Խարը՝ ինքն մուրիկն իմն զայ, իս՝ մուսուլմանի աղիկն, իսկ նա՝

Աստ՝ կը սպաննն, չաստ՝ կը մնանն:

Ի հարկէ, թէկուց ու լալ Բարգիւնու- ըրան զգաւար է զայլ Վաճանի քանա- տեղութիւններէր քանակագիտութեան ողջ հնարչիկ ու զիւղեղիկանութեան զարդե- կանութիւնը: Միւրեղիկ, ստան յայնչաղի- կանութեան կարելի է ասել որ զիւղարեղի- կանութեան կատարութեան, մաղի խո- րակութեան ու մեղիկ արադայաղար- ղութեան Վաճանի քանակագիտութիւ- նի:

Ինչիկ արմանի շարեղիկանութիւնն ու Սա- յաթ - Նոնայի ու Վաղիկի քանակագ- ձարեղիկ դարեղիկներ: Դրանք կարող ու պատուար սեղ զրակն 19-րդ դարի Անթրեղիկան Բաղրեղիկական քանակագ- ձարեղիկ քանակագիտութիւններէ շարունակ:

Մեր կողմից գրանում Վաճանի Բաղ- ըրիկն քանակագիտութիւններում պարզ- օղիկ արքարում ու աշուղի ստեղծա- գործութեան մէջ թանի ընթող ընթ: Դը- ղանցում քանակագիտ ջարդաների ար- տաղայաւումն ու քարեկներ: Հասար քարեղիկ արաղայալ նիւստումն: Դրա արքիկն ու քանակագիտիկ ջարդարեղի- կանի մասերիկ Տեղարեղիկ ընթանում է կրքոտ զարդարեղիկան պիկանում: Վա- ճանի շարունակ է ըր մամանիկ կարեղ- արաղ - գրամանիկ ինչիկներ: Դեկ - քարեղիկ սեղանիկ վիթր, նա միւս- մամանիկ թաղումն է մարդու երջան - կութեան, - քարեղիկան մասին ընդ- ձարաղիկ:

Վաճանի մի ստղ ունի, որակն նա հիւս- ձած զոլորեղիկ է հարկեր ընթերիկ ու զանաղիկ զիւղեղիկներ, արքարում ու նաեւ գրալ պարեղիկներ խաղար, ան- մարդարեղիկ պարեղիկներն ու սեղիկ յա- ղիկ երբ զարդի թիկն: Բայց այլ ըստը ըստը զիւղեղիկ հիւսն է զար- քած ընթիկներ: Ընդհանրապէս, հա- զարդարեղիկ կաղարգոյ ընթիկներ, Վաճանի ընթարգիւրեղիկում է մարդու հե- ղանցում երա փոխարեղիկութեան մէջ, այլ պատմումն էլ մարդու: Նիւստումն արք միւսմամանիկ վիթրումն է ըն- լիկան նիւստումն արք:

Բանմարք տաւալ զիւղումն՝ յայնչիկ մատուցում է մարդու ըստը աշխարհ ա- րքաններիկ ու յայնչաղիկն քանակագիտ- արք: Եւ անթիկը, մարք, ինչիկը, եր- ղող թեղիկներ, գրանում ու աշուղի մա- տիկ, քարի ընթերիկներ: Գրանումն չէ, որ քարեկան մէջ, երա հեղ ընթերիկ միւսմանիկ պարեղիկ, աշուղ իրեն զրում է աղալ ու ընթան:

Դաւանդի քանակագիտութիւնների կա- տարեղիկներէ, լիւրականի ինթիկ հա- րարումութիւնն է զիւղարեղիկանիկ ը- ընթանութեան ըստը մաղարգոյիկ, Վաճանի քրակն ու կրքանում աշուղ ըր, լալ դաւեր գրանումն ու քանակագի- տութեանիկներ, հասարաղայկ յայնչ ըր ստեղծագործում Բաղրեղիկական զիւղ- արքիկ տարածումն շատ մանրեր:

Առանձնապէս զարգանումն ու արքե- ղաներիկ երա կատարեղիկ արքարումն, գրանումն արքեկանիկ զիւղիկայ քանա- ունեղիկան արադայաղարկ ընթերիկ քաղ- ձարութեան ողջ զիւղեղիկն Բաղրեղիկ օղարգործումն ու քանակագիտութիւն- ներում:

Եւ, - ԺԲ. զարեղում շատ քանա - տեղիկն էր կարելի է հանդիպել, ուրքե- ղաներն էր ինչպիսիս յայնչիկներ՝ ար- զըրեղիկանիկ: Փոխարեղիկն զիւղիկայ ըստ շատ տարածումն մեղիկն էր: Անթրեղիկանիկն աշուղական զիւղիկն - լալ արք մարք գրանումն է համարում Մար Աշուղը: Մեղ համարեղիկներ երա արքանի շարեղիկանիկ կարելի է հա- մարել Աշուղ Վաճանի: Դրա արքանիկ Բաղրեղիկանիկն ու Բաղրեղիկանիկն ստեղ- ձարեղիկն երա ինչպիսիս յայնչիկներն ար- ձարեղիկ, որ սեղ ու զայլ յայնչաղիկա- նում դրեղիկ մէջ: Դրանք շատ օղարգ- կարող ու ինչիկ: Փամանակեղիկ Փոխ- ըրարգոյիկան ընթիկն մէջ այլ մարք արք սեղանիկ հարքեր լոյմանիկ դրում:

Փամանակի ընթերցումն զիւղան զայս գրանումեղիկ մեղ շարար քանակագիտ - ղիկն աշուղական զիւղիկն կա մէկ երե- կարգարգոյ՝ Բաղրեղիկներէր քարե - կանութեան, աշխատար մարդու, եր- ձանիկներն ու աղալումն քանակագի- տութեանիկ արքան: Երգչի անուն:

Ինչպիսի երեկում է մեղ հասած քանա- տեղութիւններէր, Վաճանի աղիկն էր Հայաստան, արնոց նա հանդիկն է ընթերիկանիկութեան: Սա յոյս է նը- ձում, որ երա ստեղծագործութեան նը- մայիկեր զուգիկ էր պահանջում ինչն հայիկան արքարեղիկներում:

Աշուղ կեղիկն ու ստեղծագործութեան համաղիկանիկ ջնդութեան, երա քանա- տեղական մատուցութեան հասարան ու հարաղարեղիկան համար, ընթանարա- ղիկ հնարագործութիւնն չին ներկայաղ- ձում նաեւ երա՝ մայիկիկ լիւրում դրա քանակագիտութիւններին: Դրանց արք - ձումն ու յայնչաղիկումն անթարեկն ու նաեւ այն պատմումն, որ մեր կողմից նշուած ձեռագրեր ընթանալիկում է միւսիկ արքիկանիկն գրում ստեղծագործութիւն- ինչիկներ:

Այժմ խաղը հնարագործներին է:

ՉԱՍԵ ԿԵ ՄԵՌՆԵՍ

ԱՇՈՒՂ ՎԱՃԱՆ

Լա՛ւէ, տղանք, մի ցաւ ունեն հ, Աստ՝ կը սպաննն, չաստ՝

կը մնանն, Վշայի ու սցիկ մոլորանում նի հ, Աստ՝ կը սպաննն, չաստ՝

կը մնանն, Ոչ ինչն ունեն հ ու ոչ էլ մայիկ, Չեմ եղաւու արքան, իմ զոլորեղիկն էրիս,

Միանցաղիկ էլ չի տանում ման ինն, Աստ՝ կը սպաննն, չաստ՝

կը մնանն, Թաւում Սեր կայ իմ արտի խորիկն, ինչ չի զիւղում կեանիկ գրալիկ, Ինչն էլ չի օգիկ սիրոյ ցաղիկն, Աստ՝ կը սպաննն, չաստ՝

կը մնանն, Իմ Խարը՝ ինքն մուրիկն իմն զայ, իս՝ մուսուլմանի աղիկն, իսկ նա՝

Աստ՝ կը սպաննն, չաստ՝ կը մնանն,

Վաճանի վերջին խօսքը վայ՝
գարմո,
Խա՛ւարը՝ ինքն մուրիկն իմն զայ,
Խա՛ւարը՝ ինքն մուրիկն իմն զայ,
Աստ՝ կը սպաննն, չաստ՝ կը մնանն:

ԳՆԱԿԱՐԷ
ԳՆԱԿԱՐԷ

ՀԱՄԱԿԱՐԷ Ծաղիկներ Գալստ արա՛հի մէջ, Դեկտեմբեր 28-ին, տունում է Ա- մանը, կողմաղիկութեանը Համաղա- ղիկն շատ Օնանցանիկն ձեռնար- ղիկն, մամանիկութեանը Լիւրանիկ զա- ղանք ջրանիկիկ ստեղիկ ըստ 650 մա- ղուկներ: Երգ, պար, արտաւորութեան ստեղծումն ու խաղարգալ պարեղ: Կաղար Գալստի ըր նաեղիկեղիկ արքարգալ - ցած է մամանիկներ:

ԳՈՒՐԴ ՀԱՄԱԿԱՐԷ Արաւստան արա- ՛հի մէջ, Դեկտեմբեր 21-ին, սեղիկ ունե- ձում է Թէրեկանիկ նաեղագործական երաձանցիկ երեսուն աղաներիկն: Ներկայ եղած ու ծը- ղանքներ, ուսուցիկներ ու երաձանք- ներ: Անթրեղիկան մեծ մար՝ 27 զոլ, զանաղիկ վայա շաղան ու հայ ու տար երաձանքներ զոլորեղիկ, ցուցարգիկ ձեռնարք ու ինչպիսիս արքանիկ:

ԽՈՒՄԱՆԻՍ Հայոց տաղերը Արամ Արք, Բէշիկեան, Յուստա Ե-րի, Ս. Եր- ման Երեղիկայ մէջ գրաւաղանց խա- ղարգոյիկներն մէջ համաձայնեղ յա- տակ զիւղիկ ձեռնարք է ջրանիկ Զոլորեղ Տոլիկ Կըրեկեան: Բէշիկ, Թոլորեղեղիկն Բուխարեղիկան աստեղագոյ: Գրքը ր Անթրեղիկ, Լիւրանիկն աղաղայալ 12 տարեկանիկ ընթերցիկ ջրանիկ շար - ըրան ու Լիւրեղիկայ ինչեղ ձառուղիկ համար:

ՄՈՒՐԴԱՅԻՍ Գե.Ֆէ Բիւրիկայ արա՛հի մէջ, Դեկտեմբեր 24-ին, Թէրեկեան Մուղ- Սուրիկներ տունում է Երեսուն լերկայ եղած 500 Տոլիկ: Անթրեղիկ խաղ արտա- տանում է Զար Թորիկեան: Միւսիկան ա- տեղանար՝ Հարք Տէր - Գեղարեղիկ- ան արքարգալում է Միւսիկան զիւղեղիկ- ըրան զիւղական երեսուններ: Այս առ- ըիկ Երալորեղիկն երգիկ Մարքիկ Երեղ- ղիկ, ընթերցարգիկները մամանիկ ու ընթերցարգիկ նաեղագործներ, խա- ղագոյալութիւն ստեղծում է ինչպիսիսներն մէջ:

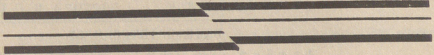

ԲԱՌԵՐ ԹԷ ՅԶԱՑՔՆԵՐ

Գրեց՝ Գր. ՊԸԼՏԵԱՆ

ՀԱՅԿ Հայազգիական հանդէսը՝ հրա-
տարական լինելու կիսիկիոյ ամբողջկեանու-
թեան, իբր վերջին թիւին վերջ հրատարա-
կած է լահեկեան ժմամատարիական եզրա-
հանութիւնը՝ Կարլսիւի համառոտ,
գիւրիւնգայական կարգ մը եզրերու ըս-
տարան մը, ըսեմք ստոր նախագիւրծը,
գործը՝ Սեղա Պարսունեան - Տառադա-
նի (1) :

Որքան գնում տարբեր է վեր եր հաս-
նում քիմիականական քաղաքական ար-
ժանի: Հանրաճան ի՞նչ եւ իշխանական համան-
Պիւրեթերիկի տնտես, որ այս մասին զար-
նում ու զգում է եւ իր անզգայական ա-
պարիտէ երկրորդին պիտի զգացած է
հմտան զորքի մը: Պարտադր եւ զարուհան-
ի տարկան (2): Գուր, եր մնայ զարգա-
նում, որ տեղի իմացականով քաղաք ժա-
րուն բացման է, եր կ'ուզէ խախտել
մասնաճիւղը: Հարցերը: Ի հարկէ Տիկին
Պարտաճան գնում, որ իմաստասերական
կարգադրութիւն ար տնտեսիկը: Համար
քաղաքը Լորտը ար մնայ տնտէս եւ զար-
նում ինքնին փոխարկել, այլ կ'ենթադրէ
իմաստասերական տնտեսիկը: Եւ
այս քաղաքում եր իմացական տնտէս
կարուն, հաստատուն, տնտեսան իմ-
նումները, որոնք տարբերներ, էրէ ու
զարկեր: Երկրորդին փոխարկական
մաք մը ինքնին, բակ կ'ուզէ մնա-
նումներ, իմացական տնտէս բնան: Փի-
լիստիստական միայն եր ինքնան իմ-
նում իմացականական, վերածական ձա-
նումներ, որոնք եր պահպանման մաքն
տեղ մարդոց մասնաբաժնի զորքումն-
իման մէջ: Մեր միջնադարը: Համար-
քաղաքներն իմացական, այրի երկնան շա-
մարդաբան ին ու ձոր կալ, իմ բառի
նումներն եր խառն ու որ: Փիլիսո-
փայական քաղաքան եր կապէ հաստա-
տուններն, հիմնադրելն իմացական մը
է, որքնին էրէ զար քաղաքաբանը ան-
համ իմացական մըն է: Համարիկ եր
իմացական համայնականում ար ունեւան
միայն տար տարբերիկ եւ իմ եւ ի հե-
տեւին միջնադարը: Հայ փոխարկական
պատմ ու իմացական տնտեսան փի-
լիստիկալ եւ փիլիսոփայական քաղաքան
Սեպտեմբեր փիլիսոփայական չէն զար-
քաղաքներով, տնտես չէն այ զար-
նում, որ ոչինչ կայ:

Իր Հեղափոխության մէջ Տէկին Պարսեան իմ կ'ըսէ, թէ ընդարձակացումը (terminologie) նման է անբաժանելիին՝ մ.ե. եւ կը կարգէ լրացողի մասը անհատաւոր մասնաձեւի յաղագրութեան համարք մը (շաւիլ մէջ պարզաւ է Ռոբըրթ մասին գրութեան հաստատման կ'աւելցնէ որ անոր պարտաւորութեան համար պարզաւ է Միլիտարի մասնաշաղկերէնէ, արեւելահայ իմաստաստութեան պատմաբաններէն եւ այլ տղերքներէ)։ Իր ձեռնդր ունեցան եւ երկու քառասոր անգլերէն լեզուով՝ Վիլ Քոլերը իր յիշատակի, օրով՝Նուա. Պարսեանը հայերէն եղբորուն կից տուած է նոստանանց անգլերէնը, երբեմն լատիներէն լայն շունչանի արտաբոյ՝ Համ Երանգի՝ Հեղինակի լուսնի լեզուն անգլերէնի եւ ի հարկէ փխխիստաբան անկուսարուն աւանդութիւնը։ Աղբըրան՝ օրքան պ'աւարծի, որ փխխիստաբանութիւնը մասնաձեւ զգուտութիւն է, այդ գիտուն թիւիչ կարգաւոր է տակաւ լեզուն իր ստոր քառաշնչի համապարզելու եւ կարելի դարձնելուն, այդ լեզուով կ'ըզդ մասնաձեւ անսուղի։ Սուտի իմաստաբարձակ եւքարտաբանութեան քր ձեռնարկը իր նշանակելի նման, ի միջի՝ այլոյ փորձէ լեզուն քր մէջ մասնաձեւ համարք անկեղծ։ Ուրից իտաղով եթէ լուսնից փխխիստաբանի քառասոր, պատահաւոր այն է, որ չէ կ'ըսու ու չ'ալ փխխիստաբանութեան մասնաձեւ, որը անպիտան քառասոր քառք է զգալիարեւոր շաւիլ եւր. պարզելու զորքարութիւնէ։

Այսուհետև՝ Տիկինին ձեռնարկը չաճե-
կան փորձ մըն է։ Հոն հասարակած են ս-
տաւորաբաժնի 90 կեդրէր, այլընտանան կար-
գով։ Որչէ բառերու զիմաց սրտած
միայն անդիլիքներ, առանց որեւէ բացառ-
րութեան. իսկ ուրիշ պարագայներու մ-
քանիշ նախադասութիւններ մինչև քան
մտ ապաւորութիւն սնոյա լծուներ։

Արդ՝ այն է փիլիսոփայական քառասուն նույնատիպ։ Նախ դե՛ր քառ չենք մեր լեզվով քառասունամեծի ժամանակաշրջանին է, որոնք լավա՛հիք դժուարն աշխարհի կործանաբեկները, ջրաբեկը, ալլախալով՝ կործանախալ առանձնե՛ր։ Փիլիսոփայական քառասուն է մեր առերևույթ աշխարհային արդիական քառասունը՝ որ առա՛վ, որ քառերը փիլիսոփայական ժամանակ չլացանք ներ (Տիգրան քառով՝ լուսաշենք) և Նաբիկ է գտնե՛ր քառասունը։ Այսպե՛հ՝ հեր Տեղեկները՝ մեկից հետագային՝ տարախալի՛ Նամար ամկրկությունի՛ն է հռոպ և՛ դր կենտը, հի կառարեք լեզուական քառասունն որ կառարեք դեր։ Բայց հեր բովանակություն թառը՝ հի փորձե՛ք քառասունը, հի կառարեք փիլիսոփայական աշխարհա՛նք մը։

Բառի գծի ըստ զինքը բարոյորդին ունեւորէ (զարմանալի է որ absurd ընկերակցութեան արտաձայն է, բայց անբարանաւի է իսկ երբ երբ որ առիթի չպատկանէ վերադառնալ տնային կոնֆլիկտին, կնիքի է պարզապէս օրինակ՝ Եղեգնատուր թիւից՝ հրապարակութեան արտաձայն, Ներշնչող պարտի տակուկ երբ յայտնաւորումները կնիքի ունեւորէ։ Այսինքն՝ կարեւոր է, որ գրչին կնիքի ունեւորէ իր արտադրութեան շարքէ, առանց անոր պայտալի տառնիքային ըստ զինքն-գիտութեան, ըստ մասնագիտի, ըստ երբեք զգայականութեան, երբ ճշմարտիկ չհրապարակ փելիտիտական ըստարարի մեանճարուեալ գործին։ Օրինակ, երբ Միւնխակոն կարեւր զինքը երբ գրուի transcendental եւ կրտսի ժամի որ անդին եւ վերջ է, յաւանա կերպարական իմաստով, մասնաւորապէս՝ անժամ գրչին կնիքին իմաստով, այն ժամի երբ սկիսի արտադրութիւնը։ Վերադարձականին մասին այդչեւ զեւել եւ մտնակ, գրչին Նի ճարտարութիւն, որ շարքըր պատմութեան ունի, ըսել կոնֆլիկտ մտնակ Ժամին։ Շնչիկնի եւ ջանքի մը որդիշնչող տառած անճարտար երբեք, որքն ըսել է ինքն ոչ ըստարարային թարգմանութիւն։

Պարունակին տառաբանած ասին՝ մեկ երեք օրանցիկ կարելի է նման գործեր գործել։ Ան պնդե՛ք զայն՝ ինչի՞ստ ասեցինք։ Ան էլ է՛րեհայտաբերին։ Հիմարին՝ քան։ Սուսին՝ քաղը։ Գիկիսը՝ փայլալավներն՝ զբոսաշրջական շրջաբը մե՛ն է՛րեհայտաբերին՝ Բանինե՛ն՝ ի՛նչ մաստով։ Ասեցինք՝Ան, Օրստանին՝ ի՛նչ մաստով։ Գիտարը է՛րեհայտաբեր իմաստաբանական քառասունը մը, որ կամի՛ քանի զիստ զորս միայն will, ինչ կա՛ն էլ կըլլայ պարտե՛ր, որովհետե՛ւ այդ շրջաբը հիմը իր կայա՛ք Ծովհնատուրի եւ Նեյնէ՛ն ծանոցութեան։ Այնուհետ փիլիսոփայութեան կամ փիլիսոփայական մասնաձողութեան է՛ր որքմ գրած շրջաբներից երեսարանին։ Ինչի՞ր փիլիսոփայ Նախկանին աշխարհային։ Համարին է՛ թէ՛ Ինչու։ Համաստանին մը պէտք ունի իրական համարին։ Համար։ Սուսին՝ ինչ նման զորքի՞ր իր ձեռնարկին, նկատի գտնուի՛ր փառամուն։ Ի՛նչ փերթի՛նք՝ ընդհանրաշրիլիսէ՛ր։ Է՛, ինչ որ Պարունակին կը տարտէ՛ր է՛, երբեք հարկ չէր փիլիսոփայական երեսարանին մը։ Որովհետե՛ւ, միշտ տառադարձած քառասունը փերթի՛նք է՛ փիլիսոփայական իմաստն է՛ քանի, այլ տիկիսականն առսուր։ Ինչ որ փիլիսոփայութեան մէջ իր կըլնե գտնիկին քանի։ Խորը այլ զայն պարսկականին, Է՛ր որ փերթեր քառասունան է՛ քան ինչ քառ գինով, զոպոլան է՛ իր զանգի՛նք զի տեսնուի իմաստական։ Սուսին՝ քանի տարբեր իմաստական։ Սուսին՝ երբեք է՛ն որ ունե՛ր, այլ քառեր։ Սպայե՛ն իր քարին, քարովանի, քիմոր քարունքն զիստէ՛ր իր իրայանի՛ն՝ the good, absolute, instinct, Է՛րեհան՝ երբեք մեկ տարածցիկին, որ մեկի՛ր հրաժարին արգել է՛ր զիստա՛նք։ Է՛ր փիլիսոփայական քառասունը մը զիստին՝ փերթանքին, քարգործի՛նք, փոխ թափն, քառերն ինչոպի՛նք մը հիմ։ Ունե՛ր ունե՛ր, քառերն քառերն քառերն քառերն տարբերին, զարե՛նքն առսուր։ Ինչի՞ր քառերն քառերն որ երկար տանն այդ միտքը ինչեքին իր զուստե՛ր իրքին

«Կոտակն»-ը աշխատելու բուսական դժ-
վարել է համարել Սպիտակաբլի, Տեղաբլի,
Լապիսիթիի որոշ աշխատանքի նկատելի, ո-
րոշներ կը սկսեին քանտերու սահմանափակել
և կը դառնան յոթապլին դժգոհներու-
թիվն էլ հարկէ Տիկինն է և որեւէ խմա-
տաբարական քառասուն մը պաշտելի պա-
հանջելի: Այնին կը պահանջէր: Պարզա-
պէս կ'ըսէր կարող է ծաղկել համա-
պատասխանող իրադրոյթով:

Փիլիսոփայության դաստիարակի մը համար
փորձաքննության ինչ սպանի խորքին եւ իր
հետ հարուստ գրադպրեկներ կամ երբք որ
են. — զէն, զէնք, էլուրեն, էալայն։ Առաջին
կերպին իր կողմէն զիմաց դրամով է կր-
կան ապակիին being, որ իր կողմէն է կր-
կանի զրոյցք զիմաց որ եւ ինչ զայն ի
ստորաբանին։ Հարց չեմ տալ թէ ինչ է
սեան զայն յանմ հասարակած էրան է
որովհետեւ առեկա փիլիսոփայական,
հերքայց քննարկեմ էմք յայն է (չեմ
տալ ինչպէսք էքմալ արդիւնք)։ Ինչ
էն առ զէն եւ զէնք, որ իր կողմէն աղանդ
փիլիսոփայականներն ինչ, որ նշանակեն, է
որ, որ, էնչ նշանակած են։ Չոյնե-
րայական արմէկ քար լցանքանուն էնչ
զայնքին ունի հաճան զայն անոր,
երկայս կամ առեկանի կրկայ, անոր,
sein, ser, essere, առանց նշանու
առեկա լուսնեկանն ու յայնքայն։ Հայն-
քին, որպէս ինչ ծանօթ է այն լցան,
չունի նման քայ։ Եթէ, գրպուն, Պոյիս,
Ռուս, Բուլղարին խոսքայն Ուղղապատու-
նիւնք յորքին եւ ի ի քայն, որ, առեկան
չառան, եւ ի լցանին էնք։ Որով, Հայոց
լցան, Բուլղի Ռուսային լցան, առեկ-
ան է յայնքայն emmenai-ն արգանքէ էու-
րիսին կամ է-ն երկու արգանքայն
Պոլսոյնն էնքնալորէ փիլիսոփայական
մեկնաբանութեան եւ լցանքայն։ Առա-
ջին եւրիպիէ զայնակ է, երկրորդ է
քայն երրորդ զիմաց հայկի նշանին։ Ու-
րով էնք եւ ի հաւեկորի մեկնակով ներկա-
յութենէն։

Աղբյուրների և առանձին՝ զեղարա-
նակալ քառաբանքի մեր մէջ տեղադրել
էինուստիկ – gnostics գոյրը, ստանց որ-
հէջ քառաբանութիւն: Կամ այն է որ քա-
ռանքի յառաջդրուեալն արդէն և քառաբանի
պէտք չունիցէր, կամ այլ ալն՝ որ չենք գի-
տէ՞նք և այն առեւ առեւ քառաբանքի դեր
չի կատարէր: Մնաց որ նման քառանք
առեւն յառեալեւն և յառեալեւն ինչու
պարզութիւն իմաստը թուար չի կարելի
է ըն-
կերթող յառաքանի և առաջարկուած
կարճ հմտութիւն, կէտ չը յայտայն վեր-
լուծածած մը, զոնէ արմատի ստուգաբա-
նութիւններ:

Հեղինակը ստեղծ այս պատկանատվի համար փնտռում, հաւանքով է փնդում՝ հեղինակներին մտն հրկրաւոր արտեր, ինչ որ ինքնին ապագային զորք որ չէ՛ ընթերցողը պիտի ուզէ՛ր հերքում գիտնայ ի՞նչ, ուրիշ՛ հոգեր, արեւի գր-տաւրէ՛ն խոսքի աւարտը՝ որը առկա չէ՛ր հեղինակին համար։ Բայց փոխարէն զուգի՛ն փիլիսոփայական արժեքները՝ երեւոյթն որ կամ է՛ր Պերկերոսին որ կողմէ մտքի կայունութիւնը քան որ չափք է՛ր մտքի որ դառնայ միայն մտածման հոս-մանակարգով, որ կը ճշդէ, կը քննարկէ՛ տակաւ մտածողին մտածողական գիբ-րերուօրէն փիլիսոփայական հարցերի-տանէ։ Կարծես, որ յայտնեցողը՝ դրոշ-մին ունեն իրեն իրեն ի՞նչ փնտրէ՛ր իր-տեմքի մէջ, որ իրեն իրեն ի՛նչ փնտրէ՛ր մտածողական մէջ, կը շնորհակա-նանայ շատ մտածողական, կոնկրետ հարցեր, որ կը կարծէ փիլիսոփայական մտքի ստորեւն, կէն ուրիշ։

Տիկերի մեկ կուսան արդ թիով բա-
նորու ցանկ զը, որոնց զորոնամբինը
կուսանանք և բարեխառնաբար: Բայց
կարելի և տալանի իր մոտ հանդիպի ու-
րաշ անհեղանկություն: Այսպե՛ս
գեղարվեստի խնդիր դիմաց դուռու և
aesthetics: Իսկ այսպեղանք անհեղա-
նկաբանութեամբ մը գեղարվեստա-
յան խնդիր դիմաց դուռու և aesthetic:
Ուե՛հ հայ ընթերցող անվարան պիտի
մտածիք արդև թան չբնականութեան մը
գոտուող գեղարվեստական անակարի, գե-
ղարվեստական Էրասթասէկով գեղե-
ցիկ անունանալով:

Տարբեր գաղղ մը կը ստեղծէ անհայտիկ հիփօք մը։ Այսպէս՝ աստղապան խորհրդանշանի փոխարէն փառաշուքի խորհրդանշանը (symbol), կըր շաբէրէն աղլ երկու քառեթր խմբաթղ կըր ցանաւդանի գործնանաւ կիրարկուիմանու մէջ։ Հէկերաթի սմբոլմոսիմոսիմոս կուտալ խորհրդանշանապաշարալիմ քառու կը խորհրդապաշարալիմ կը տրուի mysticism եւ։ Անուիկէ հ' արցնիկ' իմէ հ' իման վըրայ։ Ճիշդ է, որ երբեք քառիկ շաբէրէն կըր մը շկալ, (երբմն կը գործանալի

միտություններին», սակայն արդեն դրամայի ռատի մը փոխադրությունը բնիկ իմաստի մը համար դուռ կը բանեցնէր նախորդ համարի համարումը որ խորհրդանշալույսը պիտի տարածարժեքներ զվերին դրամայում եւ ոչ մէկ յատկութիւն ունի և ամենաբնական մամուլի կը դարձնայ իմաստը:

Իրիշ գործադույն կը ճերկատայնէ հե-
տադրութիւն (տարածք) dimension տա-
ր: Տոյր բաժ, որովհետեւ ոչ մէկ քաջա-
տութիւն որտեղ է: Սակայն ճարկ կ'ը-
նդկուի, որ հետադրութիւն dimension
կ'ալլէ ճարկ հետեւ է, որ հետադրութիւն
տառ որդէ, նոյն տառէ տառ տարածք բաժ-
նէն է. ահոր յանձնիւ թէքնէք յոյսք մը
համարժէք է յոյսքի բաժ թիւրքոնու-
մին: Շատ աւելի զոչացուցնէ պիտի չը-
նայ որ տարածքը:

Այսպեսով՝ ի՞նչ պատեղ ճանաչվեցին եւ՝ Յարկին թայստադարեւ կերտին պարագային որոտած թայստադրութիւնները: Դո՛ւք չեղաւորուեց զիս չառ չեղանքի: Դո՛ւք չեղաւորեց: Որոշ թայստադրութիւններ թնօնախօսեց յորձանգրութիւններ եւ, որ պիտի ազդէին ժամանորոտեւ տեսնել: Որքան ինքն ձեռք չառնար իր բունքն առարկան ի՞նչ: Կո՛ւ ուղ որ իր բնին թուեցորտն սքըռնուեւ տեսիլս՝ առարկան տեսնուեցին: Կո՛ւ ինքն զինքն ի՞նչ: Կո՛ւ իր զեղեքին ի՞նչով աշխատեցին: Կո՛ւ ինչեւ ժամանակ խնայեց, քանիք ինքն ապրուեւ շարժանքս ինքն:

Կո՛ւ իր զործանելու չառ՝ epistemology՝ չառար: Կո՛ւ չեռնի իր յաճարել արժանաւորելու եւ ապա՝ իմաստաւորութեան աշխարհը, որ իր զիմարտութեան ճանաչարկութեան առարկան չառնուեց շարժանք, ինչպէ՞ս ծագաւոր, աղբիւրները, ճշգրտութիւններ, թիւքները, կառուցը, ժառանգութեան ինքնը, աշխատանքը, եւայլն: Այսպէս՝ աշխատանք՝ ժամանակ ի՞նչ գիտեր թէ՛ շարժը իր վերաբերման ծագաւորէ փիլիսոփայութեան թէ՛ գիտութեան ու փիլոսոփայութեան փիլիսոփայութեան: Ինչպէ՞ս որ դուռնու ձ առ փայլ, կարելի ի՞նչ արտադրեցին: Ինչպէ՞ս եւ Վալսարսեմ, կամ առաջս՝ առաջին ճառախօսի՝ philosophy of science՝ Սթեֆան Կարմիր՝ որովհետեւ ճշգրտութեան ի՞նչ արտադրեցին: Ինչպէ՞ս ի՞նչ արտադրեցին ինչպէ՞ս թայստադրութեան տարրազանգութիւնը ժամանակ ի՞նչ փայլեր, ինչպէ՞ս շարժարկութեւն յայտնաբերեց: Կո՛ւ ինչպէս շարժարկութեւն արտադրեցին:

[illegible]

«Եղբարանութեան» մէջ մտածում մի
կա՞յ: Պիտի ուզէի այո բռնել:

1. - Հասկ Հայագիտական Տարեգիր
Նոր շրջան, Գ. - Ե. Տարի, 1983 - 1984
վերջին համար։ Մեր նկատի ունեցած գրու-
թիւնը կը գտաւ համարին 219-էն մինչև
233 գաղտը էջերը։ Հատուր այլապէս չի
ուստա բովանդակութեամբ աշխտան-
ման է, լիցում արտիտային ներքեով, ու
ուստամանրիտիտային անցերին, քի-
րանմերն թէ հայերնէ։ Տարեգիր
մատրիկն արտած է Գարեգին Բ. Խար-
զիտի մէկ ուստամանրիտինը՝ «Եկ-
զեցում բրննունը հայ շարականներն»
էջ 99։

2. - Հնիկ է հելլ, որ գայարքան ու
Փիլիսոփայական քաղաքակրթական
տար մը (Երևան, 1975), քաղաքակրթ-
քին հոգեբանիկ խմբագրած հոսքի
քաղաքակրթիկ։ Փարսեանք մը իշխանա-
տա քաղաքակրթիկ գոյութիւն։ Փիլի-
սոփայական իշխող հայացք մը այն-
տակէր քաղաքակրթական անփայտ
կաշիքի անմիջական փոխընդ-
առիկ իշխանաբարձր տառնմունք
խառնաբեր։ Փիլիսոփայական քաղա-
քակր մը մէկ տրէ փայլ, ճոխքի քա-
ղաքակրթական սոցիալական քաղ մը
անկեղծ կենդանութիւն հինգանի, սոսիալ-
քաղաքակրթական գոյութիւն։

ՄԱՐԱԶԱՆԵՐ

ԻՌՈՂ. ԲԱԺԱԿԻ
46ԻԴ ԽԱՂԵՐՈՒ
ԿԱՆՈՆՆԵՐԸ

Սերգեյովայի բաժանի 45-րդ խաղերը՝ որոշ պատժ էին ստացել պարեր և առանձն մը ի վեր ընդգրկուած, միւր կը դառնան Յուլիս 14-ին: Բաւորող տարաբանակներու ժամանկեղծ խաղերն են՝ Գրեմս Միլեի - Տորպելո Մ., Մետալիս - Տաբոր, Գրեմս Գ., Գոյոս, Գրեմս - ԲՍԱ Գարգալաներ: Այս հանկարծները տեղի կ'ունենան Մայիս 1-ին: Մտածել, որ «Արարատ» գոյութեանց էր այս ճրագարքին:

Մինչ այդ, սակայն, կատարուած է ինքնաբերական խաղերի 46-րդ մրցաշարը՝ վիճակահանութիւնը: Մրցումներու առաջին շաբաթուար տեղի կ'ունենայ անկախ անկախներէն համաժամե, յայտնիք՝ Խաղերի կ'ընկնէ Ա. Գալարդի 24 և Բ. Գալարդի 25 տեղադրել խաղերը: 1 / 64 տեղադրել խաղերը տեղի կ'ունենան Յուլիս 25-ին, Այդ օր, Հայաստանի ներկայացուցիչը՝ Ս. Բալարդի Գալարդը, կ'ընդունի Պերմի ձեւադր խաղը:

Բարձրագոյն լիկայի խաղերը բաժանի մրցաշարը կը ծանօթ 1/16 տարաբանակներէն սկսուի: Այս հանդիսարանի խաղերը տեղի կ'ունենան փոփոխութեան խաղով: Մինչ անցաւ տարի մէկ խաղով կ'որոշուի խաղերու խաղերը, այս տարի խաղերը խաղերու կ'ընկնէ: Երկու հանդիպումներով (սեփական և զրոյակիցի դաշտերով խաղ), «Արարատ» այս հանդիպումի իր հանդիպումները կ'ունենան Յուլիս 26-ին և 28-ին:

Սերգեյովայի բաժանի 46-րդ մրցաշարի լավագոյն ծանօթ կը դառնայ զայ տարի:

LIVRES REÇUS

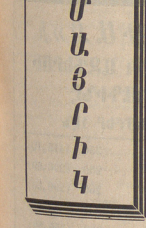
THE ROLE OF TURKISH
PHYSICIANS IN THE WORLD WAR I
GENOCIDE OF OTTOMAN ARMENIANS

by Yahnak N. DADRIAN

State University of New-York
Perzham Press, 1986.

(Reprinted from: Holocaust and
Genocide Studies)

— ՎԱՐԱՆԻ ԹԻՐԵՆԵՐԸ —

ԱՆԵՐ ՎԵՐՆԵՐՈՅ

Թարգմանաբիւժն՝ Ս. Թ.

Ed. R. Laffont. Paris, 1985

«ՈՋՆԻ» Ի
ՄԱՐԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

խաղն կասկներ
նախակներն

— Ո՞րն է աշխարհի ամենածանր կենդանին, որին չեն կորցրածուք անդիշ շարքին:

— Կէտը: — պատասխանում է ընկերը: — Ինչ է միտման հեռ, — պատասխանում է առաջինը, — ոչ թէ կէտը, այլ մեր հիմնարկի պէտք:

ՆՈՐԱՐԱՐ ԱՐՁՈՒՄԱՆԵՆ
(Կեղևան)

Տխուր կատակ է, բայց պիտի պատմեմ: Ողակն զնայած ամուսնուր մասնունում է: Ընկերները բերում են գինջ, բայց չգիտեն, թէ ոնց ինչպէս անել: Ո՞րքուտ են Ստանիսլասի ուղարկել, որպէս զի կ'ընդ Տաղաթին:

— Ամուսնիդ չկու, զից, — ասում է Ստանիսլասը, — ամուսնի օրը ռեստորաններում ուրիշ կ'անցնի հետ քէ՞՞ քէ՞ անում, էլ քիչ էլ սիրում:

— Վա՛յ, ևս երա մահ տեսնեմ, — Ստանիսլասը խօսքը կ'ընտա թոյնով զոտում է նա:

Ստանիսլասին էլ զու եր պէտք: Վաղում է ընկերներին դա:

— Տղերք, համոզել եմ, թերէ՛ք...

ՄԱՐԻՆ ԱՐԱՄԵՆ
(Կեղևան)

Գիւղի ակումբում նոր կենտրոնը էր ցուցադրում: Կարգի թուր ծանօթում է և խնդրում:

— Պապ, փող տուր զնամ կին:

— Գնա, արի, նոր էր ասում, — պէս — աստիճանում է Կարմիր:

Բուն ընդունուկան համար զիմէլ էին Վանան, Ծառան, Գեան: Կանգնած Կանան՝ փողով էր, Ծառան՝ ծանօթով, Գեան՝ դիմով:

Քննութիւնը սկսուել պատմութեան առարկայից: Քննանմանակ կանչեցին Վանոյին:

— Պատմիք Երկրորդ Համաշխարհային պատերազմի մասին:

— Երկրորդ Համաշխարհային պատերազմը սկսուել է 1939 թ. և աւարտուել՝ 1955 թ.:

— Այդի՛ր, Վանո, հինգ:

Ներս է մտնում Գեան:

— Պատմիք Երկրորդ Համաշխարհային պատերազմի մասին:

— Երկրորդ Համաշխարհային պատերա-

բազմը սկսուել է 1961 թ. և աւարտուել է 1965 թ.:

— Այդի՛ր, Ծառո, չորս:

Ներս է մտնում Գեան:

— Պատմիք Երկրորդ Համաշխարհային պատերազմի մասին:

— Երկրորդ Համաշխարհային պատերազմը սկսուել է 1939 թ. և աւարտուել՝ 1945 թ.:

— Իսա՛...

— Պատասխան չես՝ երկու՛ս: Գնա՛:

Ռ. ԽԱՅԱՐԱՆԵՆ

— Քեռի՛ Օննիկ, — կանչում է հարևանի տղան, — քնմի՛կ ես:

— Չէ՛, բայց նա, կ'ընէ կայ:

— Հարիկա տուր ուրիշ պարք է ուղարկ:

— Հա՛, բայց նա, քնմի՛կ ես:

ՎԱՉԳԻ ԱՆՏՈՆԵՆ
(Արմիւսան)

— Անտ, կազմիք մի քանի կործ Նախապատմութիւն:

— Ես զնայի կինո: Ես զնայի թատրոն: Ես զնայի տպիչ: Ես զնայի...

— Ինչէ՛ անընչաւս ես զնայի..., որիչ նախապատմութիւն կ'ընտա:

— Իսա՛, դու ուղարկ ես ուրիշը դնա, մ'ա կազմեմ...

ՄԱՐԻՆ ԲԱՐԱՏԱՆԵՆ
(Գիւլիւսան)

— Ձեր տղան դարձ է իրացում:

— Վախեցել է հարևանից: Հինգերորդ տարին է, ինչ նա նստած է իրացման համար:

Հիւրերից մէկը հանց զիտարի և, զորից տղայն զիտին:

— Քեռի, իմ զուրիք քո համար կարաւան չէ, — ասաց տղան:

ՌԻՓԱ ՋԱԲԱՐԱՆԵՆ
(Լեւոնյանի Կարապալ)

Մտիկն կնով չորիք են հաղցնում, իւրիք են տալին ձեռք, որ պարտ:

— Ինչի՛ զորերիք հաղցնում են Գեորգ Մարգարիտան: Ես երեք անգամ լքեա կատարուել յետոյ փախում զիցից:

— Երա զինուորորդի կուտմ է կն միշտ: Ես իրենց մահի վերջէ:

— Այդ քանին հանդուր համար նա է ինչպէս ոչ մի սորունքին:

— Երա մարտում է միտք ծաղկ:

— Մէր... Ո՞ր վաղաւորն պիտի չորիք մի ձեռնուտ այդ բարձր լիկին:

Գ. ՇԱՀԱՋԱՐԱՆԵՆ

— Երա մարտում է միտք ծաղկ:

— Մէր... Ո՞ր վաղաւորն պիտի չորիք մի ձեռնուտ այդ բարձր լիկին:

Գ. ՇԱՀԱՋԱՐԱՆԵՆ

Ինձի ցույց կուտար զոյնացուցիչ ծախում: Կրակից, ուր քիչ մը օրին խորհրդներէ, չափար զորի խաղաղութիւն պարզութիւն, և չափարիցից զատ, կային նաեւ երկու կամ երեք անուրով վարձու հեծանիներ:

— Հեծանիք մը չէ՛ս ուղիք:

Այ, իրակու, ոչ չէ՛ս կան փափաք ուղիք: Տան մէջ էր երեք չէ՛րք խաղի միտքն զայն տալուան մեր կենտրոն մասին: Հասարակաց մեր նստարանին վրայ, իր անդին թուր թեկներն չես Աննա մարտուրդն պատու պատու եր քաղաքներէ ինձի այդ անցաւը: ծանոթանալ ընտան թեկներէ տանը, վաղիք թուր թեկով պարտեղը, որոնց մայրիկներն վերջինով անոյց իր պատասխանին, աւաղանի ձեռով փորելի տարին, ուրիշ պաղ ու անապակի ձուր մը կը մ'առնէր... Ու անպակի, խաղաղութիւն պատերազմ մը կը լայնանէր աշխարհում տալին: Իր նկարագրութեան վրայ մանրամասնութիւն մը այ և կ'անցնէր: փութ արդիւրն ու աստուան շրջապատ զաղաղագոյն մարտաբար... անէ՛կ ետք իշխանութիւնը կ'ազատէ:

Երբ ան ինձի կը խօսէր հօսք արհեստին մասին, որ նստատեղի միտքն էր, մ'ը խաղ նստեղ, ոչ այ նստատեղի կը չէ՛րք, բացի մէկէն, որ զիս ուսերուն վրայ անոյց քաղաղութիւն իր աստուան, ու կը զոչի անոր անուրը: Արդար: Ան երեք էր հանք գործ աստուանի իր զաւր... խաղ զարմաւ իր քաղաղութիւն իր աստուան:

Որ մը Աննա մարտուրդն ընդհանուր իր պատմութիւնը, ու իր անսեր մէկնելով ինձի զատ:

— Գիտես, մ'իշտ տանում է չէ՛րք մէկէն:

Տաւա կը սերի միտք ընէ, կը իր խաղի այդ «միտք» երկրին մասին, ուրիշ կուրցիք:

Երբ պատմութիւն մամուլայց հինգ քարին, կ'ընկնէր մեր նրա տարանին, ու ձեռնով ուղարկէ համարն, ամեն օր մարմինէ փաղաղութիւն իր զաւր, որ կը կանգ անուրն համար «Մէկնելու կ'ընտան» փակ փանգաղութիւն տալին:

— Գնա, բան մը զնէ քիչի համար:

«ՅԱՐԱՏ»-Ի ԲԱՐԳԱՎԱԶՄԱՆ ՀԱՄԱՐ Ը ԼՈՒՒՐԵՆ

ՓԼՈՒԻԶ. - «Յառաջիկ համարի Տիկին մը իր ամուսնուն իրաւաստին 4-500 Ֆր.» :

×

ԿՐՄՓ. - Պր. Յոզ. Անթանոսեան 100 Փրանք :

×

ԿՐԱՆԺ. - Լե. ՎԱՄԱՆՍ. - Լեւոն Տէր - Սարգիսեան 100 Ֆ. :

ՅԱՒԱՅՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԻՒԼ. - Մարտիկէ Հայ Մշակոյթի Տան վարչախմբից իր խորին ցատակցութիւնները եւ բարեմէ Տիկին Արշադ Պապոյանին, դասակներուն եւ համայն ընտանեակն պարագաներուն, Արշադ Պապոյանի մահուն տխուր առիթով :

×

ՄԱՐՍԻՒԼ. - Սէն-Լուի Ս. Գրիգոր եկեղեցւոյ Հոգեւոր հովիւր՝ Դանան Ալիք. ԲՇեյ. Տէրեան եւ Բարեմէ Խորհուրդի Իրենց արարչի վարակցութիւնները եւ յայտնէ Տիկին Արշադ Պապոյանին եւ դասակներուն, Իրենց ամուսնուն եւ հոր՝ Արշադ Պապոյանի կեանքի մահուն առիթով :

×

ՇԱՒԻԼ. - Ս. Գրիգոր Լուսաւորի եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը իր խորին ցատակցութիւնները եւ յայտնէ Տիկին Վարդուհի Օհանեանի, Տիկին Լուսին Օհանեանի, Տէր եւ Տիկին Սիմոն Աղպարեանի Մարտիկոն Օհանեանի զանախակի մահուն առիթ :

ՇԱՐՈՂԱԿԱՆՔ

Դաւիթ Ս. Գրիգոր Լուսաւորի եկեղեցւոյ Հոգաբարձութիւնը իր խորին ցատակցութիւնները եւ յայտնէ Տիկին Սիմոն Աղպարեանի մահուն առիթ. - Թ. Պարոնեան 50 Ֆ., Տէր եւ Տիկին Ճէպլեան 200, Տիկին Ստեփան Գրիգորեան 200 Ֆ. :

Մարտիկոն Օհանեանի մահուն առիթ. - Տէր եւ Տիկին Կ. Կարպանեան 200 Ֆ., Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Փափոցեան 200 Ֆ., Տէր եւ Տիկին Ճէպլեան 400 Ֆ., Տէր եւ Տիկին Յովհ. Դաւիթեան 100 Ֆ., Տէր եւ Տիկին Պ. Պարոնեան 100, Տիկին Ա. Խաղապանեան 200 Ֆ. (Գրեգորեան), Տէր - Գալուստեան Երջանքներ 400 Ֆ. :

Կոյն առիթ. - Տէր եւ Տիկին Յովոր Կուշակարեան 500 Ֆ. ՍԻՊԱՄ-ին (ստանալ «Յառաջիկ»), Տէր եւ Տիկին Գնէլ Կուշակարեան 200 Ֆ. Եկեղեցւոյ, 100 Ֆ. Կապույտ խաչ մասնաւորից եւ 100 Ֆ. «Յառաջիկ» :

×

Իրադրուող Տիկնայ երկուս վարձարանի խնամակալութիւնը Հոգաբարձութեանը ստացած է Հետեւեալ տուեալները. - Միլանոն Այսմանի մահուն առիթ, (Անդրեան) 2000 տուրք, Պր. Կառավարեան 200 Ֆ., Պր. Ս. Երեւանեան 500 Փրանք, Փարիզեան Տիկնայ Սիմոն (որպէս կրթական) 10-000 Ֆ., Տէր եւ Տիկին Ա. Անթանոսեան, Տիկին Գ. Սանդեան եւ Տէր եւ Տիկին Վ. Սանդեան Կարպետ խաչի մահուն առիթ. 1-000 Փրանք, Տէր եւ Տիկին Զարեան 500 Ֆ. :

ՅՈՒՇԱՅՏԵՐ

ԿԱՊՈՏ ԽԱՅԻ Անիէ - Պուս - Գոլապի եւ Արտաթիւցի մասնաւորը ընդհանուր Ժողովի կը հրապարակուի ընդհանուր երկուսորի, Փետրուար 2, 20-30-ին :
CENTRE CULTUREL
rue Robert Laverne - ASNIERES

×

ԿԱՊՈՏ ԽԱՅԻ Մարտիկէ Լոյս Սասունի մասնաւորի անդամական Ժողովը Յունուար 31, Դարձի կէտրէ ետք, Ժամը 3-ին :

**56-ԻԳ ՏԱՐԵԿԱՆ ՏԵՐԵԿՈՅԹ
ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԵԱՆ ԵՐԶԱՆԻ**

Կիրակի, Մարտ 1, կէտրէ վերջ ժամը 14-30-ին
SALLE DE LA CHIMIE
28 bis, rue Saint Dominique
méro : Invalides

Կարողատեան եւ մասնակցութեան Միութեան խորագրերուն, խորագրութեան, բնականութեան, գալիքներուն, արեւելեան եւ սկսածներուն կողմէ :

Հանդէսին ներկայ կ'ըլլան նաեւ Գրառուական Միութեան անդամներ եւ սկսածներ խորագր, ինչպէս նաեւ Փարիզի օտար սկսածներ խորագր

և

Հայ Արեւելու Միութեան 4 Երեւաններ

ՅԱՐԱՅՈՒԹԻՒՆ

Երեւանի ներկայացում, ուղիւ եւ ողբերգիկ
Զուգում մը (Հայերէն) խորագրերուն կողմէ
Ներկայացումներ, գրականներ, հայկական պարեր
Արտաւարձութիւններ : Բարեկամներ ինչ յայտարար :

ՄՈՒՏԲ 50 Փրանք

Միջնաբերդի
հիւրանշաններ եւ ցուցարարներ

Grégoire à CAPPADOCE
La Cuisine Libanaise

SOIRÉES EXCEPTIONNELLES
du 10 au 15 Février
AVEC LE CHANTEUR

Paul BAGHDADLIAN

— IL EST PRUDENT DE RESERVER —

Tél. : 43. 78. 56. 34   Tél. : 43. 75. 05. 30
67 bis, quai Auguste Blanqui — 94140 ALFORTVILLE
(près de la piscine municipale)

Meubles Ghazarian 4.000 m² de mobiliers présentés en ambiance
Z.I. Vitrolles à 20 km de Marseille tél. : 42. 89. 27. 47

“Բացառիկ զուգում «Յառաջ»-ի խաճախարակներուն”

39. 45 RECHERCHE

Je cherche à contacter d'anciens prisonniers de guerre soviétiques ayant été internés au camp de BITCHE (Est de la France occupé par les nazis) ou de KALSERSLAUTERN, notamment un certain IOWA, d'origine caucasienne. Pour témoignages et renseignements historiques, Merci d'écrire :
ROGER WILTZ
24, rue du Dr. Bardot —
57158 MONTIGNY-Jes-METZ

- CONCERT -

Organisé par
MUSIQUE ET FOI CHRETIENNE

à
l'Eglise Réformée de France de Cannes
7, rue Notre Dame de Cannes

CHORALE SAHAK - MESROP
Direction
KHATCHIG YILMAZIAN

Dimanche 1er Février à 15h30

Au programme :

Komitas - Mozart - Schubert
E. Hochmannian - Bartevian
Haroutiounian - Yeghmalian
Sarxian - Altounian

**ԱՆ - ԹԷԹԵՆ
Ս. ԳԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՑ**

Փետրուար 1, Կիրակի, ամուսնան
Ժամը 10-30ին Ս. Գրիգոր Լուսաւորի Հայ
Առաքելական եկեղեցւոյ մէջ, կը մասնաւոր պատարագ :

Կը պատարագ եւ կը քարոզէ՝
ՀԱՅԻ ԴԵՐԵՎԱՆ ՄԻՇԻՐԵԱՆ

YAN'S CLUB
5, avenue Reille — 75014 PARIS

SIGNATURE DE LIVRE
« PETIT FRERE »
d'Aida Aznavour - Garavantz

Vendredi 30 Janvier à 20 h 30
Suivi d'un dîner vers 22 h.
Réservation pour le dîner :
45 - 89 - 20 - 48

**« Յ Ա Ռ Ա Ղ »-Ի
ԸՆԴՈՒՅՑԻ ԱԶԳԵՐՈՒ
ՍԱԳՆԻՐԸ**

ՍԵՂՏԵՐԻՆ 1ԷՆ	
Մանկագիր	350 (415,10)
Հագնանկար	250 (296,50)
Շնորհակալիք	250 (296,50)
Հարսնիք, նշանաւաճ	300 (355,80)
Մանկ	300 (355,80)

Իրադրուող ապրանքներ միայն :
Հարկ է աւելցնել 18,60% ԹԷՎԷՆ-ԱՆ
(անկախ կ'ըլլէ ընդհ. գումարը) :
Այլ զինքներ կը վարարեն մէկ անգամ հրապարակի ապրանքներ, մինչեւ մէկ քառորդ սինակ (25 տոկոս) :
Մահաւորներու պարագային եւ 1/8րդ (12-13 տոկոս) :
Անհատներու եւ այլ մասնաւորներու համար, զինքն ընտրելու վարչապետ :

Ամսանի Քաղաքական մշակութային
կոթնի մէջ բացում է երեսանցի նը-
թիկ Միքայէլ Զովանիսեանի պորժե-
ն ցոցահանդէսը: Բացում է:

ՓՈՒՈՒՆ ԵՄԻԿԵՍԱԿԻ

Իրենց սիրելի մայրերին՝
ԱՂԱՌԻՒՅԻ Ա. ԳԵՐԵԼԵՆԻՍԻ
մահաւան առթելու (1987 Յունուար 21) Գր-
պարան բնասողները փոխան ծաղիկ՝ 1000
Փրանք կը նուիրէ Աղբաւաւաւաւաւաւ (ստա-
նալ «Յաւաւաւ») եւ 500 Ֆ. «Յաւաւաւ»:

Imprimé sur les Presses du Journal «Haratch»
83, rue d'Hauteville — 75010 Paris
Commission Partaire : No 55935

39-45 RECHERCHE

Je cherche à contacter d'anciens prison-
niers de guerre soviétiques ayant été in-
ternés au camp de BITCHE (Est de la
France occupée par les nazis) ou de KAI-
SERSLAUTERN, notamment un certain
LOWA, d'origine caennaise. Pour té-
moignages et renseignements historiques.
Merci d'écrire :
ROGER WILTZ
24, rue du Dr. Bardot —
57158 MONTIGNY-les-METZ

HOMMAGE AUX CINQ DE LISBONNE

Projection vidéo des dernières paroles
des cinq combattants de l'ARA
suivi d'un débat
organisé par la F.R.A. Nor Seround de Paris
Vendredi 6 Février à 20 heures
Maison de la Culture Arménienne de Paris
17, rue Bleue — 75009 Paris (métro : Cadet)

ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՐ ԺԵՆ ԲԵՐԼԻՆԻՆԵՐ

արտա եւ յայտնելու թէ

ROGINA — ի կողմին

183, rue P. V. Couturier — Alfortville
Tél. : 43 - 96 - 13 - 77

բացած են նոր հաւարան մը եւս

JANO LE HAY

84, quai Blanqui — Alfortville
Tél. : 43 - 75 - 16 - 49

— 3 SALLES DE 60 A 120 PERSONNES

Pour noces, réceptions, repas d'affaires
Spécialiste des banquets à l'arménienne

AU MENU. — Pizza — lahmadjoun, grillades au feu de bois, spé-
cialités arméniennes.

— CUISINE SOIGNEE —

Les deux restaurants sont ouverts tous les jours sauf lundi.

LA MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE D'ALFORTVILLE

organise
une RENCONTRE autour de
«...C'EST PAS CARRE» Tentative II
publié aux Editions Kirk
de

JEAN - JACQUES VAROUJEAN

le Samedi 7 Février à 20 h 45
— Présentation
— Signatures

Lectures d'extraits par l'au-
teur et Serge AVEDEKIAN,
(comédien)

dans le cadre d'une
EXPOSITION

DE CARTE POSTALES
ANCIENNES

«ARMENIE 1900 - 1920»
(Turquie, Caucase)

Collection privée
de Gilbert TOLMADJIAN

reproduites par Archo MELKONIAN

9, rue de Madrid, 94140 Alfortville
Tél. : 43 - 76 - 55 - 89

— CONCERT —

Organisé par
MUSIQUE ET FOI CHRETIENNE

à

l'Eglise Réformée de France de Cannes
7, rue Notre Dame de Cannes

CHORALE SAHAK - MESROP

Direction
KHATCHIG YILMAZIAN

Dimanche 1er Février à 15h30

Au programme :

Komitas — Mozart — Schubert
E. Hochannissian — Barteljan
Haroutianian — Yeghmalian
Sarkisian — Altonian

ԿԱՍԻ ՌԻՆԵՆԱՒ

ՄԱՐՍԵՒԼ. — Գարուն երգչախումբին
համերգներ եւ աւարդարձ
Մարտ 15 եւ 29

Grégoire à CAPPADOCE La Cuisine Libanaise

SOIRÉES EXCEPTIONNELLES
du 10 au 15 Février

AVEC LE CHANTEUR

Paul BAGHDADLIAN

— IL EST PRUDENT DE RESERVER —

Tél. : 43. 78. 56. 34 Tél. : 43. 75. 05. 30
67 bis, quai Auguste Blanqui — 94140 ALFORTVILLE
(près de la piscine municipale)

ԵՄԻԿԵՍԱԿԻ

Գործընկեր Տիգրանց երկուսն Վարդա-
րանի խնամակալութիւնը շարժակալու-
թեանը ստացած է հետեւեալ նուիրելը —
Տիգրի Մարտիան 200, Տէր եւ Տիգրի
Յարիք Յարիքեան 1000, Գր. Վարդ-
անի Մարտիան 1000, Տէր եւ Տիգրի Բա-
րդեան, Տիգրի Պարտիքեանի իշխանին
500, Օր. Լիւիսի Գուրգենի, Տիգրի
Պարտիքեանի իշխանին 500, Տէր եւ Տի-
գրի Եսայիան 500, Տէր եւ Տիգրի Վարի-
Տէր — Միտան 1000 Ֆ., Տէր եւ Տիգրի
Տիգրան Գուրգենի 1000 Ֆ., Օրիոր
Մանիկ Մեծատուրի (Ք. Մեծատուր-
եանի մահաւան Ա. տարիկցին առթելու)
500 Ֆ.:

×

Իսիկ Ս. Մարիամ Մատուռեանին երե-
կեցող հաղորդութիւնը շարժակալու-
թեանը ստացած է փոխան ծաղիկ՝ Հա-
կազմ Քիւրթիմեանի մահաւան աւար-
թով, շրջանի նախկին գործընկ. շին-
ութեան համար — Տէր եւ Տիգրի Զարի-
կեան 2000 Ֆ., Տէր եւ Տիգրի Պար-
գի Մարտի 1000 Ֆ., Տէր եւ Տիգրի Վր-
դի Կարապետեան 500 Ֆ., Տէր եւ Տիգրի
Տար Տէր — Յարիքեան 300 Ֆ., Տէր եւ
Տիգրի Միլէ Տիգրիեան 300 Ֆ., Իրեւե-
նաւ. Սրբոսի Էկեքիմեանի մահաւան աւար-
թով Տիգրի Մարտիկ Միտան 1-1000
Փրանք եւ ընտել իսիկ երկուցոյ:

— Կ Ո Չ —

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ
ՀԱՅՐԵՆԱՅԱՅԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՍԵՒԼ. — Վասպուրականի, — Յա-
րդեան, — Հերոսամարտի 72-րդ տարե-
դարձը տեղի պիտի ունենայ Ապրիլի 12,
Մարտիկի Հայ Մշակույթի Տան Վա-
սպուրական օրհանգի մէջ:

Հերոսամարտի տոնակատարութիւնը
նուիրուած է մեծ հոգեւորական Միւ-
նեան Հայրիկի մահաւան 80-ամեակին:

Կեդրոնական վարչութիւնն որոշած է
Վերինեան Հայրիկի յիշատակը յանդ-
է ծաղիկներ համար հինգեւ շերտեան հիմ-
նադրով փոխու արու միջոցաւ պիտի
պահուին նախկին գործընկերու մէջ առ-
նել, եւ միւսերն ժամանակ օգնութիւն
պիտի կատարուի կրթական եւ գրական
մեծարարութեամբ:

Ուսում, կուլիւր եւ քաղաքացիական
գործիքները հերոսամարտի յիշատակը
հարգելու կենտրոն աշխատանքներ եւ
օգնական մեծարարութեան իրենց ներկայիս
արտադրութիւնը նուիրուած են: Նուիրա-
ներու ցանկը կը յայտարարուի ըն-
առնապէս:

Գրական առաջածները պէտք է ըր-
ան հետեւեալ հասցէին. —

UNION DE VAN
M. Gracian
40, ave. de la Petite Suisse
13012 Marseille, France

Կանխադ շնորհակալութիւններով՝

ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ
ՀԱՅՐԵՆԱՅԱՅԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
ԿԵԴՐ. ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ
(ԿԻԻԲ)

ԿԱՍԻ ՌԻՆԵՆԱՒ

Վասպուրականի Յաղթական Հերոսա-
մարտի 72-րդ տարեդարձի տոնակատա-
րութիւնը, Ապրիլի 12-ին ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԻ
Մշակույթի Տան Վասպուրական օրհա-
նգի մէջ, նուիրուած են իրենց Հայրիկի
մահաւան 80-ամեակին:

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՁԵՐ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՐԱՐԱՆԵԱՆ ՀՐԱԿԵՐ, ԲՈՒՆԻՅԻ,
ՏՈՒՍ ԿԱՍ ԱՌԵՏԻՐԱԿԱՆ
ՁԱՆԱԶԱՆ ԲՈՒՆԵՐ
(ՀԱՆՈՒՆԵՆՈՅ, ՆԱՍԱԿ ԲՈՒՆԵՐ,
ՊԱՀԱՐԱՆ, ԵՆԱՅԵՆ)

FAIRE-PART DE MARIAGE, BILLET,
PROSPECTUS,
DIVERS TRAVAUX DE VILLE
(TÊTE-DE-LETRE, FACTURES,
ENVELOPPES, ETC.)

«ՅԱՌԱՂ — HARATCH»

83, RUE D'HAUTEVILLE - 75010 PARIS

LES APRES-MIDI,
DE 14 à 18 h. 30
SAUF SAMEDI ET DIMANCHE

ԿԻՍԵԼ ԱՄԵՐ ՕՐ,
ՅԱՐԱՂ 14.00 - 18.30
ԲԱՅԻ ԵՄԻԿԵՍԱԿԻ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ:

Խնամուած աշխատանք — Travail soigné

ԿԱՍԻ ՌԻՆԵՆԱՒ

ՄԱՐՍԵՒԼ. — Սեւ — Լուի Ս. Գուրգեն
երկուցոյ մեծարարի հաղորդութիւնը շնա-
հանալով զանաւորութեան 25-ամեակին
առթելու, Փետրուար 22-ին:

